

227/1859 ř.z.

Císařský patent,

daný dne 20. prosince 1859,

jímž se vydává a od 1. května 1860 počínajíc v působnost uvádí řád živnostenský pro celý rozsah říše (kromě správního obvodu benátského a Vojenské hranice.) ve znění zákonů č. [39/1883 ř.z.](#), č. [22/1885 ř.z.](#), č. [21/1895 ř.z.](#), č. [63/1897 ř.z.](#), č. [49/1902 ř.z.](#), č. [155/1902 ř.z.](#), č. [125/1905 ř.z.](#), č. [26/1907 ř.z.](#), č. [217/1923 Sb.](#) a [141/1926 Sb.](#)

My František Josef První, z Boží Milosti císař rakouský, král Uherský a Český ...

Vedeni jsouce úmyslem, živnostenskou přičinlivost v Naší říši rovnoměrně upravit a co možná usnadnit, dali jsme slyševše Naše ministry a vyslechnuvše Naši říšskou radu, řádu živnostenskému tuto následujícímu Svě schválení a nařizujeme takto:

I. Tento řád živnostenský nabude moci dnem 1. května 1860 počínaje pro celý obvod [Naší] říše, kromě [správního území benátského a Vojenské hranice].

II. Platné předpisy o usídlení a právu bydlení nejsou tímto řádem živnostenským dotčeny.

III. Veškeré toho času platné předpisy o nabytí živnostenských, továrních a obchodních oprávnění, jakož i všechna s tímto řádem živnostenským nesrovnatelná starší ustanovení a jejich vykonání pozbývají moci počínajíc dotčeným dnem.

IV. Ustanovení v tomto zákoně obsažená, s omezením v následujícím článku dotčeným, mají platnost pro všechna po živnostensku provozovaná zaměstnání, ať se vztahují k výrobě, zpracování nebo předělávání předmětů obchodu, ku provozování obchodů, nebo ke konání služeb a prací.

V. K zaměstnáním a podnikům dále uvedeným přítomný zákon se nevztahuje; s nimi se bude nakládati podle platných pro ně předpisů:

a) zemědělská a lesní produkce a její vedlejší živnosti, pokud se tyto vedlejší živnosti co do hlavní věci zabývají zpracováním vlastních výrobků; pak výčep vlastního výrobku dovolený v některých částech země staršími ústavami majitelům vinic a ovocných sadů;

b) hornictví a báňská zařízení vázaná podle horního zákona na koncesi báňského úřadu;

c) činnost literární, vlastní nakladatelské právo autorů a provozování krásných umění;

d) námezdní práce nejnižšího druhu (nádenická práce atd.);

e) výdělková odvětví spadající do kategorie domácího vedlejšího zaměstnání a provozovaného obyčejnými členy vlastní domácnosti;

f) obchody advokátů, notářů a obchodních dohodců (sensálů pro zboží a sensálů lodních, bursovních agentů), inženýrů a jiných osob, které jsou úřadem zvláště zřízeny pro určité obchody a zavázány slibem; potom všeliké podniky soukromého prostředkování v jiných než obchodních věcech;

g) provozování lékařství (lékaři, ranhojiči, zubní, oční lékaři, pomocníci při porodu a babičky atd.) podniky všelikých zdravotních ústavů na léčení pitím; lékárnictví, zvěrolékařství včetně kleštění dobytka;

h) výdělková odvětví soukromého vyučování a vychování a ústavy k tomu se vztahující;

i) živnostenské práce veřejných ústavů lidumilných, vyučovacích, trestních nebo polepšovacích;

k) podniky úvěrních ústavů, bank, zastaváren, pojišťoven, ústavů zaopatřovacích, důchodových, spořitelen atd.;

m) námořským zákonům podrobené provozování plavby na moři a mořské rybářství;

n) podniky stálých přívozů na řekách, jezerech, průplavech atd., potom úpravy pro plavení dříví;

o) podniky pro veřejné zábavy a všeliká představení;

p) podniky periodických tiskopisů a jejich prodej;

g) obchod podomní a jiné výhradně obchůzkami konané práce živnostenské.

VI. Osobní živnostenské, tovární a obchodní oprávnění podle dosavadních zákonných ustanovení nabytá zůstávají v platnosti a náležejí k nim také všechna ta širší práva, která přítomný zákon spojuje s provozováním živnosti.

VII. Reální vlastnost radikovaných a prodejních živností po právu platných zůstává nezměněna. Nová reální práva živnostenská nesmějí býti zakládána.

VIII. V příčině monopolův a regalíí státních, jakož i práv propinačních a mlýnských v některých korunních zemích ještě v moci jsoucích, pak v příčině regalních beneficíí zůstávají dosavadní předpisy rozhodnými.

IX. Práva propůjčená zákonem o výsadách majitelům výsad na vynálezy, opravy a objevy nejsou přítomným zákonem dotčena.

X. Našemu ministroví vnitra uloženo jest, aby zákon tento provedl.

Dáno v Našem hlavním a sídelním městě Vídni dne 20. prosince 1859.

František Josef v.r.

A.

Ustanovení obecná.

HLAVA I.

Rozdělení živností.

§ 1

Živnosti jsou:

- a) svobodné živnosti;
- b) řemeslné živnosti;
- c) koncesované živnosti;

Řemeslné živnosti jsou takové, při nichž jde o zručnosti, které vyžadují vzdělání v živnosti vyučením a delším zaměstnáním při ní (§ 14 - 14f).

S omezeními v pátém odstavci obsaženými prohlašují se tyto živnosti za řemeslné:

1. Hrnčíři, kamnáři;
2. sklenáři, brusiči skla, ryjci skla;
3. kováři, motykáři, pánváři, kroužkáři a řetízkaři, cvočkaři, kováři vozů, zámečníci vozoví;
4. uzdaři, nožíři a brusiči na ostro, výrobci chirurgických nástrojů;
5. pilníkáři;
6. zámečníci;
7. brusiči kovů a ocele, ostruháři, jehlaři, brdaři;
8. síťáři, mřížovníci;
9. klempíři;
10. kováři mědi;
11. kovolijci, mosazníci, cínaři;
12. pasíři, výrobci bronzového zboží, výrobci zboží z čínského stříbra, výrobci kovového zboží galanterního, ciseléři;
13. zlatníci, stříbrníci a klenotníci;
14. zlatotepci, stříbrotepci a kovotepci;
15. ryjci, kovoryjci (metalorgové), ryjci forem, ryjci not, smaltovníci, propletači ozdob (guillocheurové);
16. platněři;
17. kotláři;
18. mechanikové, výrobci chirurgicko-lékařských přístrojů, optikové;

19. hodináři;
20. výrobci klavírů, výrobci harmonií a podobných hudebních nástrojů, varhanáři, výrobci nástrojů dechových, smyčcových, strunových a bicích, harmonikáři;
21. košaři;
22. bečváři (bednáři);
23. truhláři;
24. soustružníci, řezbáři mořské pěny, dýmkaři;
25. hřebenaři, vějířníci, řezbáři kostí;
26. sochaři (živnostenští řezbáři dřeva a kamene);
27. koželuzi, barvíři koží;
28. brašnáři, řemenáři, bičaři, sedláři, postrojníci;
29. kartáčníci, štětkaři;
30. provazníci;
31. prýmkaři, šňůraři, portáři, výrobci zlatého a stříbrného drátu, platnění a přádelníci zlata a stříbra;
32. vyšivači zlatem, stříbrem a perlami;
33. barvíři;
34. čalouníci, výrobci ložního zboží;
35. oděvníci;
36. obuvníci;
37. rukavičkáři, bandážníci;
38. slunečnickáři a deštníkáři;
39. kožešníci, čepičáři, barvíři kožešin;
40. kloboučníci;
41. modisté;
42. výrobci dělaných květin, ozdobníci per;
43. holiči kadeřníci, vlásenkáři;
44. knihaři, pouzdráři, výrobci galanterního zboží koženého, kartonážníci;
45. pekaři (vyjmouc pecnářství, které mlynáři podle dosavadního zvyku v zemi provozují jako živnost vedlejší svými lidmi domácími nebo vlastními pomocníky);
46. cukráři, koláčníci, mandoletáři, výrobci kanditů;
47. perníkáři; voskaři;
48. řezníci uzenáři;
49. řezníci konští, uzenáři koňští;
50. mydláři;
51. dlaždiči, pokud provozování živnosti vztahuje se k dláždění veřejných cest přirozenými kameny;
52. pokrývači taškami a břidlicí;
53. natěrači a lakýrníci, malíři štítů a písma, živnostenčtší malíři průmyslových výrobků, pozlacovači a okrašlovači, malíři pokojů;
54. štukatéři.

Ministr obchodu, vyslechna obchodní a živnostenské komory, zřízené snad jednoty společenstevní a příslušná

společenstva, může ve shodě s ministrem vnitra prohlásit za řemeslné také ještě jiné živnosti, v příčině kterých jsou splněny podmínky odstavce druhého, a to tehdy, je-li zřízeními odborně odstavci 3, čís. 53, v příčině průkazu způsobilosti za chování a vývoj těchto živností jakožto řemeslných a nemůže-li označení těchto živností za řemeslné býti beze škody odloženo až do vyřízení zákonodárného. Rovněž tak i rozdělení na skupiny může býti změněno. [Ve Vídni pokládají jest živnosti uvedené v odstavci 3, čís. 53, v příčině průkazu způsobilosti za vytčené v položkách zvláštních]. Ostatně může po návrhu příslušného odborného společenstva způsobem nařizovacím býti předepsáno, že v obvodu navrhujícího společenstva nebo v určitých jeho částech všechny živnosti uvedené v odstavci 3, čís. 53, nebo jednotlivě z nich co do průkazu způsobilosti pokládají jest za uvedené ve zvláštních položkách.

Živnosti obchodní a podniky po továrnicku provozované jsou vyřaty ze vřadění mezi živnosti řemeslné. Průmysl domácí bude upraven zvláštními zákony.

Je-li pochybno, zdali některý živnostenský podnik pokládají jest za podnik po továrnicku provozovaný nebo na živnost obchodní, rozhoduje o tom politický úřad zemský, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru a příslušná společenstva, pořadem rekursním pak rozhoduje ministr obchodu.

Živnosti, u nichž příčiny veřejné toho vyhledávají, aby jejich provozování záviselo na zvláštním povolení, pokládají se za živnosti koncesované (§§ 15 a 24).

Všechny živnosti, které nejsou prohlášeny za řemeslné nebo koncesované, jsou svobodné živnosti.

HLAVA II.

O podmínkách samostatného provozování živností.

§ 2

Svéprávnost.

Aby kdo mohl samostatně, provozovati živnost nějakou, vyhledává se zpravidla, aby měl právo jmění své sám spravovati.

K ruce osob, které nemají práva samy spravovati jmění své, mohou provozovány býti živnosti skrze způsobilého náměstka (dílovedoucího) nebo pachtěře (§ 55), když k tomu přivolí jich zákonní zástupcové a příslušný soud.

Pohlaví nečiní rozdílu při dovolení živnost provozovati.

§ 3

O právnických osobách a o společnostech.

Osoby právnické mohou provozovati živnosti za stejných podmínek jako osoby jednotlivé, musí však zříditi způsobilého náměstka (obchodvedoucího, dílovedoucího) nebo pachtěře (§ 55).

Spolky však mohou provozovati živnosti toliko potud, pokud podle stanov jsou povolány živnost provozovati.

Úřad živnostenský může společnostem k protokolování firmy povinným vydati živnostenský list anebo propůjčiti koncesi také bez průkazu o protokolování firmy, jest-li jinak způsobem dostatečným prokázáno, že společnost byla založena. Ve všech případech však budiž předepsána přiměřená lhůta k dodatečnému opatření průkazu o vykonaném zápisu; projde-li tato lhůta marně, list živnostenský nebo dekret o koncesi budiž odňat jako neplatný.

§ 4

Stav nebo služba.

Pokud osoby duchovní a řeholníci, pak vojáci, zeměpánští úředníci aneb jiné osoby ve veřejné službě postavené vyloučeny jsou z provozování živnosti, stanoví příslušné předpisy.

§ 5

Důvody vylučovací.

Byl-li kdo odsouzen pro nějaký zločin vůbec, pro přečin nebo pro přestupek spáchaný ze zjištěnosti nebo směřující proti veřejné mravopochestnosti, nebo pro přečin v § 486 tr. zák. naznačený, pro podlouductví nebo pro těžký přestupek důchodkový, může se mu odepřít, aby v živnost nějakou se uvázal, bylo-li by dle zvláštní povahy živnosti, hledíc k osobě podnikatelově a k trestnímu činu jím spáchanému, se obávati, že by jí zle užíval; v této případnosti ani nemůže se dopustiti, aby v živnost se uvázal, pokud vyšetřování trvá.

§ 6

Bylo-li někomu nálezem soudcovským neb administrativním zakázáno provozovati živnost nějakou, nemůže se mu povolit, aby uvázal se v živnost jinou, jejímž provozováním zmařen by byl účel nálezu onoho.

Byl-li kdo odsouzen nálezem soudcovským, jest vyloučením účinným jen dokud, dokud zákonné následky trestu trvají;

stalo-li se to nálezem administrativním politický úřad zemský může zrušiti vyloučení, takovýchto osob hledě k jich pozdějšímu delšímu bezúhonnému chování.

§ 7

Svazek obecní.

Chce-li kdo v nějakou živnost se uvázati, není třeba, aby přijat byl do svazku té obce, ve které živnost chce provozovati, aniž mění se tím co na příslušnosti obecní.

§ 8

Cizinci.

Cizinci, prokázavše formálnou reciprocitu se strany státu, k němuž náležejí, na roveň postavení jsou tuzemcům co do nastoupení a provozování živnosti nějaké.

Jestliže by reciprocitu nemohli prokázati, potřebují formálního dovolení od politického úřadu zemského.

§ 9

Provozování několika živností touž dobou.

Jedna a táž osoba může zároveň provozovati několik živností, vyhoví-li požadavkům zákonným.

§ 10

Provozování živností v okrese pohraničném.

Živnosti, které zabývají se věcmi kontrole podrobenými, mohou v okrese pohraničném i přístě provozovány býti jen za podmíněk, finančními zákony předepsaných.

B.

Ustanovení zvláštní.

a) v příčině svobodných živností.

§ 11

Kdo není vyloučen předchozími předpisy hlavy II., jest oprávněn samostatně provozovati každou živnost svobodnou.

Podnikatel však dříve než počne provozovati živnost, zavázán jest opověděti to úřadu. 1883.

§ 12

V této odpovědi buď uvedeno jméno, věk, bydliště a státní příslušnost podnikatelova, pak zvolené zaměstnání, toto s označením předmětu podniku co možná přesným, konečně pak místo, kde bude provozováno, a třeba-li také přivolení zákonného zástupce a příslušného soudu (§ 2).

Může-li živnost podle §§ 2 a 3 provozována býti toliko náměstkem anebo pachtěřem, udání tuto zmíněná vztahuje se též k osobě jeho.

V jednu odpověď nesmí pojato býti živností dvě nebo více. Výjimka platí toliko v příčině takových živností, v seznamu živností řemeslných pod touže položkou ve skupinu sloučených, podle místních potřeb a zvyků bývají zpravidla společně provozovány a k jejichž nastoupení stačí jednotný průkaz způsobilosti.

§ 13

Není-li dle zákona tohoto žádné překážky, hledě k osobě, živnosti a místu provozovacímu, úřad vydá list živnostenský, aby žadatel mohl se legitimovati.

Jinak zapoví straně, by provozování nepočala, neb aby v něm nepokračovala, dokud překážka nebude odstraněna.

§ 13a

K nastoupení obchodních živností, v § 38, odstavci 3. a 4. dotčených, jest kromě požadavků obecných (§§ 2 až 10) třeba ještě průkazu způsobilosti.

Průkaz budiž podán výučním listem aneb učebními vysvědčeními o řádně ukončeném poměru učebním a vysvědčením (§ 79, odst. 1.) o služební době alespoň dvouleté v živnosti obchodní, při čemž však celé zaměstnání trvati má alespoň pět let.

Zaměstnání učednickému v živnosti obchodní rovná se zaměstnání praktikantské při kancelářské a kontrolní práci v živnostenském podniku po továrnicku provozovaném, služební době v obchodní živnosti pak rovná se služební doba při prodeji zboží živností výrobních, počítajíc k ní i práci v kanceláři a kontrolu, při čemž veškeré zaměstnání rovněž trvati má alespoň pět let.

Průkaz ten může také zcela nebo z části nahrazen býti vysvědčením o odbyté s prospěchem návštěvě učiliště, které bylo uznáno k tomu za způsobilé; vysvědčení služební však budiž i v tomto případě předloženo. Ministr obchodu, vyslechna obchodní a živnostenské komory, zřízené snad společenstevní jednoty a společenstva pro živnosti obchodní, ve shodě s ministrem kultu a vyučování označí způsobem nařizovacím příslušné ústavy a též určí, do jaké míry průkaz učební doby se nahrazuje návštěvou učilišť těch. Tímto nařízením může služební doba v předcházejících odstavcích předepsaná snížena býti absolventům vyšších obchodních škol na jeden rok.

Vzhledem k veřejným obchodním společnostem a společnostem komanditním budiž, co se týče průkazu způsobilosti, užito obdobně ustanovení [§ 14e](#).

Aby možno bylo přejíti ze živnosti výrobní, z obchodní živnosti průkazem způsobilosti nevázané nebo z povolání obchodně-tržebního, které není podrobena předpisům řádu živnostenského (banky, skladiště, podniky železniční a paroplavební, plavba po moři, mořské rybářství, výdělečná a hospodářská družstva, podniky hornické a monopolové a pod.), k některé obchodní živnosti v [§ 38](#), odstavci 3 a 4., dotčené, živnostenský úřad prvé stolice, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, jakož i příslušné společenstvo, může výjimečně udělit dispensi od průkazu způsobilosti tehdy, byl-li žadatel alespoň pět let činným v příslušných zaměstnáních.

b) V příčině živností řemeslných:

§ 14

Chce-li kdo nastoupiti živnost řemeslnou, šetřiti jest předpisů [§§ 11, 12](#) a [13](#) a kromě toho žádá se průkaz způsobilosti.

Tento obsahují průkaz:

1. že poměr učební byl řádně ukončen, a to u osob, které se vyučily u živnostníků, kteří byli členy společenstva, předložením listu tovaryšského, tímto společenstvem vydaného ([§ 104](#)), u osob pak, které se vyučily v živnostenských podnicích po továrnicku provozovaných anebo v takových podnicích, jejichž majitelé nenáleželi žádnému společenstvu předložením vysvědčení učební, potvrzeného úřadem obce, kde jest stanoviště živnosti, vztažmo vysvědčení učebních a vysvědčení o vykonané zkoušce tovaryšské ([§ 104d](#));

2. o několikaletém zaměstnání pomocnickém v příslušné živnosti, v podniku továrním této živnosti obdobném anebo v dílně tovární stejného druhu jako tato živnost, a to předložením vysvědčení pracovního, vztažmo vysvědčení pracovních ([§ 81](#)).

Vysvědčení pracovní stvrzeno buď představenstvem společenstevním, a nenáleží-li zaměstnavatel k žádnému společenstvu, úřadem obce, kde jest stanoviště živnosti.

Doba učební nesmí býti kratší dvou let ani delší čtyř let. V těchto mezích hromada společenstevní podle [§ 114](#), lit. b), vztažmo podle [§ 119](#) c), lit. f, ustanov učební dobu pro učedníky ke společenstvu příslušné. Není-li takového předpisu ve stanovách, počet učebních let budiž ujednan v oněch mezích časových smlouvou učební.

Zaměstnání tovaryšské (pomocnické) nebo továrního dělníka musí trvati alespoň tři léta.

§ 14a

V [§ 14](#), odst. 2., č. 1. stanovený průkaz o řádně ukončeném učebním poměru může nahrazen býti vysvědčením, že žadatel s prospěchem navštěvoval živnostenské učiliště, kde příslušné řemeslné živnosti prakticky se vyučuje a v ní odborně se vzdělává.

Vyučuje-li se na takovém ústavě příslušnému odboru prakticky alespoň po tři školní roky, doba zaměstnání pomocnického nebo dělníka továrního, v odst. 5. [§ 14](#) předepsaná, stanoví se pro absolventy učiliště toho na jeden rok.

Rovněž tak doba praktického zaměstnání pomocnického nebo dělníka továrního stanoví se na jeden rok tehdy, když se příslušnému odboru prakticky alespoň po dva školní roky (nebo čtyři semestry, byť i nenásledovaly za sebou) vyučuje, přijetí do ústavu však závisí na předchozí přiměřené praktické činnosti v živnosti, nebo navštěvoval-li žadatel po řádném ukončení poměru pro další své vzdělání v téže živnosti denní školu některého živnostenského učiliště alespoň po jeden školní rok (anebo po dva semestry, byť i nenásledovaly za sebou).

Pomocníci, kteří po řádném ukončení učebního poměru pro další vzdělání ve své živnosti navštěvovali alespoň po tři školní roky denní školu některého živnostenského učiliště, jsou jejich řádnými žáky, jsou sprostěni toho, aby předložili pracovní vysvědčení v [§ 14](#), odst. 2., čís. 2., předepsané.

Ministr obchodu označí ve shodě s ministrem kultu a vyučování způsobem nařizovacím příslušné ústavy jakož i živnosti, pro něž vysvědčení ústavu mohou zcela nebo z části nahraditi list výuční a vysvědčení učební a po případě také předepsanou dobu zaměstnání pomocnického.

§ 14b

U osob náležejících k vojsku, válečnému loďstvu nebo zemské obraně, které, ukončivše řádně učební doba v

příslušné živnosti pouze své presenční služby pravidelně zaměstnávají určitými živnostenskými pracemi ve vojsku a v zemské obraně se vyskytujícími, které jsou předmětem živnosti řemeslných, budiž tato doba pokládána za rovnou zaměstnání pomocnickému v příslušné řemeslné živnosti. Stejný nárok mají domobranci za týchž předpokladů v příčině své činné služby. Způsobem nařizovacím budou vydány předpisy o tom, jak vydávají se certifikáty o tomto zaměstnání, které jsou pracovním vysvědčením na roveň postaveny.

Ministr obchodu, vyslechnuv obchodní a živnostenskou komoru, jakož i zřízenou snad jednotu společenství, může ve shodě s ministrem vnitra, způsobem nařizovacím určit, že zaměstnání učednickému nebo pomocnickému za rovné dlužno pokládati také zaměstnání v určitých podnicích ze živnostenského řádu vyňatých a jejich ústavech pomocných, kromě trestnic a donucovacích pracoven, při takových pracích, které o sobě jsou předmětem živností řemeslných, a to tehdy, děje-li se toto zaměstnání za návodu osob, které jsou opatřeny průkazem způsobilosti pro příslušnou živnost anebo jinak mají dostatečné odborné vzdělání. Předpisy v příčině vydávání potřebných vysvědčení budou vydány způsobem nařizovacím.

§ 14c

Aby ve případech hodných zvláštního zřetele bylo možno přejíti od jedné živnosti k jiné příbuzné živnosti nebo provozovati současně živnosti příbuzné, politický úřad zemský se zmocňuje, aby vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenství a příslušná společenstva, k tomu konci majetníkům živností po řemeslnickou provozovaných anebo takových živností koncesovaných, v příčině kterých se žádá průkaz zvláštní způsobilosti (§ 23, odst. 1.), promíjel předložení průkazu způsobilosti v § 14 žádaného.

Politický úřad zemský také se zmocňuje, aby vyslechna obchodní a živnostenskou komoru a příslušná společenstva, výjimečně promíjel předložení listu tovaryšského, vztážmo vysvědčení učebního a vysvědčení o vykonané zkoušce tovaryšské.

Politický úřad zemský, vyslechna korporace předem dotčené, může také prominouti předložení vysvědčení pracovního, je-li způsobem jiným nadevši pochybnost prokázáno, že žadatel byl po předepsanou dobu zaměstnán jakožto pomocník v příslušné živnosti, v podniku továrním obdobně živnosti té nebo v dílně tovární stejného druhu jako tato živnost.

Před udělením dispense nesmí s provozováním živností býti započato.

Osoby, které znova chtějí provozovati živnost, kterou dříve provozovaly a již se pak vzdaly, jsou zproštěny opětného průkazu způsobilosti.

§ 14d

Živnosti řemeslné; úlevy ženám

Jde-li o řemeslnou živnost, kterou obecně ženy provozují, žena o samostatné provozování živnosti také se hlásící může podati průkaz způsobilosti také způsobem jiným. Jak tento průkaz jest podati, zůstaveno jest volnému uvážení živnostenského úřadu, který má dříve vyslechnouti příslušné společenstvo.

Ministr obchodu, vyslechnuv obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenství a příslušná společenstva, ve shodě s ministrem vnitra označí způsobem nařizovacím živnosti, ku kterým ustanovení předcházejícího odstavce se vztahují.

Odpovídají-li ženské živnosti oděvníkou, na šatstvo ženské a dětské omezenou, musí zpravidla podati průkaz o řádném ukončení poměru učebního (§ 14, odst. 2., čís. 1). Ministr obchodu ve shodě s ministrem kultu a vyučování může způsobem nařizovacím vysloviti, že tento průkaz úplně nebo částečně se nahrazuje vysvědčením o návštěvě určitých živnostenských učilišť s prospěchem odbyté, na kterých živnosti oděvnícké prakticky se vyučuje a v ní odborně se vzdělává.

V případech zřetele hodných úřad živnostenský, vyslechna příslušné společenstvo, může nemajetným žadatelkám, aby zabezpečil jejich obživu, prominouti tyto průkazy (průkaz o řádném ukončení poměru učebního, vztážmo průkaz školním vysvědčením). Průkazy ty mohou prominuty býti zvláště takovým krejčovým, které nemají ani pomocníků ani učedníků.

Majitelky oděvnícké živnosti ženské a dětské, které živnost tu provozovaly již před počátkem působnosti tohoto zákona a pak se jí vzdaly, nejsou povinny, by opovídjíce živnost tu znova, dodatečně podávaly průkaz způsobilosti v 3. odstavci předepsaný.

§ 14e

Živnosti řemeslné; společnosti.

Opoví-li veřejná obchodní společnost živnost řemeslnou, podej alespoň jeden společník, který podle společenské smlouvy jest oprávněn provozovati obchody společenské nebo ji zastupovati, průkaz způsobilosti pro příslušnou živnost, společnost pak i při dalším provozování řemeslné živnosti vždy vyhovuj této podmínce alespoň pokud se týče jednoho společníka k vedení obchodu oprávněného. Společnost jest také povinna, aby živnostenskému úřadu dala věděti o každé změně v osobě společníků způsobilých živnost provozovati.

Přestane-li jediný k provozování živnosti způsobilý společník nenadále býti společníkem, úřad živnostenský povol společnosti lhůtu až do šesti měsícův, aby jmenovala společníka potřebným průkazem způsobilosti opatřeného, vedením obchodu nebo zastupováním společnosti pověřeného.

Předcházející ustanovení platí u společností komanditních o společnících osobně ručících.

§ 14f

Živnosti řem.; slyšení společenstva.

Prve nežli úřad živnostenský vyhotoví živnostenský list na řemeslnou živnost, pozví příslušné společenstvo, by do tří neděl u úřadu nahlédlo v doklady, které strana předložila na průkaz své způsobilosti. Společenstvo má právo, by v téže lhůtě podalo dobrozdání o předloženém průkazu způsobilosti.

Průkazné listiny zfalšované, nepravé nebo jinak neplatnými shledané, nebudte straně vráceny.

c) V příčině živností koncesovaných.

O živnostech koncesovaných.

§ 15

Za živnosti koncesované prohlašují se:

1. všecky živnosti, které mechanicky nebo chemicky rozmnožují výrobky literární a umělecké, anebo které s těmito pracemi obchod vedou (knihtiskárny, měditiskárny, ocelotiskárny, dřevotiskárny, kamenotiskárny a podobné živnosti, včetně lisů šlapacích, též knihkupectví, včetně antikvariátů, obchody s věcmi uměleckými, obchody s hudebninami);
2. půjčovny takovýchto věcí a čítárny;
3. periodické dopravování osob;
4. živnosti těch, kteří na veřejných místech prostředky na dopravu osob k potřebě jednoho každého pohotově mají aneb ke službám osobním se nabízejí (jako poslové, nosiči atd.);
5. živnost plavecká na vodách vnitrozemských;
6. živnost stavitelská, studnařská, zednická, kamenická a tesařská;
7. živnost kominická;
8. živnost průtočnická;
9. živnost pohodnická;
10. výroba a prodej zbraní a střeliva;
11. výroba a prodej látek ohněstrojných, předmětů ohněstrojných a všelikých preparátů trhacích;
12. živnost vetešnická;
13. živnost zástavnická;
14. výroba jedů a příprava látek a preparátů, které jsou určeny, by jich užito bylo za léky, jakož i prodej obojích věcí, pokud není výlučně vyhrazen lékárníkům; pak výroba a prodej strojených vod minerálních;
15. živnosti hostinské a výčepnické (§§ 14 až 20) včetně výčepu a drobného prodeje pálených nápojů lihových, zvláštním zákonem upraveného (zákonem ze dne 23. června 1881, č. 62 ř.z.);
16. živnostenská výroba, prodej a výčep vína strojeného a polovina (zákon ze dne 21. června 1880, č. 120 ř. z., a ministerské nařízení ze dne 16. září 1880, č. 121 ř.z.);
17. zařizování plynovodů, osvětlovacího zařízení a vodovodů;
18. živnostenské vyrábění a spravování kotlů parních;
19. živnostenská výroba karet hracích;
20. podkovářství;
21. živnostenské zahlazování krys, myší, škodlivého hmyzu a podobných prostředky jedovatými;
22. živnostenské prostředkování služeb a míst §§ 21 a) až 21 f);
23. provozování podniků pohřebních (§ 21 g).

Nařízení dosud vydaná na základě § 24, jimiž jednotlivé živnosti byly podrobeny koncesi, zůstávají v platnosti potud, pokud by snad nebyly změněny (§ 24).

§ 16

Živnost hostinská a výčepnická.

Živnost hostinská a výčepnická zavírá v sobě tato práva:

- a) přechovávat cizince;
- b) podávat pokrmy;
- c) výčep piva, vína a vína ovocného;
- d) výčep a drobný prodej pálených nápojů lihových;
- e) výčep vína strojeného a polovina;
- f) podávat kávu, čaj, čokoládu, jiné teplé nápoje a občerstvení;
- g) míti hry dovolené;

Tato práva mohou být propůjčena buď každé zvlášť o sobě aneb několik jich aneb všechny dohromady, ale pokaždé buďte v dovolení výslovně uvedena.

§ 17

Koncese výčepnická opravňuje podávat příslušné nápoje hostům v místnosti k provozování živnosti určené nebo přes ulici v nádobách neuzavřených, jakož i podávat nápoje ty v nádobách uzavřených v množství jakémkoli.

§ 18

Živnost hostinská a výčepnická.

Chce-li někdo dosíci koncese pro některé z oprávnění v [§ 16](#) uvedených, vyhledává se kromě všeobecných podmínek k samostatnému provozování živnosti, by žadatel byl spolehlivý a bezúhonný.

Koncese buď každým způsobem odepřena, svědčí-li proti žadateli nebo proti členům žadatelovy rodiny, kteří žijí se žadatelem v rodinném svazku, takové skutky, které opravňují k domněnce, že by živnosti bylo zneužíváno k podpoře zapovězené hry, přechovávačství, nemravnosti neb opilství.

Při propůjčení koncese přihlížeti jest k potřebě obyvatelstva, pak k tomu, zda-li místnost, kde příslušná živnost má být provozována, je způsobilá, k silnici, ulici nebo k náměstí, kde se místnost nalézá, a k tomu, může-li se k ní snadno policejně dohlížeti.

Živnostenský úřad prve, než-li koncesi propůjčí, vyslechni obec, v které má být stanoviště živnosti, tam pak, kde jest zeměpanský úřad policejní, vyslechni také tento úřad. Kromě toho budiž místně příslušné společenstvo pro živnost hostinskou a výčepnickou před propůjčením koncese zpraveno o tom, že žádost byla podána, a budiž vyzváno, by ve lhůtě nejdéle 14denní podalo případně svoje dobré zdání.

Chce-li někdo zříditi hotel k ubytování cizinců ve větších městech a v lázeňských místech, netřeba přihlídati k potřebě obyvatelstva, a jde-li o zřízení hotelů v krajích horských na podporu turistiky, může kromě toho podle okolností upuštěno být též od požadavku snadného dozoru policejního.

Jestliže by přes námitky obce žádaná koncese ku provozování některého oprávnění v [§ 16](#) vytčeného byly propůjčena, obec může s účinkem odkladným odvolati se k vyššímu úřadu do 14 dnů po vyzoomění, ač nebyla-li koncese propůjčena živnostenským úřadem obce, která má svůj vlastní statut a nejde-li toliko o další propůjčení koncese, která dosud v téže místnosti byla provozována.

V téže lhůtě právo odvolací přísluší se stejným účinkem i společenstvu, podalo-li v čas své dobrozdání a byla-li koncese propůjčena proti jeho návrhu, ač nejde-li o další propůjčení v odstavci předcházejícím zmíněné.

Ze dvou stejných rozhodnutí není dalšího odvolání.

§ 19

Táž osoba v jedné a též osadě může nabyti, zpachtovati nebo jako náměstek převzítí jen jedinou koncesi k provozování výčepu a drobného prodeje pálených nápojů lihových ([§ 16d](#)); k provozování ostatních hostinských a výčepnických práv, v [§ 16](#) vypočtených, nejvýše koncese dvě.

Živnost hostinská a výčepnická buď zpravidla provozována samým majitelem koncese.

Živnostenský úřad může jen z důležitých příčin povolit, že tato živnost smí být provozována náměstkem nebo propachtována.

Byly-li by živnosti tyto náměstkem nebo pachtěrem provozovány, aniž to úřad živnostenský dříve byl schválil, majitel živnosti jakož i jeho zástupce nebo pachtěř potrestán bude dle osmé hlavy živnostenského řádu, jednající o přestupcích a trestech.

§ 20

Jestliže by někdo živnost hostinskou neb výčepnickou v [§ 16](#), lit. c), d), e) vytčenou nebo kavárnu chtěl předložit do jiné místnosti v téže osadě, nepotřebuje k tomu sice nové koncese, vyžádej si však schválení úřadu živnostenského, jenž má při

tom přihlížeti k tomu, hodí-li se místnost, kde živnost má být provozována, pak k silnici, ulici nebo náměstí, kde místnost se nalézá, a k tomu, může-li se k ní policejně dohlédati, jakož i měj na zřeteli potřebu obyvatelstva.

Dříve než úřad živnostenský povolí, by živnost hostinská a výčepnická byla předložena, vyslechni obec, ve které jest stanoviště živnosti, tam pak, kde jest zeměpanský úřad policejní, vyslechni také tento úřad.

Kromě toho budiž společenstvo pro tuto hostinskou a výčepnickou živnost místně příslušné před udělením povolení zpraveno o tom, že žádost byla podána, a budiž vyzváno, by ve lhůtě nejdéle 14 denní podalo případné svoje dobrozdání.

Jestliže by přes námitky obce živnostenský úřad povolil, aby živnost hostinská nebo výčepnická byla do jiné místnosti přeložena, obec může se odvolati k vyššímu úřadu do 14 dnů po vyrozumění, ač nebylo-li povolení dáno živnostenským úřadem obce, která má svůj vlastní statut.

V téže lhůtě právo odvolací přísluší také společenstvu, podalo-li v čas svoje dobrozdání a bylo-li povolení dáno proti jeho návrhu.

Ze dvou stejných rozhodnutí není dalšího odvolání.

§ 20a

Abys osoby, které v téže obci nebo v některé obci sousední provozují živnost hostinskou a výčepnickou, mohly provozovati živnost tu dočasně jinde než ve schválené stálé místnosti provozovací o jednotlivých zvláštních příležitostech (národních slavnostech, výstavách, stavbách, trzích, vojenských cvičeních, koncentracích vojska, manevrech atd), stačí licence vydaná živnostenským úřadem od případu k případu po uvážení potřeby, jaká se jeví vzhledem k žádanému provozování živnosti; v licenci té udáno buď přesně, za jaké příležitosti, pak písmo, kde živnost má být provozována, a doba, na kterou licence platí.

Podniky, které výhradně k tomu směřují, aby přechovávaly a stravovaly cestující některého podniku dopravního (cestující z mezpalubí, nebo ze třetí třídy lodní nebo jiné lodní třídy, která by jí nařízením byla na roveň postavena) ve stanici sběrací nebo v přístavě, ve kterém se koná nalodění, budou upraveny zvláštním zákonem na ochranu vystěhovalců.

§ 21

O živnostech tiskových.

Živnosti uvedené v [§ 15](#), č. 1, smějí zpravidla zřizovány býti toliko v místech, kde má své sídlo politický úřad okresní nebo zeměpanský úřad policejní.

Toto ustanovení však nevztahuje se k obchodu obmezenému výhradně na knihy školní a modlitební, na kalendáře a obrazy svatých.

Koncesi k obchodu, který jest výhradně obmezen na knihy školní a modlitební, na kalendáře, a obrazy svatých, propůjčuje živnostenský úřad prvé stolice.

Zákon tiskový stanoví, pokud dovoleno jest prodávati výrobky tiskové dotčené v předcházejícím odstavci jinak nežli na základě koncese oprávnující ku prodeji tiskových výrobků vůbec anebo k obmezenému obchodu s těmito výrobky tiskovými.

Obchod s výrobky tiskovými, které mají sloužiti toliko potřebám živnosti a tržby nebo potřebám domácího nebo společenského života, aniž mohou pokládány býti za výrobky umělecké (školní sešity, cenníky, lístky pohlední a blahopřejné, cedulky o pronájmu, účtové blankety, rozvrhy hodin, psací sešity, kontokorenty, štítky na knihy a na psací sešity, archy k modelování a omalování, obrázky obtiskové, předlohy lupenkářské, archy blahopřejné, tiskopisy k účelům průmyslovým a kancelářským a pod.), nevyžaduje vůbec žádné koncese, nýbrž budiž opověden jakožto živnost svobodná.

§ 21a

O živnostenském prostředkování služeb a míst.

Po živnostensku provozované prostředkování služeb a míst jest živnost koncesovaná, a to bez rozdílu kategorií prostředkovaných míst a služeb.

Kdo tuto živnost chce nastoupiti, prokaž kromě toho, že splnil podmínky předepsané pro samostatné provozování živností vůbec ([§§ 2 až 10](#)), dostatečně všeobecné vzdělání, spolehlivost vzhledem k živnosti a vhodnou místnost provozovací.

Při propůjčení koncese dlužno kromě toho míti zřetel na poměry místní a propůjčení to závisí též na tom, aby proti zamýšlenému provozování živnosti nebylo žádné závady se stanoviska policie bezpečnostní, zdravotní a mravnostní.

Při zkoumání místních poměrů buď zejména k tomu přiměřeně přihlédnuto, zda-li a pokud o prostředkování služeb a míst není v obci již dostatečně postaráno samým státem, zemí, okresem, obcí nebo spolky; za tím účelem ústavy tyto buďte vyslechnuty prve nežli se koncese propůjčí. Byla-li koncese propůjčena přes námitku slyšených ústavů, tyto mohou do 14 dnů od vyrozumění podati rekurs a účinkem odkladným.

Koncesi lze propůjčiti také do odvolání.

Ministr obchodu může ve shodě s ministrem vnitra způsobem nařizovacím vydati další ustanovení pro dosažení koncese ku prostředkování míst a služeb jednotlivých kategorií.

§ 21b

Koncese mohou být dány na prostředkování služeb a míst vůbec anebo mohou propůjčeny být omezené, zejména na určité druhy služeb nebo míst.

§ 21c

Živnost prostředkování služeb a míst smí toliko se zvláštním svolením politického úřadu zemského provozována být touž osobou nebo v téže místnosti zároveň s jinou živností.

Majitelům koncese, kteří nemají zároveň také právo přechovávat cizince (§ 16, lit. a), jest zapověděno přechovávat cizí osoby ženské práci hledající.

§ 21d

Živnost prostředkování služeb a míst budiž zpravidla majitelem koncese osobně provozována. Není dovoleno propachtovati takovou živnost.

Avšak politický úřad zemský může z důležitých příčin svoliti, by živnost provozována byla náměstkem.

§ 21e

Každý žadatel za živnost prostředkování služeb a míst předlož úřadu živnost propůjčujícímu zároveň se žádostí za koncesi ku schválení řád provozovací, v němž zvláště stanoveny být musí výška a podmínky poplatků, které majitel živnosti při jejím provozování chce vybírat.

Majiteli koncese jest zakázáno dávat nebo přijímat zálohy, jakož i přijímat kauce za místa prostředkovaná.

Řád provozovací buď vyvěšen v místnosti provozovací.

Ke každé změně provozovacího řádu třeba jest, aby ji politický úřad zemský napřed schválil.

Majitelé koncesí jsou povinni k vyzvání živnostenského úřadu podávat o živnosti jimi provozované data potřebná pro statistiku veřejného vykazování práce.

§ 21f

Osoby, které na základě předpisů dřívějších způsobem řádným nabyly již povolení, by provozovaly prostředkování služeb a míst, jsou v příčině dalšího vykonávání této koncese podrobeny předpisům tohoto zákona a mají předložiti provozovací řád v § 21 e) předepsaný do čtyř neděl politickému úřadu zemskému ku schválení.

§ 21g

Podniky pohřební.

Při propůjčení živnosti dotčené v § 15, č. 23., budiž při zkoumání místních poměrů zvláště také k tomu přiměřeně hleděno, zdali a pokud již obcí není dostatečně postaráno o pohřbívání mrtvol.

Způsobem nařizovacím budou vydána podrobnější ustanovení o rozsahu oprávnění podniků pohřebních, jakož i v příčině poplatkové sazby, kterou žadatel za koncesi má předložiti a k níž třeba jest schválení živnostenského úřadu.

Proti udělení koncese obec může do 14 dnů od vyrozumění podati odvolání s účinkem odkladným.

§ 22

Žádost za koncesi.

Kdo chce provozovati nějakou živnost, k níž potřebí jest koncese, má žádati za koncesi a prokázati, čeho k tomu dle zákona se vyhledává. Prve než koncesi obdrží, nesmí živnosti té provozovati.

§ 23

Náležitosti zvláštní.

Chce-li kdo nastoupiti živnost koncesovanou, vyhledává se u něho kromě toho, co samostatnému provozování živnosti vůbec jest předepsáno (§§ 2 až 10), ještě také spolehlivost vzhledem k příslušné živnosti a při živnostech jmenovaných v § 15, č. 1., 2., 5., 6., 7., 8., 10., 11., 14., 17., 18., 20., 21., 22. a 23. zvláštní způsobilost. Jak prokázati jest způsobilost, ustanoví, pokud o tom v zákoně tomto předpisy nejsou obsaženy, způsobem nařizovacím ministr obchodu ve shodě s ministrem vnitra a s ministrem kultu a vyučování.

Zákon, daný dne 26. prosince 1893, č. 193 ř. z., jenž se týče upravení koncesovaných živností stavebních, zůstává nedotčen.

Ministr obchodu může, vyléchnuv obchodní a živnostenskou komoru, zřízené snad jednoty společenství a příslušná společenstva, ve shodě s ministrem vnitra způsobem nařizovacím předepsati vůbec anebo pro jednotlivá místa neb území, že určité označené kategorie živností hostinských a výčepnických smějí být propůjčovány toliko takovým žadatelům, kteří prokáží

zvláštní způsobilost; tento průkaz bude podrobněji upraven způsobem nařizovacím.

Avšak předpisy v předcházejícím odstavci zmíněné smějí vydány býti toliko potud, pokud odborně-společenstevními zařízeními a odbornými učilišti v oborech, o něž jde, postaráno jest o úplné vzdělání dorostu v příslušných živnostech.

Při propůjčení živností dotčených v § 15, č. 1., 2., 3., 4., 7., 9., 12., 13., 15., 16., 22. a 23., jakož i při propůjčení živnosti podle jedů a látek i preparátů k lékům určených, v čís. 14. uvedené, budiž kromě toho přihlíženo k místním poměrům; kromě toho propůjčení živností v § 15 uvedených závisí na tom, aby proti zamýšlenému provozování živnosti nebylo žádné námítky se stanoviska policie bezpečnostní, mravnostní, zdravotní, požárové nebo dopravní.

§ 23a

Před propůjčením koncesované živnosti, k jejímuž nastoupení zvláštní způsobilost se vyhledává (§ 23, odst. 1. a 3), úřad živnostenský dej příslušnému společenstvu po dobu tří neděl příležitost, aby u úřadu nahlédlo v doklady, jež strana předložila na průkaz své způsobilosti. V téže lhůtě společenstvo má na vůli podati dobré zdání o předloženém průkazu způsobilosti.

Dispense od průkazu způsobilosti jest přípustna, při čemž užito buď obdobně předpisů platných pro živnosti řemeslné (§ 14 c).

Předpis odstavce předcházejícího nevztahuje se k živnostem stavebním.

Ustanovení § 14 e) vztahují se k příčině průkazu zvláštní způsobilosti obdobně k veřejným společnostem obchodním a společností komanditním. Pokud se jedná o živnostenský podnik po továrnicku provozovaný, stačí průkaz zvláštní způsobilosti náměstkovi (obchodvedoucího). Otázka, má-li koncesovaný podnik živnostenský pokládati se za provozovaný po továrnicku, budiž, vzejde-li pochybnost, rozhodnuta podle předpisu § 1, odst. 6.

Kromě toho před propůjčením koncese pro takové živnosti, při jejichž propůjčení jest přihlížeti k místním poměrům, slyšena buď obec, ve které jest stanoviště živnosti.

§ 24

Výhrada.

Vyžadují-li toho nezbytné ohledy veřejné, ministr obchodu jest zmocněn, aby ve shodě s ministrem vnitra, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zříděné snad jednoty společenstevní a příslušná společenstva, až do zákonného upravení podrobil koncesi ještě také některé jiné živnosti, nežli které jsou vytčeny v této hlavě, a to buď vůbec anebo pro určité okresy.

V nařízení mohou dány býti předpisy o osobní i odborné způsobilosti žadatelů, které jest třeba k dosažení koncese, o jakosti stanoviště i provozovny, o způsobu, rozsahu a podmínkách provozování živnosti. Zejména může se ustanoviti, pokud snad zakázáno jest provozovati živnost pachtětem anebo náměstkem anebo pokud se prohlašuje, že není dovoleno současně provozovati jiných živností. Kromě toho mohou býti vydány předpisy o povinném vedení zvláštních knih a výkazů, o tom, pokud jest dopuštěno zvláštní upravení živnostensko-policejní, o přihlížání k místní potřebě, jakož i o tom, která instance koncesi propůjčuje.

Týmže způsobem jednotlivé živnosti nyní koncesované mohou býti zproštěny požadavku koncese, když se dle změněných okolností sezná, že jest to přípustno; také může býti úřadem zřízeny a v povinnost vzaty jsou určité osoby k pracím a službám vyžadujícím zvláštní veřejné důvěry, všechny jiné osoby byly vyloučeny z vykonávání těchto prací.

HLAVA III.

Živnosti, ku kterým potřebí, aby schválen byl závod provozovací (závod).

§ 25

Závody, jež musí býti schváleny.

Závod provozovací schválen býti musí při všech živnostech, které provozují se pomocí zvláštních, pro živnost založených výhní, parních strojů, jiných hybadel neb vodních přístrojů, aneb které účinky zdraví škodnými, provozovacím způsobem bezpečnost ohrožujícím, zápachem anebo neobyčejným hlomozem způsobilými jsou ohrožovati neb obtěžovati sousedstvo. Dokud schválení není dáno, stavba závodu nesmí počata býti.

§ 26

O řízení vůbec.

Při všech takovýchto závodech, pokud nepatří k závodům, při nichž spravovati se jest dle § 27, ať úřad způsobem nejkratším prozkoumá závady se vyskytující a ať nařídí, s jakými podmínkami a s jakým obmezením závod zařízen býti může, při čemž ať zvláště k tomu se hledí, by takovéto závody neškodily kostelům, školám, nemocnicím a jiným veřejným ústavům a stavebním, a aby již zařízení pracoven neohrožovalo bezpečnost života nebo zdraví osob v nich zaměstnaných.

§ 27

O zvláštním řízení při jistých závodech.

Tyto závody smějí býti teprve potom schváleny, když provede se řízení v následujících paragrafech předepsané:

1. pohodnice;
2. závody na přípravu látek ohněstrojných, věcí ohněstrojných a preparátů trhacích;
3. závody na čištění štětín, žíní a peří;
4. varny soli krevní;
5. továrny na zboží chemické;
6. cementárny;
7. továrny na mrvu strojenou (poudrettu, močan mrvivý a pod.);
8. dílny na struny ze střev;
9. překapárny olejů minerálních;
10. továrny na lepenku a plst' ku krytbě střech;
11. závody na výrobu a čištění strun ze střev;
12. varny pokostu a terpentýnu;
13. močidla a sušárny na len a konopí;
14. drštkárny;
15. mlýny na odpadliny zlaté a stříbrné;
16. sklárny;
17. koželužny a sklady surových koží a kožešin;
18. továrny na rohové knoflíky;
19. sírany chmelové;
20. napoušťárny dřeva;
21. svíčkárný;
22. bělidla na kosti;
23. kostivarný;
24. stoupy a mlýny na kosti;
25. pece na kosti a továrny na spodium;
26. továrny na kotly;
27. klišárny;
28. plynárny a plynojemy;
29. tavírny kovů, hutě a hamry, pokud právo je zřizovati nevzniká propůjčením práva k dolování;
30. továrny na stroje;
31. olejny, továrny na pokost a laky;
32. smolárny, varny asfaltu a kolomazi;
33. papírny;
34. továrny na kyselinu solnou;
35. továrny na kyselinu dusičnou;
36. továrny na salmiak;
37. pražírný vlny ovčí a bavlny;

38. továrny na kyselinu sirkovou;
39. jatky a továrny na bílkovinu krevní;
40. bělidla rychlá;
41. mydlárny;
42. amalgovny zrcadelní;
43. lomy kamenné, cihelny, vápenice a sádrovny, pokud nejsou vedlejším zaměstnáním při polním hospodářství, a zřizují-li se posléz jmenované dva závody jinde, nežli kde surovina se dobývá;
44. lojárný;
45. pece na zboží hliněné;
46. díly na plátno voskované;
47. továrny na zboží zápalné;
48. cukrovary, lihovary a továrny na lisované kvasnice;
49. koksárny,
50. dehtárny kamenouhelné, zřizují-li se jinde, nežli kde surovina se dobývá.
51. dehtárny dřevěné, dtto.
52. koptárny, dtto.

Ministr obchodu jest zmocněn, shodnuv se s ministrem věcí vnitřních a vyslyšev komory obchodní a živnostenské, změnit způsobem nařizovacím tento seznam.

§ 28

Žádost.

Za schválení závodů, v [§ 27](#) uvedených, žádáno buď na úřadě živnostenském, při čemž doloženy buďte potřebné popisy a výkresy.

§ 29

Edikt.

Úřad má vyhlásiti, jaký závod zříditi se hodlá, a to tím způsobem, že edikt v příslušné obci vyvěsiti dá, jakož že i tom zvláště zpraví starostu obecního a známé sousedy - dle okolností také jedním návštěvím v novinách k úředním vyhláškám ustanoveným - při tom na dobu 2 až 4 týdnů položí komisi, při které - nestalo-li se to již dříve písemně - podati sluší všechny námítky, jinak stavba závodu bude povolena, ač nebudou-li z úřední povinnosti námítky proti ní učiněny.

Úřad má také učiniti opatření, aby úřední jednání, jichž snad třeba z příčin stavební, požárové a zdravotní policie, jakož i dle zákonů o užívání vody, co možná současně předsevzata byla s jednáním, zda závod dovoliti lze z příčin policie živnostenské.

§ 30

Řízení.

Při komisionálním projednávání úřad má vyšetřiti všechny důležité okolnosti z úřední povinnosti o bytí i žádné námítky proti závodu podány nebyly; naskytlé námítky důkladně prozkoumati a se snažiti, aby pokud možná přátelskou úmluvou se skončily.

V nález, jenž co možná nejdříve buď vydán, budiž uvedeno, zda a pokud navržený závod hledě k živnostenské policii připustiti lze, a zdali a pokud proto se dovoluje.

Jestliže závod se schválí, toto rozhodnutí má obsahovati podmínky a omezení, jichž šetřiti jest při jeho zřízení a provozování jakož i opatření, která jeví se býti potřebnými, aby snad již stavba pracoven nepřičila se předpisům [§ 26](#).

Byly-li činěny proti podniku námítky z důvodu práva soukromého a nepodařilo-li se odstraniti jich úmluvu přátelskou, buďte námítky tyto výslovně uvedeny ve schválení daném a jich provedení buď poukázáno na pořad práva. Úřad politický nemůže proto zapověděti stavbu závodu.

Toliko soud jest příslušným k žádosti stran rozhodnouti otázku, zdali se zřízením závodu policií živnostenskou dovoleného sečkati jest, až bude právní rozeprve vyřízena, aneb zdali a s jakým omezením závod mezi tím časem zřízen býti

může (§§ 340, 341, 342 ob. zák. obč.).

§ 31

Náklady na ohlášení a řízení, s živnostenskými závody spojené, povinen jest nésti podnikatel; náklady, které svévolnými námitkami vznikly, nahraditi musí ta osoba, která tyto námitky dělala.

§ 32

Změny v závodu provozovacím.

Chtěl-li by někdo změnit způsob zařízení provozovacího neb výroby anebo rozšířiti značně výrobu, čímž nastane některá z okolností, v § 25 předvídaných, má to oznámiti živnostenskému úřadu, jenž může upustiti od komisionálního řízení, přesvědčí-li se, že obmýšlená změna neb rozšíření pro sousedy nebo pro obec vůbec nebude v zápětí míti nových neb větších škod, nebezpečností a obtíží, nežli spojeny jsou se závodem již stávajícím.

Nastoupí-li na místo dosavadního majitele živnosti někdo jiný, není třeba, aby závod provozovací znovu byl schválen.

§ 33

Jak schválení pomíjí.

Jestliže závod do roka po dni, co byl schválen, nepočne se provozovati, aneb zůstane-li počaté provozování po více než tři léta přetrženo, schválení závodu mine.

Jsou-li zde důvody zřetele hodné, tyto lhůty budou přiměřeně prodlouženy k žádosti majitele živnosti.

Zničí-li živelná pohroma neb jiná náhoda úplně závod, buď žádáno o jeho schválení, dříve než počne se znova provozovati.

§ 34

Stížnost.

Nález řádu živnostenského o živnostenských závodech, jakož i o věcech, které týkají se toho, jak užiti jest předpisů, jež obsaženy jsou v předešlých paragrafech této hlavy buď oznámen i s důvody stranám, to jest žadatelům a osobám, které činily námitky.

Na tento nález každá strana může sobě stěžovati u vyšší instance; stížnost buď písemně neb ústně do 14 dnů podána k politickému úřadu, jenž byl vynesl nález v první instanci. 1883.

Stížnost v čas podaná má účinek odkládací.

§ 35

Jatky.

Zemskému úřadu jest zůstaveno, pro ta místa, kde jsou nebo zřízeny budou veřejné jatky obecní nebo společenské v rozměru dostatečném k návrhu zastupitelstva obecního zapověděti, aby jatky nebyly zřizovány.

Sazby poplatků, jež budou se vybíráti, musí schváleny býti úřadem zemským.

§ 36

Rozsah oprávnění.

Rozsah práva živnostenského posuzovati sluší podle obsahu živnostenského listu nebo koncese, šetříc při tom předpisů obsažených v následujících paragrafech.

Vznikne-li pochybnost o rozsahu práv živnostenských, rozhodne ji politický úřad zemský, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, která o věci té slyšetí má zřízenou snad odbornou jednotu společenství a příslušné společenstvo.

§ 37

Každý živnostník má právo spojití veškeré práce, jichž třeba jest, aby úplně zhotovil výrobky své, a jest oprávněn míti k tomu konci potřebné pomocníky také jiných živností. Pomocníky, pokud jde o živnosti řemeslné nebo takové živnosti koncesované, k jejichž nastoupení zvláštní způsobilost se vyhledává (§ 23, odst.1), nerozumějí se učedníci příslušných jiných živností.

Živnostníci mají taktéž právo, aby si sami v dobrém stavu udržovali svá zařízení závodová, stroje, náčiní a jiné pomůcky provozovací, jakož i aby pro potřebu vlastního svého podniku zhotovovali se obvyklé v obchodě pomůcky, které slouží tržebnímu odbytu jejich výrobků (bednění, obaly a pod.).

Živnostník není obmezen na prodej zboží jím samým zhotoveného.

§ 38

Obchod smíšeným zbožím.

Odpověď živnosti obchodní, není-li omezena na určité zboží nebo na určité druhy zboží, zavírá v sobě právo vésti obchod se všelikým zbožím, které povoleno jest volně prodávati a jehož prodej není vázán na zvláštní dovolení (koncesi).

Odpověď živnosti obchodní omezené na určité zboží nebo na určitý druh zboží oprávnňuje pouze obchodovati se zbožím příslušným.

Drobný prodej v rozsahu vytkčeném v prvním odstavci (obchod smíšeným zbožím) mohou odpověděti toliko osoby, které podají průkaz způsobilosti v § 13 a) naznačený.

Týž průkaz podati jet při nastoupení obchodu se zbožím koloniálním, s kořením a se zbožím materiálním.

Majitelům obchodních živností, dotčených v předcházejících odstavcích, kteří při odpovědi živnosti mají podati průkaz způsobilosti, přísluší výhradně právo prodávati na drobnu cukr, kávu, čaj, koření, minerální oleje, zboží materiální a barviva, jakož i na drobnu obchodovati s pálenými lihovými nápoji v lahvích podle zvyku obchodního uzavřených; v ostatním rozsahu oprávnění opovědných živností nenastane nijaká změna.

Výhrada v předcházejícím odstavci stanovená nevztahuje se ani k prodejním právům výrobcův aniž vůbec k prodejním právům již nabytým a v místech, kde v den vyhlášení tohoto zákona ještě žádná z drobných obchodních živností v odstavci 3. a 4. vytkčených nemá svého stanoviště, neplatí potud, pokud tato výjimka nebude zrušena způsobem nařizovacím vzhledem k podstatnému vývoji místních poměrů.

§ 38a

Majitel obchodní živnosti v této své vlastnosti vůbec nemá práva zhotovovati nebo zpracovávati živnostenské výrobky a předělávati neb opravovati je; jest však oprávněn vykonávati na zboží, které nabízí nebo má dodati, takové změny, kterými se má zboží toliko přizpůsobiti potřebám kupujícího, by odbyl byl umožněn.

Majitel obchodní živnosti jest oprávněn přijímati zakázky na zboží, které podle opovědi své živnosti smí prodávati. K tomu konci jest též oprávněn bráti míru, předpokládajíc, že dá objednané zboží zhotoviti samostatnými výrobci. S týmž omezením smí prováděti změny a opravy na výrobcích jím dodaných.

Co se týče práva bráti míru, v předcházejícím odstavci dotčeného, jsou majitelé obchodních živností v této své vlastnosti oprávněni bráti míru na obuv, šaty mužské, ženské a dětské, jichž hotovení spadá v rozsah práv řemeslné živnosti obuvnické a oděvnické, toliko potud, pokud jest toho třeba, by vybrali vhodné zboží ze svého skladu. Toto omezení práva bráti míru nevztahuje s k těm majitelům obchodních živností, kteří již dne 1. ledna 1907 provozovali výhradně nebo převážně obchod s obuví nebo šatstvem.

Majitelům obchodních živností nepřísluší právo přijímati zakázka na opravu obuvi, vztažmo šatstva.

§ 39

O stálých místnostech provozovacích.

Kdo provozu svobodnou nebo řemeslnou živnost, může v obci jejího stanoviště míti několik stálých místností provozovacích (dílen anebo prodejen) a může je přeložiti na jiné stanoviště v obci.

Toto buď však pokaždé oznámeno úřadu živnostenskému.

Živnost koncesovaná může přeložena býti na jiné stanoviště v téže obci toliko po vyžádaném schválení úřadu živnostenského.

Jde-li o přeložení koncesované živnosti, při jejíž propůjčení jest přihlédati k místním poměrům (§ 23, odst. 5), úřad živnostenský prve, nežli to schválí, vyslechni obec, ve které bude stanoviště živnosti.

§ 40

O závodech vedlejších a skladech.

Chtějí-li živnostníci kromě své hlavní provozovny zříditi závody vedlejší nebo sklady (ku kterým však nepočítají se pouhá skladiště a jiné místnosti toliko k uschování zboží sloužící), jsou povinni, pokud jde o živnosti svobodné nebo řemeslné, oznámiti to pokaždé živnostenskému úřadu a označiti stanoviště vedlejšího závodu nebo skladu. Oznámení to dlužno učiniti jak živnostenskému úřadu hlavní provozovny, tak i tomu živnostenskému úřadu, v jehož okrese bude stanoviště vedlejšího závodu nebo skladu.

Při živnostech koncesovaných budiž v těchto případnostech vyžádáno zvláštní schválení živnostenského úřadu, a to, jde-li o živnosti, jež propůjčovati přísluší vyššímu úřadu, onoho vyššího úřadu, v jehož správním obvodu vedlejší závod anebo sklad má míti své stanoviště, v ostatních pak případnostech budiž vyžádáno schválení onoho živnostenského úřadu, v jehož okrese má býti stanoviště vedlejšího závodu nebo skladu. Pokaždé však buď to oznámeno také živnostenskému úřadu hlavního závodu.

Překážejí-li zamýšlenému zřízení závodu vedlejšího nebo skladu takové okolnosti, které podle tohoto zákona

nedopouštějí, by vydán byl list živnostenský (§ 13) nebo dána byla koncese (§ 22), úřad zapoví straně zříditi závod vedlejší nebo sklad a oznámí jí překážku toho.

Kromě toho úřad také v této případnosti, jde-li o zřízení nové provozovny, šetřiti má předpisů v třetí hlavě obsažených.

§ 41

Provozování živnosti mimo staveniště.

Živnostníci mohou také mimo obec svého stanoviště své živnostenské výrobky kamkoliv živnostníkům, kteří tyto výrobky smejí míti, dávatí do prodeje, je na zakázku dodávati a vykonávati práce zamluvené.

§ 42

Politický úřad zemský, vyslechnuv společenstvo zřízené pro živnost kominickou a obecní zastupitelstva, může z důvodů policie požární naříditi, aby provozování této živnosti bylo ohraničeno podle okresů: toto ohraničení nesmí zpravidla sahati přes obvod politického okresu.

Ohraničení takové, třeba-li toho z důvodů policie zdravotní, může od politického úřadu zemského nařízeno býti po vyslechnutí příslušných společenstev a zastupitelstev obecních také pro výkon živnosti průtočnické (cídičů stok) a pohodnické.

Takováto ohraničení mají za následek, že v každém ohraničeném okresu jen ti majitelé živností příslušného druhu jsou oprávněni vykonávati práce, kteří mají v okresu tom své stanoviště. Avšak v případech naléhavě nutných kominici, průtočníci a pohodní mohou také mimo svůj okres přizvati býti k pracím výpomocným.

Politický úřad zemský, vyslechna zřízené společenstvo a zastupitelstva obecní, může naříditi změnu nebo zrušení těchto ohraničení podle okresů, aniž proto živnostníkům, jichž se týče, přísluší nárok na odškodnění.

§ 43

O přesídlení.

U všech živností pokládati jest přesídlení do některého místa mimo obec dosavadního stanoviště za založení nové živnosti, avšak nežádá se znova průkaz odborné způsobilosti u některých živností předepsaný.

§ 44

Vnější označení.

Živnostníci jsou zavázáni, užívati vhodného vnějšího označení na svých stálých místnostech provozovacích nebo svých bytech, a jsou oprávněni, užívati jiných prostředků návštěvníků.

§ 45

Povinnost ohlásiti firmu k zápisu do rejstříku obchodního upravena jest předpisy k obchodnímu zákonu se vztahujícími a neruší se nijak tímto zákonem.

§ 46

Zlé užívání vnějšího označení.

Žádný živnostník není oprávněn, přivlastniti sobě proti právu k označení svého místa provozovacího nebo bytu, jakož i v oběžnicích, veřejných návštěvích neb cennících jméno, firmu, znak nebo zvláštní označení závodu, jenž náleží jinému tuzemskému živnostníku neb vyráběiteli, anebo tímto právem uvedeným způsobem předměty své živnosti falešně označovati, jako by byly vyšly ze závodu jiného.

Takové zasáhnutí opravňuje škodu postiženého domáhati se u příslušného úřadu živnostenského, aby zastaveno bylo další užívání bezprávného pojmenování neb aby zapověděno bylo falešné návštěví.

Ochrana škodou postiženému poskytnutá není tím vyloučena, že při bezprávném pojmenování nebo falešném návštěví jméno, firma, znak nebo zvláštní označení závodu nebo pojmenování cizího místa provozovacího uvedeny byly s takovými dodatky, výpustkami neb změnami, jichž při obyčejné pozornosti seznati nelze.

§ 47

Bylo-li některé zasáhnutí v § 46 uvedené spáchaného vědomě, pachatel vinen jest přestupkem, jenž se trestá dle řádu živnostenského.

Trestní řízení pro takovéto zasáhnutí, pokud není zde skutku trestného, jenž dle obecného zákona trestního z úřední povinnosti trestán býti musí, neb jenž podroben jest trestu na nepořádek dle článku 26, odstavce 2 zákonníka obchodního, může zavedeno býti jen k žádosti škodou postiženého.

Pakli škodou postižený odvolá žádost svou dříve, nežli úřední náleze ohlášen bude žalovanému, sejde s každého potrestání jakož i s dalšího vyšetřování, aby žalovaný byl potrestán, ovšem bez újmy soukromoprávních nároků škodou postiženého na náhradu.

§ 48

Ochrana poskytnutá v [§§ 46 a 47](#) tuzemským živnostníkům a vyrábětelům přísluší také cizozemským živnostníkům a vyrábětelům pod tou podmínkou, když jejich stát reciprocitu zachovává.

§ 49

Přestupkem dále jest vinen:

1. každý živnostník, jenž v případnostech, které již paragrafem 46 nebo zákonem o ochraně živnostenských známek nejsou vytčeny, k vnějšímu označení svého závodu nebo bytu, k označení výrobků živnostenských neb vůbec při provozování svých obchodů a při svém podpisu užívá jména sobě nepřisloucího, nejsa k tomu oprávněn již vykonaným zápisem své firmy do rejstříku obchodního;
2. každý živnostník, jenž v případnostech v odstavci 1 uvedených přikládá sobě vyznamenání, která mu propůjčená nebyla;
3. každý živnostník, jenž v případnostech v odstavci 1 uvedených užívá pojmenování, z něhož na poměr společenský souditi se může, kdežto vskutku takového poměru není;
4. každý živnostník, jenž nejsa k tomu oprávněn již vykonaným zápisem své firmy do rejstříku obchodního, v případnostech v odstavci 1 uvedených neužívá svého plného jména a příjmení;
5. každý živnostník, jenž v případnostech v odstavci 1 uvedených při skutečném poměru společenském užívá pojmenování, ve kterém není pouze obsaženo jméno společníků, nýbrž kromě toho doložka, jež naznačuje existenci nějaké společnosti, leč není-li živnostník k užívání takovéto firmy oprávněn dle zákonníka obchodního.

§ 50

Je-li čin v [§§ 46-49](#) uvedený podroben trestu pořádkového podle článku 26, odstavec 2 zákoníka obchodního, tresty v [§ 131](#), lit. a), b), a c) řádu živnostenského nemají zvláště býti ukládány.

Rozhodovati o nárocích na náhradu škody, jež skrze zasáhnutí a přestupky v [§§ 46-49](#) naznačené vznikla, přísluší výhradně řádným soudům, které jak o existenci tak i velikosti škody rozhodovati budou dle volné úvahy.

§ 51

Stanovení nejvyšších sazeb.

Pro drobný prodej věcí, které patří k nejnütnejším potřebám denní spotřeby, pak pro živnosti kominickou, průtočnickou, pohodnickou, dopravní a pro živnost veřejných posluhů mohou stanoveny býti nejvyšší sazby.

Pro živnost kominickou, průtočnickou a pohodnickou buďte takovéto sazby každým způsobem stanoveny tehdy, bylo-li podle [§ 42](#) nařízeno ohraničení příslušných živností podle okresů. Sazby mohou stanoveny býti rozdílné jednotlivé obce.

Sazby v předcházejících odstavcích dotčené stanoví politický úřad zemský, vyslechna obecní zastupitelstva, pak obchodní a živnostenská komora a příslušná odborná společenstva a přihlédaje ku stávajícím poměrům; sazby ty platí do odvolání toliko pro obvod příslušných obcí.

Pro živnosti zabývající se dopravou osob nejvyšší sazby, v předcházejícím odstavci dotčené, stanoveny budou k návrhu obecního zastupitelstva a po vyslechnutí obchodní a živnostenské komory jakož i zřízených odborných společenstev.

Co se týče propachtování výseku masa a pečení chleba, která v jednotlivých obcích trvá, zůstávají v platnosti zvláštní předpisy o tom vydané.

§ 52

Označení cen.

Pro drobný prodej věcí, které patří k nezbytným potřebám denní výživy jakož i pro živnost hostinskou a výčepnickou, pak pro živnost dopravní a pro živnost veřejných posluhů úřad živnostenský má naříditi, by ceny zjevně označeny byly dle mnohoty a jakosti.

§ 53

O povinnosti provozovati některé živnosti.

Majitelé živnosti pekařské, řeznické, kominické, průtočnické a dopravní nesmějí počat provozování živnosti přetrhovati dle své vůle, nýbrž jsou povinni čtyři neděle napřed oznámiti úřadu, že chtějí provozování zastaviti.

§ 54

Úprava jednotlivých živností.

Způsobem nařizovacím bude ustanoveno, kterak majetníci živností vetešnických a zastavárenských, pak živností prostředkovaní služeb a míst mají vésti své knihy a jaké policejní kontrole co do rozsahu a způsobu svého obchodování mají se

podrobiti.

Živnosti zabývající se dopravou osob a živnosti veřejných posluhů, živnost kominická, průtočnická a pohodnická, pak živnosti hostinské, pak živnosti hostinské a výčepnické, živnosti prostředkování služeb a míst a podniky pohřební podrobeny jsou úpravě živnostensko-policejní, která se může vztahovati k jednotlivým druhům živností i k jednotlivým živnostenským podnikům.

Vymezení prodejních práv mezi lékárníky a drogisty (materialisty) bude po vyslechnutí obchodních a živnostenských komor a příslušných společenstev upraveno způsobem nařizovacím.

§ 55

Náměstkové (obchodvedoucí) nebo pachtěři.

Každý živnostník může svou živnost provozovati také skrze náměstka (obchodvedoucího, dílovedoucího) nebo ji propachtovati. Podnájem živnosti se nedopouští.

Náměstek (obchodvedoucího, dílovedoucího) nebo pachtěř musí pokaždé, právě jako majitel živnosti sám, míti vlastnosti, kterých třeba jest k samostatnému provozování příslušné živnosti. Proto při svobodných a řemeslných živnostech náměstek (obchodvedoucí) nebo pachtěř budiž od majitele živnosti úřadu živnostenskému oznámen, u koncesovaných pak živností budiž majitelem živností vyžádáno schválení živnostenského úřadu.

V příčině živností hostinských a výčepnických platí předpisy [§ 19](#), v příčině živnostenského prostředkování služeb a míst pak předpisy [§ 21](#) d).

Předpisy tohoto paragrafu platí též o vlastníkovi živnosti reální, který, nemaje zákonné způsobilosti k jejímu provozování, chce ji provozovati náměstkem (obchodvedoucím) anebo pachtěřem.

§ 56

Převod živnosti.

Chce-li dědic nebo odkazovník po smrti živnostníkově živnost dále vésti, povinen jest opovědět jí znova na své vlastní jméno.

Rovněž buď znova opověděno, byl-li živnostenský závod jednáním mezi živými převeden na jinou osobu.

Jde-li o živnost koncesovanou, jest v obojí případnosti třeba nové koncese.

Avšak o živnost koncesovanou, jest v obojí případnosti třeba nové koncese.

Avšak po smrti živnostníkově koncesovaná nebo řemeslná živnost nebo živnost obchodní průkazem způsobilosti vázaná ([§ 13a](#)), vztahmo [§ 38](#), odst. 3. a 4. může na základě dekretu o koncesi nebo živnostenského listu svědčícího zemřelému živnostníku dále provozována býti na účet vdovy nebo k dědictví oprávněných nezletilých descendentů, nebyla-li vdova vlastní vinou rozvedena, po čas jejího vdovství, vztahmo až do zletilosti descendentů, a to na pouhé oznámení učiněné úřadu živnostenskému.

Zůstává-li živnostník jak vdovu, která není s ním z vlastního provinění soudně rozvedena a která chce živnost dále provozovati, tak i nezletilé descendenty, právo v předcházejícím odstavci dotčené přísluší zmíněným osobám společně, ač-li živnostník o něm neučinil žádných opatření. Jednotlivé osoby takto oprávněné mohou se práva toho za sebe vzdáti.

Taktéž třeba jest pouhého oznámení živnostenskému úřadu, má-li živnost dále vedena býti na účet podstaty po dobu řízení konkursního nebo pozůstalostního.

V případnostech svrchu dotčených, vyžaduje-li toho povaha živnosti, budiž ustanoven podle [§ 55](#) způsobilý náměstek obchodvedoucí, dílovedoucí).

§ 57

Odnětí práva živnostenského.

Jestliže při některém živnostníku dodatečně se shledá, že již od počátku neměl a ještě dosud nemá nějaké zákonné náležitosti pro samostatné provozování živnosti, může úřad, k přijetí opovědi živnostenské nebo k propůjčení koncese příslušný, další provozování živnosti jemu zapovědět a list živnostenský, vztahmo koncesi odníti.

Při živnostech uvedených v [§ 15](#), č. 1., 2., 4., 5., 7., 8., 9., 12., 13., 15., 16., 22. a 23. koncese může odňata býti také tehdy, jestliže živnost do šesti měsícův, a při živnosti v [§ 15](#), č. 3. jmenované, jestliže do dvou měsícův po propůjčení koncese nepočne se provozovati nebo když provozování později po dobu právě tak dlouhou se přeruší.

Pokud některá živnost na základě [§ 24](#) vázaná bude na koncesi, může způsobem nařizovacím ustanoveno býti, že koncese od úřadu propůjčujícího může býti odňata, nepočne-li se taková živnost provozovati do šesti měsícův od propůjčení nebo přeruší-li se provozování později po dobu právě tak dlouhou.

§ 58

Vyznamenání.

Živnostenské podniky mohou obdržeti vyznamenání, užívati [císařského orla] na štítu vývěsném a v pečeti.

§ 59

Vyhledávání objednávek zboží majetníky živností neb obchodními cestujícími.

Majetníci živností jsou oprávněni, cestující mimo své stanoviště, nebo skrze zmocněnce (obchodní cestující), kteří v jejich službě se nalézají a úředními legitimacemi jsou opatřeni, vyhledávati objednávky zboží u obchodníků, továrníků, živnostníků, vůbec u takových osob, v jejichž živnosti upotřebuje se zboží druhu nabízeného; nesmějí však při tom, kromě na trzích, s sebou míti nižádné zboží na prodej, nýbrž toliko vzorky.

Vyhledávati objednávky zboží u osob, které takovéto zboží ve své živnosti nepotřebují, jest majetníkům živností nebo jejich zmocněncům za příčinou odbytu zboží osadnického, kořeného a materiálního v jejich stanovišti i mimo ně naprosto zakázáno; u jiného zboží jest vyhledávání objednávek mimo stanoviště u řečených osob dovoleno toliko v jednotlivých případech k výslovnému písemnému vyzvání, které má zníti na určité zboží a svědčiti majetníku živnosti.

Obchodní ministr jest však zmocněn, v případech zřetele hodných, slyšev obchodní a živnostenskou komoru a účastná společenstva, pro určitá zboží nebo určité okresy nebo jednotlivé živnosti způsobem nařizovacím připustiti, aby také bez tohoto vyzvání vyhledávány byly objednávky zboží u osob v 2. odstavci dotčených.

§ 59a

Výrobci hodin, zlatého a stříbrného zboží, velkoobchodníci s těmito věcmi, pak obchodníci s klenoty a drahými kameny, jakož i zmocněnci, v jejich bezprostřední službě postavení, je-li stanoviště příslušné živnosti v tuzemsku, jsou oprávněni, na svých obchodních cestách s sebou na prodej míti nejen vzorky, nýbrž i samo prodávané zboží, když podle jeho povahy vyloučen jest prodej podle vzorků, avšak má při tom platnost omezení, že toto zboží smí prodáváno býti toliko oprávněným překupníkům.

§ 59b

Potřebná ustanovení o obsahu a vyhotovení legitimací pro obchodní cestující určených budou vydána způsobem nařizovacím po slyšení obchodních a živnostenských komor. 1902.

Žádosti o tyto legitimace budte vyřízeny nejdéle v osmi dnech a smějí odmítnuty býti toliko z důvodů v příslušném nařízení uvedených.

Způsobem nařizovacím bude mimo to ustanoveno, pokud osoby v [§ 59 a](#)) uvedené potřebují zvláštní legitimace příslušného puncovního úřadu.

§ 59c

Vyhledávání objednávek zboží samostatnými jednateli obchodními.

Obchodní jednatelé, kteří nejsou ve službě některého živnostníka, jsou povinni podle [§ 11](#) ohlásiti provozování svého obchodu.

Tito jednatelé smějí za příčinou obchodování předkládati osobám v [§ 59](#), odstavci 1 uvedeným vzorky předmětů, kterých potřebuje se v jejich živnosti, jim ceny zboží oznamovati a od nich objednávky předmětů řečeného druhu přijímati.

Obchodním jednatelům není dovoleno, aby kromě svých vzorků s sebou měli ještě zboží, aby vzorky nebo zboží na svůj účet prodávali a aby v jednatelské obchody s jinými osobami vcházeli nežli s takovými, v jejichž živnosti potřebuje se zboží nabízeného druhu.

Obchodní jednatelé, kteří svou živnost cestující provozují, nesmějí míti žádných skladů zboží nebo skladišť.

Vzorky budte zmocnitelem jednatelovým označeny jako vzorky.

§ 59d

Prodej tiskopisů.

Ku prodávání tiskopisů a ke sbírání předplatitelů nebo subskribentů nevztahují se ustanovení [§§ 59, 59 b](#)) a [59 c](#)); o tom platí jenom zvláštní předpisy v tiskovém zákonu dané.

§ 59e

Cizozemští obchodní cestující.

Obchodní cestující, kteří zastupují cizozemské průmyslové, živnostenské neb obchodní podniky, pokud podle obchodních smluv svou dobu platných jsou připuštěni k obchodování v tuzemsku, jsou rovněž podrobeni předcházejícím ustanovením; legitimace v [§ 59 b](#)), odstavci 1. dotčené nepotřebují ti obchodní cestující a samostatní jednatelé, kteří jsou již legitimováni živnostenským legitimáčním lístkem v obchodních smlouvách uvedených.

§ 60

Roznášení na prodej.

Toliko osoby zákonem o podomním obchodu k tomu oprávněné smějí zboží z místa na místo, kromě na trzích, na prodej roznášeti a dům od domu nositi a nabízeti.

Toto omezení však nevztahuje se k výrobkům polního a lesního hospodářství, kterých se každého dne potřebuje, jako k mléku, vejším, ovoci, zelenině, rostlým květinám, máslu, drůbeži a k dříví, pak ku přirozeným kyselkám, pokud prodej těchto věcí koná se dům od domu nebo na ulici výrobcí nebo jejich zmocněnci neb oprávněnými obchodníky.

Lihové nápoje a ocet jsou vyloučeny z obchodní úlevy předcházejícími ustanoveními propůjčené.

Politický úřad zemský může zakázati v jednotlivých obcích tento prodej vzhledem k určitým věcem na určitý čas, po případě pro určité části jednotlivých obcí z důvodů zdravotních nebo tržní policie k návratu obecního zastupitelstva, které má slyšeti účastná živnostenská společenstva.

V případech zvláštního zřetele hodných živnostenských úřad, slyšev příslušná společenstva, může pokaždé na tři léta a na odvolanou drobným živnostníkům v jeho okresu usedlým pro jejich lepší obživu dovoliti, aby dům od domu prodávali své vlastní výrobky v obci, kde jest stanoviště jejich živnosti. K tomu účelu budou vyhotoveny zvláštní úřední legitimace. Pro jednoho živnostníka bude vyhotoveno toliko po jediné legitimaci, která však může zároveň svědčiti určitým členům rodinným nebo zástupci napřed pojmenovanému.

§ 60a

Zapověděno jest prodávati chléb a jinaké pečivo dům od domu nebo na ulici kromě případů v [§ 60](#), odstavci 1 a 5 dotčených. Dodávati chléb a jinaké pečivo zákazníkům pekařovým dovoleno jest toliko na objednávku, koná-li to pekař sám, jeho příslušníci a jeho pomocní dělníci.

§ 60b

Zakázáno jest užívati dětí, kterým není ještě čtrnáct let, ku prodejům v [§§ 60 a 60 a](#)) uvedeným; živnostenský úřad může omeziti nebo zakázati, aby se k tomu účelu užívalo ženštin, kterým není ještě osmnáct let.

§ 61

Obchod zahraniční.

Živnostníci v cizině usedlí mohou, mají-li rakouští příslušníci státní stejné právo v příslušné zemi cizí, v tuzemsku vykonávati na zakázku takové práce živnostenské, k jichž výkonu koncese třeba není.

Dozor věcí v cizině vyrobených a dodání jich objednateli podrobeny jsou podmínkám v předpisech celních obsaženým.

HLAVA V.

Obchod tržní.

§ 62

Návštěva trhů.

Každý má právo, na trhy s veškerým v obchodě dovoleným zbožím jezdit, pokud toto zboží podle druhu trhu jest na něm k obchodu připuštěno.

Zboží však, jehož prodej jest vázán koncesí, může i na trzích býti prodáváno toliko od živnostníků příslušnou koncesí opatřených.

§ 63

Fieranti.

Kdo činí z jezdění po trzích samostatnou živnost (fierant, trhovník), má ji ohlásiti podle [§ 13](#).

§ 64

Cizozemci.

S cizozemci nakládá se v příčině práva k návštěvě trhů jako s tuzemci, pokud nebude nařízena odchylka od tohoto na základě reciprocity.

§ 65

O předmětech obchodu tržního:

a) na hlavních trzích:

Předmětem obchodu tržního na velkých trzích, výročních trzích a v lázeňských místech, jim zvláštními nařízeními po dobu léčení na roveň postavených, pak na trzích při posvícení, jest všeliké ve volném obchodě dovolené zboží, pokud příslušná tržní oprávnění nejsou výslovně omezena na jednotlivé druhy předmětů, jako na příklad dobytek, vlnu, obilí, dětské hračky a t. d.

§ 66b

na týdenních trzích. Předmětem obchodu na týdenních trzích jsou: potraviny a surové přírodní, hospodářské a polní nářadí, výrobky, které náležejí k vedlejším v zemi obvyklým zaměstnáním rolníků v okolí, a obecné předměty denní spotřeby.

§ 67

Prodávati na týdenních trzích v boudách a krámcích jiné věci než tuto uvedené, jest zpravidla dovoleno toliko živnostníkům v obci samé bydlícím v příčině věcí jejich živnosti, leč by již v jednotlivých místech byli pro příslušné výrobky dosud připuštěni také cizí živnostníci.

Ostatně v místech, kde by potřebě konsumce usedlými živnostníky nebylo vyhověno, politický úřad zemský může naříditi, že pro příslušné věci také cizí živnostníci jsou na týdenních trzích připuštěni.

§ 68

Rovnoprávnost návštěvníků trhu.

Všichni návštěvníci trhu mají při provozování svých tržních obchodů stejná práva.

Zařízení, že první hodiny trhu jsou vyhrazeny drobným nákupníkům, jsou dopuštěna toliko při týdenních trzích a v příčině potravin, nasvědčují-li tomu místní obyčej a potřeby.

§ 69

Tržní poplatky.

Obce nesmějí tržní obchod zatížiti žádnými jinými dávkami než takovými, které jsou náhradou za přenechanou prostorou, za užívání bud a nářadí a jiné výlohy spojené s odbýváním trhu.

§ 70

Tržní řády.

V mezích ustanovení shora uvedených každá obec, ve které se konají trhy, stanoviti má za schválení politického zemského úřadu podle místních potřeb tržní řád, který má také obsahovati sazbu tržních poplatků, při čemž buď též ustanoveno, pokud se dopouští výčep nápojův a podávání jídel na tržištích.

§ 71

Udílení práva k trhům.

Zvláštní předpisy ustanovují, kterak obce nabývají práva konati trhy a čeho při takovém povolení jest dbáti. Propůjčená již oprávnění ku konání trhů mohou složena býti toliko za souhlasu úřadu, který propůjčil oprávnění a jenž má napřed vyslechnouti společenstva zřízená pro živnosti toho kterého místa.

HLAVA VI.

O živnostenském pomocnictvu.

I. Ustanovení všeobecná.

§ 72

Ujednání poměrů mezi samostatnými živnostníky a jejich pomocnými pracovníky jest v mezích zákony vyměřených předmětem volné úmluvy.

Není-li úmluvy, rozhodují především zvláštní předpisy pro to vydané, pak obecný zákoník občanský.

§ 73

Pomocní pracovníci.

Pomocnými pracovníky rozumějí se v tomto zákoně všechny osoby pracovní, které při živnostenských podnicích jsou v pravidelném zaměstnání, bez rozdílu věku a pohlaví, a to:

a) pomocníci (obchodní pomocníci, tovaryši, sklepníci, kočí při živnostech dopravních a pod.);

b) tovární dělníci;

c) učedníci;

d) ony osoby pracovní, jichž užívá se k podřízeným službám pomocným při živnosti [avšak které nepatří mezi osoby označené v odstavci V. pod lit. d) úvodního zákona k živnostenskému řádu].

K pomocným pracovníkům náležejí také pracovní osoby, které jsou pravidelně zaměstnány při takových podnicích živnostenských, jež fyzické nebo právnické osoby v článku V. úvodního zákona k živnostenskému řádu uvedené provozují vedle svých zaměstnání nebo podniků živnostenskému řádu nepodrobených.

Osoby, které pro vyšší výkony služebné obyčejně s ročním nebo měsíčním služným jsou ustanoveny, jako: dílovedoucí, mechanikové, faktoři, účetní, pokladníci, výpravčí, kreslíči, chemikové a pod. nepatří mezi pomocné pracovníky.

Péče o pomocné pracovníky.

§ 74

Každý majitel živnosti jest povinen, svým nákladem učiniti všechna zdravotní opatření a zříditi a udržovati všechna jinaká zařízení, zvláště při pracovních místnostech, strojích a pracovním náčiní, kterých při provozování jeho živnosti vzhledem k její povaze nebo způsobu provozovací místnosti je třeba na ochranu života a zdraví pracovníků pomocných.

Proto má majitel živnosti o to pečovati, aby stroje, zařízení závodní a jejich části tak byly ohrazeny nebo takovými úpravami ochrannými opatřeny, aby dělníci, konajíce obzvláště svou práci, nemohli snadně býti ohroženi.

K povinnostem majitele živnosti patří také postarati se o to, aby pracovní místnosti po celou dobu pracovní podle poměrů živnosti udržovány byly co možná světlé, čisté a prachu prosté, aby pracovní místnosti, pracovní dílny a pracovní místa, je-li toho třeba, byly dostatečně uměle osvětleny, pak aby obnova vzduchu byla vždy přiměřenou počtu dělníků a zařízením osvětlovacím, jakož i působivou proti nepříznivým účinkům škodlivých výparů a aby vůbec provozování a výroba zařízení byly způsobem, kterým by se zdraví pomocných pracovníků co možná šetřilo.

Majitele živností, kteří svým pomocným pracovníkům byt dávají, mají také o to pečovati, aby byly tomuto účelu toliko takové místnosti věnovány, jejichž užívání neohrožuje tělesnou bezpečnost, zdraví nebo mravnost pomocných pracovníků a při kterých, přípouštějí-li to místní poměry, bylo zajištěno náležitě množství zdravé pitné a užitné vody.

Konečně majitelé živností jsou povinni, aby při zaměstnání pomocných pracovníků až do dokonání 18. roku a žen a dívek vůbec měli zřetel k mravnosti, jehož vyžaduje věk nebo pohlaví.

§ 74a

Obchodní ministr jest zmocněn v dohodě s ministrem vnitra, slyšev obchodní a živnostenské komory, aby byla provedena předcházející ustanovení, vydati nařízením všeobecné předpisy na ochranu života a zdraví pomocných dělníků jakož i zvláštní předpisy tohoto způsobu o jednotlivých druzích živností, živnostenských úkonech a postupu. Pokud jde zejména o určité pro zdraví nebezpečné živnosti nebo živnostenské úkony, mohou v těchto předpisech majitelé živností také vůbec zavázati býti, aby pomocné dělníky dali podrobiti občasně lékařské prohlídce.

Takovéto předpisy vztahují se na dosavadní, již schválené závody toliko potud, pokud tím podmíněné změny závodu mohou býti provedeny bez újmy práv konsensem nabytých, leč by šlo o odstranění závad patrně ohrožujících život nebo zdraví dělníků nebo že by požadované věci mohly býti provedeny bez nepoměrného nákladu a bez většího poruchu provozování. Toto obmezení platí také pro dosavadní závody, pokud vzhledem k jejich stanovišti na základě [§§ 13](#) nebo [23](#) po stránce bezpečnostní mravnostní, zdravotní, požární nebo dopravní policie byly dány určité předpisy.

§ 74b

Majitelům živností buď dána přiměřená lhůta, aby provedli úřední nařízení, která budou na základě [§§ 74](#) a [74a](#)) vydána.

§ 74c

V předpisech ve smyslu [§ 74a](#)) vydaných mohou uložena býti zaměstnancům určitá pravidla, jak se mají chovati na ochranu své tělesné bezpečnosti a zdraví. Činy proti takovým předpisům nebo proti některým z nich budou potrestány podle ustanovení X. hlavy na penězích až do 10 K, v případě nedobytosti vězením nejvyšší výměrou 24 hodin.

§ 74d

Veškeré ministerstvo jest zmocněno, po slyšení obchodních a živnostenských komor, jakož i jiných korporací, které jsou povoláni zastupovati příslušné zájmy, nařízením pro jednotlivé živnostenské úkony, u kterých jest přílišným trváním pracovní doby značnou měrou patrně ohroženo zdraví dělníků, předepsati dobu denního pracovního času a přestávky k odpočinku, které mají býti poskytnuty.

Obchodní ministr v dohodě s ministrem vnitra jest také oprávněn, nařízením po slyšení obchodních a živnostenských komor označiti stroje určené pro živnostenské účely, které buďto vůbec, buďto s výjimkou zevrubněji ustanovenou, směřjí do tuzemského obchodu uváděny býti toliko s přiměřenými ochrannými úpravami.

§ 75a

O živnostenských školách pokračovacích.

Majitelé živností, bez újmy povinností, jim zvláště uložených v [§ 100](#) v příčině učedníků, jsou povinni, aby pomocníkům až do dokonání 18. roku jejich věku k návštěvě zřízených obecných živnostenských škol pokračovacích (vztahmo přípravných běhů), jakož o odborných škol pokračovacích poskytovatí potřebného, stanovami a učební osnovou příslušné školy určeného času.

Pokud není živnostenských pokračovacích škol pro ženské pomocníky, ustanovení předcházejícího odstavce platí také v příčině zřízených škol pro ženské ruční práce a škol hospodyňských.

§ 76

Povinnosti pomocných pracovníků.

Pomocní pracovníci jsou povinni majiteli živnosti prokazovatí věrnost, poslušnost a úctu, slušně se chovatí, smlouvanou nebo v místě obvyklou dobu pracovní dodržovatí, živnostenské práce sobě svěřené dle nejlepších sil vykonávatí, o poměrech živnosti mlčení zachovávatí, k ostatním pomocným pracovníkům a domácím lidem snášenlivě se míti a s učedníky, jakož i s dětmi, které pracují pod dozorem pomocných pracovníků, dobře nakládatí. Domácích prací, pokud nenáleží k živnosti, pomocní pracovníci nejsou povinni konatí, leč by jinak bylo ujednáno.

§ 77

Mzda. Výpověď.

Není-li o čase, kdy mzda placena býti má pomocnému pracovníku, a o lhůtě výpovědné nic jiného ujednáno, předpokládá se, že smlouvena byla týdenní výplata mzdy a 14denní lhůta výpovědní. Avšak pomocní pracovníci, kteří dle kusu se platí nebo v akordu pracují, jsou oprávněni teprve tenkrát vystoupiti, když převzatou práci řádně ukončili.

§ 78

Vyplácení mzdy.

Majitelé živností jsou povinni vyplácetí mzdu pomocných pracovníků v hotových penězích.

Avšak mohou opatřovatí dělníkům byt, topivo, užívání pozemků, léky a pomoc lékařskou, jakož i nástroje a látku k výrobkům, které od nich mají býti zhotoveny na zúčtování při výplatě mzdy dle předchozího ujednání.

Mezi majitelem živnosti a pomocným pracovníkem ujednatí se může vydávání potravin nebo pravidelné stravy na účet mzdy, pokud se to děje za cenu, která nepřesahuje výlohy opatřovací.

Naproti tomu nesmí se ujednatí, že pomocní pracovníci předměty své potřeby odebíratí musí z jistých prodejišť.

Majitelé živností nesmějí dělníkům úvěrem na účet mzdy dávatí jiných předmětů nebo zboží než svrchu označené a zvláště ne lihových nápojů.

Vyplácetí mzdu v hospodách a krčmách jest zapověděno.

§ 78a

Předpisy [§ 78](#) vztahují se také k oněm pomocným pracovníkům, kteří mimo dílny pro majitele živností zhotovují nebo jim prodávají celotvary nebo velkovýrobky k jejich živnostenské výrobě potřebné, neprovozující živnosti prodejem těchto zboží konsumentům.

§ 78b

Předpisy [§§ 78](#) a [78a](#)) o majitelích živností dané vztahují se také k členům rodiny, pomocníkům, zřizencům, jednatelům, dozorcům a faktorům majitelů živností, jakož i k jiným živnostníkům, v jejichž závodě některá z osob zde jmenovaných přímo nebo nepřímo jest účastna.

§ 78c

Úplná neplatnost smluv.

Ustanovení smluv a úmluvy, které odporují předpisům [§§ 78, 78a](#)) a [78b](#)) jsou úplně neplatnými.

§ 78d

O následcích, když pomocným pracovníkům neplatí se mzda hotově.

Pomocní pracovníci, jejichž pohledávky proti předpisům [§§ 78, 78a](#)) a [78b](#)) byly zapraveny jinak nežli hotovým zaplacením, mohou kdykoli žádatí, aby jejich pohledávky zaplacený byly hotovými penězi a nemůže jim činěna býti námitka z toho, co jim místo platu danou, nebo pokud v ní jeví se ještě býti obohaceným, případně věc tato nebo její hodnota, jestliže v pracovním řádě ([§ 88a](#)) peněžitá pokuta, od dělníků placená, určena jest nemocenské pokladně příslušného podniku továrního nebo živnostenského pokladně této, a náleží-li majitel živnosti k některému společenstvu, společenské pokladně nemocenské; pak-li pro příslušný podnik živnostenský není takovéto pokladny, případnou peněžitou pokutu chudinskému fondu toho místa, kde

živnostenský podnik své sídlo má.

§ 78e

Nežalovatelnost pohledávek na zboží na úvěr dané.

Pohledávky za věci nebo zboží, které proti záповědi v [§§ 78, 78a](#)) a [78 b](#)) obsažené pomocným pracovníkům na úvěr byly dány, nemohou od majitelů živností neb osob jim na roveň postavených ani býti zažalovány, ani zaúčtováním nebo jiným způsobem k platnosti přivedeny býti, bez rozdílu, zda mezi účastníky přímo povstaly nebo nepřímo nabyty byly.

§ 79

zrušen

§ 80

zrušen

§ 81

zrušen

§ 82

O zrušení poměru pracovního.

Dříve než uplyne výslovně nebo mlčky ujednaná doba poměru pracovního, může pomocný pracovník bez výповědi ihned propuštěn býti v následujících případech:

- a) když uzavíráje pracovní smlouvu, oklamal majitele živnosti, předloživ falešné nebo zfalšované knížky pracovní nebo vysvědčení, aneb jej v omyl uvedl o jiném dosavadním poměru pracovním, jímž pomocný pracovník současně jest vázán;
- b) když shledán byl neschopný k ujednané práci;
- c) stane-li se opilcem a opětně marně byl napomínán;
- d) když dopustí se krádeže, zpronevěření nebo jiného trestného skutku, který jej činí nehodným důvěry majitele živnostenského;
- e) když vyzradí obchodní nebo výrobní tajemství nebo bez svolení majitele živnosti provozuje vedlejší zaměstnání, které jest na újmu jeho službám při živnosti;
- f) když práce neoprávněně zanechal nebo trvale svých povinností zanedbával aneb ostatní pomocné pracovníky nebo domácí lidi snaží se vésti k neposlušnosti, ke zprotivení se proti majiteli živnosti, k nepořádnému životu nebo nemravným neb nezákonným skutkům;
- g) když dopustí se hrubé urážky na cti, tělesného úrazu nebo nebezpečného vyhrožování proti majiteli živnosti nebo proti jeho domácím lidem nebo proti ostatním pomocným pracovníkům, nebo přes předchozí varování neopatrně zachází s ohněm a světlem;
- h) když jest stížen odpuzující nemocí nebo svou vinou stane se k práci neschopným, aneb trvá-li nezaviněná nezpůsobilost ku práci přes čtyři neděle,
- i) když déle 14 dnů jest vězněn.

§ 82a

Před uplynutím ujednané doby a bez výповědi může pomocník práci opustiti:

- a) když nemůže v práci pokračovati bez patrné škody pro své zdraví;
- b) když majitel živnosti dopustí se skutkem zlého nakládání nebo hrubé urážky na cti proti němu nebo jeho příslušníkům;
- c) když majitel živnosti nebo jeho příslušníci snaží se svéstí pomocného pracovníka nebo jeho příslušníky k nemravným nebo nezákonným skutkům;
- d) když majitel živnosti mu nepřislušně zadržuje umlouvanou odplatu nebo ruší jiné podstatné podmínky smlouvy;
- e) když majitel živnosti nemůže neb zdráhá se poskytnouti pomocnému pracovníku výdělek.

§ 83

Přestane-li živnost nebo zemře-li pomocný pracovník, zanikne poměr pracovní sám sebou.

Avšak propuštěn-li jest předčasně pomocný pracovník, ať již následkem předčasně pomocný pracovník, ať již následkem dobrovolného zanechání živnosti nebo následkem viny majitele živnostenského nebo náhody, která tohoto byla stihla, má pomocný pracovník právo žádati o náhradu škody za ušlou lhůtu výpovědnou.

§ 84

Propustí-li majitel živnosti pomocného pracovníka před časem, aniž jest důvodu zákonem uznaného (§§ 82 a 101), anebo dá-li vlastní vinou jemu příčinu ku předčasnému zrušení pracovního poměru (§ 82 a), jest povinen pomocnému pracovníku nahraditi mzdu a jiné ujednané odplaty za celou lhůtu výpovědnou, případně za zbývající ještě část této lhůty.

§ 85

Vystoupení předčasné.

Přeruší-li dělník bez zákonného důvodu (§ 82 a 101) předčasně pracovní poměr, jest zaměstnavatel oprávněn žádati na něm náhradu způsobené škody.

§ 86

1. Zaměstnavatel, který přijme do práce dělníka přes to, že mu bylo známo, když jej přijímal, že tento dělník bez zákonného důvodu přerušil poslední svůj pracovní poměr, ručí rukou společnou a nerozdílnou se zaměstnancem dřívějším zaměstnavateli za škodu. 1885, 1919.

2. Totéž platí o zaměstnavateli, jenž svedl dělníka k takovému jednání.

§ 87

Spory z poměru pracovního, učebného a námezdního.

zrušen

§ 88

Seznamy dělníků.

V každém živnostenském podniku zaměstnavatel jest povinen, vésti seznam o všech dělnících ve způsobě knihy, do něhož jest zapsati jméno a příjmení každého jednotlivého dělníka, jeho věk, obec domovskou, způsob zaměstnání, den vstoupení a vystoupení z pracovního poměru a příslušnost k nemocenské pokladně. Tento seznam musí zaměstnavatel oprávněným úředním osobám k jejich žádosti předložiti.

§ 88a

Pracovní řád.

V továrnách a oněch podnicích živnostenských ve kterých přes 20 pomocných pracovníků ve společných místnostech jest zaměstnáno, musí v těchto místnostech vyvěšen býti pracovní řád majitelem živnosti podepsaný; řád tento budiž všem pomocným pracovníkům při jich vystoupení oznámen, a buďte v něm s doložením doby, kdy působiti počnou, vytknuta zejména tato ustanovení;

- a) rozličné kategorie dělníků, jakož i způsob zaměstnání ženských osob a mladistvých pracovníků pomocných;
- b) způsob, jak mladistvým pracovníkům pomocným dostává se předepsaného školního vyučování;
- c) pracovní dny, začátek a konec pracovní doby a přestávky v práci;
- d) doba zúčtování a vyplácení mzdy;
- e) moc a povinnosti dozorcích osob;
- f) opatření dělníků pro případ nemoci neb úrazu;
- g) konvencionální pokuty při přestoupení pracovního řádu a k čemu se jich užívá, pak jakékoliv jiné srážky ze mzdy;
- h) lhůta výpovědné a případnosti, kdy poměr pracovní ihned přerušen býti může.

Pracovní řád nejpozději osm dní, nežli vyvěsí se v dílnách, předložen buď ve dvou stejně znějících exemplářích živnostenského úřadu, jenž, neshledá-li v pracovním řádě nic protizákonného, jeden exemplář svým visem opatří a majiteli živnosti vrátí.

§ 89

Pokladna nemocenská.

Majitelé živností, kteří nepatří k nižšímu společenstvu, jsou zavázáni za přispívání pomocných pracovníků buď zříditi zvláštní pokladnu nemocenskou u svého závodu nebo přistoupiti k některé již zřízené.

§ 90

Konvencionální pokuty peněžité.

Konvencionální pokuty peněžité, které uvaleny byly na pomocné pracovníky při přestupcích pracovního řádu, a k čemuž se jich užilo, zapsány budte do seznamu, do něhož úřad a pomocní pracovníci nahlédnouti mohou, a jež předložen býti má živnostenskému úřadu, když některý pomocný pracovník pokládá se býti stížen vybráním nebo vynaložením konvencionální pokuty peněžité.

§ 91

Náměstkové živnostenských majitelů.

Co v oddíle tomto praveno jest o majitelích živností jakožto zaměstnavatelů nebo pánech učebních, platí rovněž o jejich náměstcích, pokud jednotlivé předpisy dle samé věci nevztahují se výhradně k osobě majitele živnosti.

Mladí dělníci, ženy noční práce.

§ 92

Pomocné osoby kupecké.

K obchodním pomocníkům, obchodním učedníkům a obchodním sluhům vztahují se předpisy hlavy této jen potud, pokud v obchodním zákoníku jinak není nařízeno.

§ 93

Mladistvými pracovníky pomocnými rozumějí se v tomto zákoně pomocní pracovníci až do dokonaného 16. roku.

§ 94

O obmezeních při užívání mladistvých pracovníků pomocných a osob ženských

Děti před dokonaným 12. rokem nesmí užívati se ku pravidelnému živnostenskému zaměstnání.

Mladistvých pracovníků pomocných mezi dokonaným 12. a dokonaným 14. rokem smí užívati se ku pravidelnému živnostenskému zaměstnání, pokud jejich práce není na újmu zdraví a nepřekáží tělesnému vývoji, pak pokud nepřekáží splnění zákonnou povinnost školní.

Práce těchto mladistvých pracovníků pomocných nesmí však přesahovati denně osm hodin.

Ostatně ministr obchodní, shodnuv se s ministrem věcí vnitřních a vyslechnuv obchodní a živnostenské komory, jest zmocněn nařízením označiti ony nebezpečné nebo zdraví škodlivé výkony živnostenské, při kterých mladistvých pracovníků pomocných neb osob ženských buď docela nebo toliko podmínečně smí se užívati.

Šestinedělky mohou býti zaměstnány v pravidelném živnostenském zaměstnání teprve šest neděl po slehnutí.

§ 95

Práce noční

Mladistvým pracovníkům pomocným nesmí užívati se ku pravidelnému zaměstnání živnostenskému za doby noční, to jest v hodinách od osmi hodin večer do pěti hodin ráno.

§ 96

Evidence mladistvých pracovníků pomocných.

Majitelé živností, kteří zaměstnávají mladistvé pracovníky pomocné, jsou povinni vésti o nich seznam, který obsahovati má jméno, věk, bydliště těchto mladistvých pracovníků pomocných a jméno, jakož i bydliště jejich rodičů, případně poručníků, pak kdy vstoupili a vystoupili.

Seznam tento předložen buď živnostenskému úřadu, když za to žádá.

C.

Pro pomocné dělníky při koncesovaných živnostech stavebních a jiných stavebních podnikcích.

§ 96c

Ustanovení [§ 88a](#) vztahuje se k podnikům staveb železničních a k jiným od kohokoliv provozovaným podnikům

stavebním, které zaměstnávají více než 20 dělníků při jedné stavbě.

Pro stavby těmito podniky prováděné platí kromě toho ustanovení (§§ 96a) a 96b), a to ustanovení posledně uvedená také v příčině těch dělníků, kteří jsou zaměstnaní nikoli bezprostředně stavebními podnikatelstvy, nýbrž takovými živnostníky, kterých stavební podnikatelstva používají ku provedení příslušných prací.

§ 96e

U živností, ve kterých se zboží prodává v obchodních místnostech (krámech) pro kupující otevřených, buďte tyto místnosti i s písárnami a sklady k nim příslušejícími zavřené chovány v čase od 8 hodin večer až do 5 hodin ráno. Toliko při obchodu potravinami smějí tyto místnosti i s písárnami a sklady býti otevřeny až do 9 hodin večer.

Kupující, kteří při zavření krámu již jsou v krámě, smějí býti ještě obslouženi.

Politický zemský úřad, slyšev obchodní a živnostenskou komoru, příslušné obce jakož i představenstva a pomocnické výbory příslušných společenstev, může naříditi, že v jednotlivých obcích nebo v určitých jejich dílech po celý rok nebo po určité doby nebo v určitých dnech krámy mají býti zavírány již v dřívější denní hodině, mezi 7. a 8., vztážmo 9. hodinou večer stanovenou, nebo že krám má býti později otevřen nežli v pět hodin ráno. Toto nařízení může býti dáno pro živnosti vůbec nebo pro jednotlivé jejich druhy.

§ 96f

V tržní dni místnosti v § 96e dotčené mohou býti otevřeny pro nákup a prodej obchodních předmětů příslušného trhu současně s počátkem tržního času.

§ 96g

V místnostech v § 96e dotčených buďte zařízení, aby si pomocí pracovníci mohli sednouti.

§ 96h

Ustanovení § 96d o nejmenší době klidu pro pomocné pracovníky, vztážmo ustanovení o zavírání krámu v § 96e (odstavci 1. a 3.) uvedená nevztahují se:

1. ku pracím při zdělávání inventury;
2. ku přesídlení nebo novému upravení obchodu;
3. k návštěvě trhů;
4. ku pracím, které musí býti bez průtahu předsevzaty, aby byla zamezena zkáza zboží nebo v jinakých naléhavých případech;
5. kromě toho nejvýše ve třiceti dnech v roce.

Pokud v případech pod č. 1. až 5. dotčených nastane zkrácení nejmenší doby klidu pro pomocné pracovníky stačí oznámiti to živnostenskému úřadu; toto oznámení může v případě pod č. 4. dotčeném učiněno býti také dodatečně ve 24 hodinách. Když však v případě pod č. 5. dotčeném nastane kromě toho obmezení času, kdy má býti krám zavřen (§ 96e, odstavec 1. a 3.), živnostenský úřad první stolice slyšev představenstva příslušných společenstev a příslušné výbory pomocníkův, ustanoví vůbec nebo pro jednotlivá živnostenská odvětví a místní obvody tyto doby výjimečného zavírání krámů jakož i dni výjimečného zavření krámu.

V jednotlivých lázeňských místech, ve kterých obchodní ruch v hodinách večerních bývá zvláště čilý, obchodní ministr v dohodě s ministrem vnitra, slyšev příslušnou obchodní a živnostenskou komoru jakož i příslušná představenstva společenstev a výbory pomocníků, může zrušiti nařizovacím způsobem zcela nebo částečně za sezony ustanovení o nejmenší době klidu pomocných pracovníků vztážmo o zavírání krámů.

Za prodloužení pracovní doby náleží pomocným pracovníkům přiměřená zvláštní odměna.

§ 96i

Za času, kterého v § 96e dotčené místnosti musí býti zavřeny, jest zapověděno nabízetí zboží ku koupi podomně a na ulici, leč by živnostenský úřad připustil výjimky vzhledem ku prodávání zboží na ulici.

E.

Pro učedníky.

§ 97

Za učedníka pokládá se, kdo u majitele živnosti vstoupí do zaměstnání, by živnosti prakticky se naučil, bez rozdílu, zda učebně bylo ujednáno nebo ne, a zdali za práci platí se mzda nebo ne.

§ 98

Kdo může mít učně.

Učedníky smejí mít toliko takoví majitelé živností, kteří sami nebo jejich náměstkové mají potřebné odborné vědomosti, aby mohli vyhovět předpisům [§ 100](#) o živnostenském vzdělání učedníků a kteří také podle zařízení a provozovacího způsobu své živnosti jsou vskutku s to, aby tak činili.

Majitelé živností, kteří byli odsouzeni pro zločin vůbec anebo pro přečin ze zjištěnosti spáchaný nebo proti veřejné mravnosti čelící nebo pro takovýtž přešupek, nesmějí učedníkův ani přijímati, ani přijímati, ani přijatých déle podržeti.

Majitelům živností, kteří dopustili se hrubého porušení svých povinností vůči svěřeným jim učedníkům anebo proti nimž svědčí skutky, které je po stránce mravní činí nezpůsobilými, aby měli učně, může živnostenský úřad bez ohledu na jiný trest, jemuž propadají podle obecného zákona trestního, navždy nebo na určitý čas odníti právo mít učně.

Zvláště pak může právo mít učně odňato býti mistrovi (učebnímu pánu) navždy nebo na určitý čas, ukáže-li se z výsledku zkoušky učednické (tovaryšské), že mistr (učební pán) jest vinen nedostatečným úspěchem učňovým.

Právo mít učedníky může býti odňato po vyslechnutí společenstva, k němuž mistr (učební pán) náleží.

Majitelům živností, kteří zaměstnávají učně, živnostenský úřad k návrhu příslušného společenstva nebo živnostenského inspektora může zakázati, aby zároveň měli mladistvé pomocníky, jsou-li zaměstnáváním mladistvých pomocníků obcházeny předpisy dané v příčině učedníků.

V případech, ve kterých netřeba obávati se škody nebo zneužití, živnostenský úřad může výjimečně dovoliti majitelům živností v odstavci 2. jmenovaným, aby učně přijímali.

Předpisy o tom, kdy pořadem trestním nastává odnětí práva mít učně, obsahuje [§ 133a](#)).

§ 98a

Doba učebná.

Učebná doba, pokud se jí netýkají zvláštní ustanovení [§ 14](#) a [§ 114](#), lit. b, nebo předpisy na základě [§ 23](#), odst. 1 a 3., způsobem nařizovacím nebo zákonem ze dne 26. prosince 1893, č. [193 ř. z.](#), vydané, při živnostech neprovozovaných po továrnicku nesmí trvati méně nežli dvě a ne více nežli čtyři léta, při živnostech továrnických pak nesmí trvati méně než dvě léta a ne více než tři léta. V těchto mezích časových budiž učebná doba určena stanovami společenstva ([§ 114](#), lit. b a [§ 119c](#), lit. f), vztážmo učební smlouvou.

Pro jednotlivé svobodné živnosti neprovozované po továrnicku ministr obchodu, vyslechnuv obchodní a živnostenskou komoru, může způsobem nařizovacím dovoliti, by učebná doba snížena byla na rok.

Jestliže učedník, odbyv část učebné doby u některého učebního pána, přestoupí řádný způsobem k jinému pánu učebnímu, budiž tato část učebné doby vypočítána do celé doby učebné.

§ 99

O přijímání učedníků.

Učedníci budte přijímáni na základě zvláštní smlouvy, která budiž do čtyř neděl od počátku učebního poměru písemně ujednána. Jeden stejnopis smlouvy budiž ihned, jakmile byla uzavřena, představenstvu společenstva nebo, nepatří-li učební pán k žádnému společenstvu, obecnímu úřadu zaslán a v zápisné knize k tomu určené zaznamenán.

Učební smlouva je prosta kolků a poplatků.

Smlouva tato musí obsahovati:

1. jméno pána učebního, živnost, kterou provozuje, a místo, kde se zdržuje;
2. jméno, příjmení, věk a bydliště učedníkovu;
3. jde-li o učedníka nezletilého, jméno, zaměstnání a bydliště jeho rodičů, jeho poručníka nebo jiného zákonného zástupce;
4. datum smlouvy a jak dlouho smluvený poměr trvati má;
5. ustanovení, že zvláště - bez újmy ostatních zákonných závazků, jež oba kontrahenti mají - majetník živnosti se zavazuje vyučovati nebo způsobilým k tomu náměstkem vyučovati dáti učedníka zručnostem živnosti, již učeň se má vyučiti, a že učedník má přidržován býti k pilnému zaměstnávání se v této živnosti;
6. přijímací podmínky stran učebného nebo případné mzdy, stravování, šacení, bytu, doby, jak dlouho učení má trvati, a stran společenstevního poplatku za přípověď a za vyučenou.

Majetníci živností, kteří přijímají učedníky nadržují se těchto předpisů, dopustí se přešupku řádu živnostenského.

§ 99a

Doba zkusná.

Nebyla-li při přijetí učedníka ujednána delší doba zkusná, učební poměr za prvních čtyř neděl od počátku doby učebné může zrušen být jednostranným ústupem každé z obou stran.

Doba zkusná nesmí trvat déle tří měsíců a počítá se v dobu učebnou.

§ 99b

O povinnostech učedníkůvých.

Učedník povinen jest učebnímu pánu poslušností, věrností a mlčenlivostí, pilností a slušným chováním a musí se podle jeho poukazu zaměstnávat v živnosti.

Učedník nezletilý podroben jest otcovské kázni učebního pána, jehož ochrany a péče požívá.

Učedníci, pokud si ještě neodbyli s prospěchem pokračovací školy živnostenské nebo jiného vyučování alespoň rovnocenného, jsou povinni až do úplného dosažení cíle vyučovacího navštěvovati pravidelně všeobecné pokračovací školy živnostenské (nebo kursy přípravné), jakož i odborné školy pokračovací tak, jak příslušnou učební osnovou jest předepsáno.

Ministr věci duchovních a vyučování ve shodě s ministrem obchodu rozhoduje o rovnocennosti vyučování.

Učedníkům, kteří vlastní vinou nedosáhnou dostatečného prospěchu z vyučování, nebo kteří jsou disciplinárně na čas vyloučeni ze školního vyučování, může na základě oznámení příslušného dozorcího orgánu školního živnostenským úřadem pravidelná doba učební, stanovami nebo smlouvou vyměřená, býti prodloužena.

Učební doba budiž také tehdy prodloužena, neobstál-li učedník před ukončením učební doby při předepsané zkoušce učednické (tovaryšské).

Učební doba podle předcházejících ustanovení prodloužená nesmí však nikdy prodloužena býti na dobu delší než půlletní.

§ 100

O povinnostech pána učebního.

Pán učební pečuj o živnostenské vzdělání učedníkovu a neodnímej mu potřebného k tomu času a příležitosti zaměstnávání ve službách jinakých ([§ 76](#)).

Jemu, vztažmo jeho náměstkovi přísluší dohlédati k mravům a k chování nezletilého učedníka v dílně i mimo ni; má jej přidržovati k pracovitosti, dobrým mravům a k plnění náboženských povinností; má také zdržeti se všelikého zlého nakládání s učedníkem, chrániti jej proti takovému nakládání se strany ostatních dělníkův a domácích lidí a pečovati o to, aby učedníkovi nebyly ukládány práce, jako doprava břemen a pod., takovým způsobem a po takovou dobu, že by nebyly přiměřeny jeho silám fysickým.

Pán učební nebo jeho náměstek jest dále povinen, aby učedníkům, kteří si ještě neodbyli s prospěchem pokračovací školy živnostenské nebo jiného vyučování alespoň rovnocenného, dopřával až k úplnému dosažení cíle vyučovacího potřebného času k návštěvě ústavů v [§ 99b](#), odst. 3., zmíněných, aby je k návštěvě těchto škol přidržoval a přihlašování a odhlašování učedníkův správě školní umožňoval dohled k pravidelné návštěvě školní.

Když nezletilý učedník onemocní nebo když uteče, též i v jiných důležitých případnostech učební pán má o tom ihned zpravit rodiče, poručníky nebo jiné jeho příbuzné, jakož i společenstvo.

Způsobí-li pán učební svou vinou, že v přípravě učňově nebo jeho vyučené nastal průtah o více nežli 14 dní, dopustí se přestupku řádu živnostenského.

§ 100a

Kterak se určuje početní poměr učedníkův.

Není-li pro jednotlivé živnosti určeno stanovami společenstva, jaký má být poměr počtu učedníkův k počtu pomocníkův, ministr obchodu ve shodě s ministrem vnitra, vyslechnuv obchodní a živnostenskou komoru, může tento početní poměr určit způsobem nařizovacím. To se může státi vůbec nebo pro určité okresy.

§ 101

Předčasné zrušení poměru učebního.

Učební poměr před uplynutím ujednané doby zrušen může býti ihned v následujících případnostech:

1. se strany pána učebního;
 - a) když na jisto se ukáže, že učedník není schopen naučiti se živnosti;
 - b) když učedník dopustí se některého ze skutků, které v [§ 82](#) pod lit. d), e), f) a g) o pomocných pracovnících jsou uvedeny;
 - c) když učedník stížen jest odpuzující nemocí, anebo přes tři měsíce pro nemoc nemůže pracovati;
 - d) když učedník déle nežli měsíc jest vězněn;

2. se strany učedníkovy, respektive zákonných zástupcův jeho:

- a) když učeďník beze škody pro své zdraví nemůůe setrvat v učeďním poměru;
- b) když učeďní plán hrubě zanedbává povinnosti svých, když učeďníka snaůí se svěsti k nemravným nebo protizákonným činům, nebo práva otcovské káůně zneuůívá, aneb opomine chrániti učeďníka před zlým nakládáním se strany ostatních pracovníků nebo lidí domácích;
- c) když učeďní plán déle jednoho měsíce jest vězněn, aneb i po kratší čas, když postaráno není o výůiv učeďníkovu;
- d) když pánu náleůem trestním ůivnost na čas se zastaví;
- e) když pán se svým ůivnostenským podnikem přeseďlí do jiné obce avůak zrušení poměru státi se musí nejdéle do dvou měsíců po přeseďlení.

§ 102

Vůpověď.

Čtrnáctidenní vůpovědní učeďní poměr zrušen býti můůe se strany učeďníkovy, když prohlášením od učeďníka, respektive od jeho zákonným zástupců daným se prokáůe, že učeďník změní své povolání, nebo že přeseďe k ůivnosti podstatně rozdílné, aneb když jeho rodiče pro změněné poměry své potřebují ho k svému ošetřování nebo k vedení svého hospodářství aneb své ůivnosti.

Důvod vůpovědi zaznamenán buď ve kniůce pracovní.

Do roka po zrušení poměru učeďního takový učeďník bez svolení dřívěůšího pána učeďního nemá býti zaměstnán v téůe ůivnosti nebo v tovární výrobě s touto ůivností obdobně.

Nechce-li pán učeďní dáti svolení svého, učeďník, respektive jeho zákonný zástupce můůe dovolati se výroku instance, která zákonem jest povolána vyřizovati spory z poměru pracovního, učeďného a námezdního; instalace tato v případech zřetele hodných můůe nahraditi scháůející svolení.

§ 102a

Mimo případech v [§ 102](#) uvedené můůe dána býti čtrnáctidenní vůpověď se strany učeďníkovy, respektive zákonného zástupce jeho i tenkrát, když před instancí v [§ 102](#) dotčenou prokáůe se způsobem nepochybným, že učeďní pán proti učeďníkovi dopustil se trvale tvrděho nebo nespravedlivěho nakládání, aniů jest to zlé nakládání, které by dle [§ 101](#), poloůky 2, lit. b) opráůňovalo učeďníka, aby ihned poměr učeďný zruůil.

V této případech nemají platnosti ustanovení [§ 102](#), odstavce 2, 3 a 4.

§ 103

Kdy zaniká smlouva učeďní.

Smlouva zaniká nejen tím, že ůivnost provozovati se přestane, nebo smrtí učeďníkovou, nýbrů i smrtí učeďního pána, dále vzdáním se ůivnosti se strany pánovy, konečně nastalou neschopností pánovou neb učeďníkovou plniti smluvené závazky.

§ 103a

Přisluůí-li učeďník k někerému společenstvu a byl-li učeďní poměr bez viny učeďníkovy zrušen před uplynutím doby učeďné, náleůí společenstvu postarati se dle možnosti, by učeďník dále byl umístěn u jiněho učeďního pána ke společenstvu náleůejícího.

Při ujednání nové učeďní smlouvy budiů učeďní doba již odbytá přisluůně vpočítána.

Společenstvo kromě toho jest povinno, aby v případech podle [§§ 101, 102, 102a](#)) a [103](#) nastalých, nelze-li včas opatřiti prohlášení zákonného zástupce nezletilého učeďníka, nahradilo toto prohlášení.

§ 104

Vysvěďčení učeďné a list výuční (tovaryůský).

Byl-li poměr učeďný zrušen, pán učeďní vydeř učeďníkovi vysvěďčení o stráveně době učeďné, o jeho chování po tuto dobu a nabytém vzdělání v ůivnosti.

Pomine-li učeďný poměr tím, že řádně jest ukončen, a je-li učeďní pán členem společenstva, představenstvo společenstva vydeř list výuční, přihlíůejíc k vysvěďčení učeďnímu, vztahmo vysvěďčením učeďním, propouůtčícimu vysvěďčení školy pokračovací, po případě vysvěďčení o zkouůce učeďnické s prospěchem nebo s nepospěchem odbyté, jakoů i k tomu, co společenstvo shledalo podle [§ 114](#); místo listu výučního při ůivnostech řemeslných vydá se list tovaryůský, avůak toliko tehdy, byla-li zkouůka tovaryůská ([§ 104b](#)) vykonána s prospěchem.

Názvu tovaryůe možno nabyti toliko vykonáním tovaryůské zkouůky s prospěchem. Pomocný pracovník, který má toliko list výuční, nazývá se pomocníkem.

§ 104a

Předpisy [§§ 77, 82, 82a](#)) a [83](#) k učeďníkům se nevztahují.

§ 104b

Tovaryšská zkouška při živnostech řemeslných.

Společenstva pečujte o to, aby všichni učedníci zaměstnaní v živnostech řemeslných na konci doby učebné mohli se podrobiti zkoušce tovaryšské, která má prokázati, že učedník osvojil si ty vědomosti a zručnosti, kterých jako tovaryš v příslušné živnosti potřebuje.

Rovněž tak jest živnostenskému úřadu pečovati o učedníky, kteří jsou zaměstnaní v obdobných závodech továrních, nebo v řemeslných závodech živnostenských, nenáležících k žádnému společenstvu.

Zkouška tovaryšská koná se před zkušební komisí od příslušného společenstva zřízenou. Zúčastněná společenstva však, dohodnouce se vzájemně, mohou též ustanoviti, že jejich učedníci mají konati zkoušku tovaryšskou před zkušební komisí, která jest pro příslušnou řemeslnou živnost zřízena u některého z těchto společenstev.

Zkušební komise skládá se z předsedy a alespoň dvou, nejvýše čtyř přisedících. Úřad živnostenský, vyslechnuv obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev a příslušná společenstva, jmenuje předsedu na tři léta. Z přisedících budiž jeden jmenován z tovaryšů alespoň čtyři roky v živnosti činných, ostatní pak z majitelů živností alespoň tři léta živnost samostatně provozujících. Představenstvo společenstva ustanovuje přisedící v každém případě zvláště dle seznamů jmen, z nichž jeden hromada společenstva, druhý pak, týkající se tovaryšů, hromada pomocnická zakládá vždy na tři roky.

V prvních čtyřech letech po tom, kdy tyto předpisy nabudou platnosti, mohou se do seznamu přisedících zkušební komise vzítí též pomocníci, kteří nevykonali zkoušku tovaryšskou.

Pro učedníky živností řemeslných, kteří se vyučili v podniku továrním aneb u pána učebného, nenáležícího k žádnému společenstvu neb u některého z ústavů dotčených v [§ 14 b](#)), odstavci 2, živnostenský úřad, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřídí zkušební komise, přihlížeje obdobně k hořejším ustanovením.

§ 104c

Postup u zkoušky, rozsah a druh zkušební látky, jakož i výše zkušební taxy, kterou učedník má zaplatiti, upraveny budou zvláštními zkušebními řády, které pro jednotlivá společenstva podle rozličných kategorií řemeslných živností vydá k návrhu společenstev politický úřad zemský, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru a zřízenou snad jednotu společenstev. Náklady zkoušky hradí společenstvo, jemuž také připadají zkušební taxy.

O zkoušení učedníků v [§ 104b](#), odstavci 6, dotčených vydány budou obdobné zkušební řády politickým úřadem zemským po vyslechnutí obchodní a živnostenské komory. Útraty zkoušky v těchto případech hradí obchodní a živnostenské komory, jimiž zase připadají taxy zkušební.

§ 104d

Učedník nebo pomocník podej u představenstva společenstevního, vztažmo ([§ 104b](#), odstavec 6) u zkušební komise neolkovanou žádost ze přípuštění ke zkoušce tovaryšské a připoj k ní vysvědčení učebné a byl-li povinen navštěvovati školu pokračovací ([§ 99b](#), odstavec 3), vysvědčení o návštěvě školní nebo, pracoval-li již jako pomocník, vysvědčení pracovní.

Zkušební komise vydej o výsledku zkoušky bezplatně vysvědčení kolku prosté; byla-li zkouška vykonána s úspěchem, budiž vysvědčení to zapsáno v listě tovaryšském.

Nebyla-li zkouška vykonána s prospěchem, zkušební komise určí lhůtu ke zkoušce opětně přihlížejíc při učednících k ustanovením [§ 8](#), odstavce 7.

Neučinilo-li společenstvo opatření, které mu [§ 104b](#), odstavec 1 a 3 ukládá ve příčině konání zkoušky tovaryšské, jest učedníkům ke společenstvu takovému příslušným zůstaveno na vůli, by zkoušku tovaryšskou vykonali před jinou, dle předpisů tohoto zákona zřízenou odborně zřízenou komisí zkušební.

Učedníci v [§ 104b](#), odstavci 6 dotčení mohou ke své žádosti a s přivolením příslušného společenstva zkoušku tovaryšskou vykonati též před zkušební komisí společenstevní.

Pomocník má právo vykonati zkoušku dodatečně a opakovati ji pokaždé po uplynutí alespoň půl roku.

§ 104e

Pomocníci, kteří učební dobu řádně ukončili prve než zákon tento nabyt platnosti, mají právo podrobiti se dobrovolně zkoušce tovaryšské.

§ 105

Předpis zvláštní.

Výjimky, které na základě [§ 74a](#), odstavce 3, pak [článku VI.](#) a [VII. zákona ze dne 16. ledna 1895, č. 21 ř. z.](#), vztažmo zákona ze dne 18. července 1905, č. [125 ř. z.](#), nastoupivších na místo [§ 75](#), pak na základě [§ 94](#), odstavce 4, [§ 95](#), odst. 2, [§ 96a](#), odst. 2, 3 a 4, [§ 96b](#), odst. 4, budou povoleny, buďte v každém jednotlivém případě v úředních listech vyhlášeny a každý rok říšské radě na vědomí dány.

HLAVA VII.

O společenstvech.

§ 106

O trvání a zřizování společenstev.

Mezi těmi, kteří samostatně nebo jakožto pachtěři provozují stejně nebo příbuzné živnosti v obci téže nebo v obcích sousedních, včetně jejich pomocníků, budiž trvalý svazek společný zachován, a jestliže by ho ještě nebylo a nečiní-li to nemožným poměry místní, zřídí se buď úřadem živnostenským, šetříc poměrů rozhodných pro vznik a zdatnost společenstva, po vyslechnutí zřízení snad jednoty společenstevní, jakož i komory obchodní a živnostenské, která o věci té slyšeti má účastníky.

Majetníci živností (vztážmo pachtěři) jsou členy, pomocníci majetníků živností ve společenstvo spojených jsou příslušníky společenstva.

Společenstvo může podle okolností v sobě pojímat také živnostníky a pomocníky několika obcí neb okresů a výjimečně různorodé živnosti.

Pokud v této hlavě řeč jest o pomocnících, buďte jimi rozuměni živnostenskými pomocníky vůbec, vyjmajíc učně (§ 73, lit. a), b) a d).

Je-li mezi příslušníky společenstva větší počet dělníkův užívaných ku podřízeným pomocným službám při živnosti (§ 73 lit. d), mohou pro tyto dělníky utvořena býti zvláštní společenská zřízení (rozhodčí výbory, hromady pomocných pracovníků a nemocenské pokladny).

§ 107

Kdo jest povinen přistoupiti.

Kdo v obvodu, kde jest společenstvo, samostatně nebo jako pachtěř provozuje živnost, pro kterou společenstvo jest zřízeno, stane se, jakmile se v živnost uváže, členem společenstva a povinen jest plniti závazky s tím spojené.

Zvláště pak má zapraviti ustanovený snad poplatek inkorporační (§ 126. lit. m) a již při odpovědi živnosti nebo v žádosti za koncesi prokázati, že poplatek ten složil. Neobdrží-li oprávnění živnostenského, společenstvo jest povinno vrátiti jemu poplatek zapravený.

Kdo na základě více nežli jednoho listu živnostenského nebo na základě více nežli jedné listiny koncesní samostatně nebo jako pachtěř provozuje živnosti několik, které nejsou sloučeny v jediné společenstvo, musí býti členem všech společenstev pro tyto živnosti zřízených.

§ 108

Majitelé živnostenských podniků, které provozují se po továrnicku, nejsou povinni účastniti se ve společenstvu podle §§ 106 a 107. Mají však právo přistoupiti za členy ke společenstvu pro příslušný druh živností zřízenému, jestliže k tomu svolilo. Mají-li sklady k prodeji svých výrobků, jsou též oprávněni vzhledem k těmto prodejním skladům přistoupiti ke společenstvu pro obchodní živnosti v místě zřízenému, jestliže k tomu svolilo. V obojí případnosti mají stejná práva i povinnosti jako ostatní členové společenstva, pomocníky pak u nich zaměstnané nebo pomocníky v příslušném prodejním skladě jimi zaměstnávané jest pokládati za příslušníky společenstva.

Členství živnostenských podniků, které ke společenstvu přistoupily na základě předcházejících ustanovení, může za obapolného dohodnutí zase býti zrušeno. Nedojde-li k takové shodě, může každá z obou stran učiniti návrh na zrušení členství živnostenskému úřadu, jenž o něm rozhodne, vyslechna obě strany.

§ 109

Politický úřad zemský, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev a zúčastněná společenstva i živnostníky, může kdykoliv určit obvod, na který jednotlivá společenstva se mají vztahovati.

§ 110

Společenstva již trvalý přizpůsobte stanovy své předpisům tohoto zákona. Nepodají-li do šesti měsícův po počátku působnosti tohoto zákona politickému úřadu zemskému žádost za schválení příslušných, řádně usnesených změn stanov, politický úřad zemský, nedbaje opačných snad usnesení společenstva, z úřední moci vykoná změny, kterých je třeba, aby stanovy se přizpůsobily k ustanovením zákona.

V zemi obvyklé názvy (gremia, pořádky, cechy a pod.) mohou zůstat.

§ 111

I několik společenstev, z nichž každé posud bylo o sobě, může, dohodnou-li se vespolek, sloučeno býti v jedno společenstvo výrokem politického úřadu zemského, jenž vyslechnouti má obchodní a živnostenskou komoru a zřízenou snad jednotu společenstev.

Rovněž u společenstev, která v sobě pojímají různé živnosti, mohou, dohodnou-li se vespolek anebo žádá-li to většina členů některého druhu živnosti nebo příbuzných druhů živností, tyto druhy živností býti z dosavadního společenstva

zřízeny nebo k některému jinému již zřízenému společenstvu přivtěleny, předpokládajíc, že jsou tu podmínky k dosažení účelů společenstevních.

Jakmile takováto žádost za vyloučení nebo za přivtělení k jinému společenstvu byla podána, buďte o ní vyslechnuta zúčastněná společenstva; tato pak otázkou se hromady společenstevní k tomu konci svolané, podejte své vyjádření živnostenskému úřadu první stolice do osmi neděl; jinak se rozhodne, aniž toto dobré zdání bylo vyslechnuto.

§ 111a

Aby zřízena byla společenstva pro jednotlivé kategorie živností nebo pro příbuzné kategorie živnostenské, mohou také z moci úřední nařízeny býti změny v rozsahu společenstev, a to jak co do přidělených kategorií živností, tak i co do obvodu. Rozhoduje o tom politický úřad zemský, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev, jakožto i zúčastněná společenstva a živnostníky. Zároveň s příslušným rozhodnutím politický úřad zemský vykonaj z moci úřední také ty změny stanov příslušného společenstva, které tímto přidělením staly se nutnými.

Má-li se zříditi společenstvo odborné, jest třeba, by k tomu přivoliла většina příslušných živnostníků.

§ 112

Kdo přiděluje živnosti ke společenstvu.

Politický úřad zemský, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev a příslušná společenstva, může jednotlivé kategorie živností, které posud nejsou vřaděny do žádného společenstva, přidělit k některému již zřízenému společenstvu.

Ke společenstvu, které obsahuje jednotlivou živnost anebo několik živností příbuzných, nesmějí býti přidělovány živnosti, které nejsou příbuzné se živnostmi do společenstva pojatými.

Politický úřad zemský, když přiděluje živnosti ke společenstvu, vykonaj zároveň z úřední moci změnu stanov příslušného společenstva, která se tím stala nutnou.

Vznikla-li pochybnost, ke kterému ze zřízených společenstev některá živnost patří, rozhodne o tom živnostenský úřad, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev i příslušná společenstva a přihlížeje ke stanovám společenstev.

§ 113

Provozování živnosti nemůže obmezováno býti společenstvem.

Tím, že zřídí se společenstva, nesmí nikdo, chtěje se v živnosti uvázati neb ji provozovati, obmezován býti, leč pokud v zákonu tomto jest ustanoveno.

§ 114

Jaké jsou účely společenstva.

Účelem společenstva jest pěstovati ducha pospolitého, udržovati a zvelebovati čest stavu, jakož i podporovati humanitní, hospodářské a vzdělávací zájmy svých členův a příslušníků.

Humanitní zájmy podporovati lze zvláště zakládáním nemocenských a podpůrných pokladen anebo podpůrných fondů pro členy a příslušníky, jakož i tím, že společenstvo uvolí se prostředkovati pro členy pojišťování u některé pojišťovny; podporovati zájmy hospodářské lze zaváděním společné výroby strojní a zlepšených způsobů výrobních, zřizováním skladů surovin, tržnic, skladů vzorkových, záložen, potlačování a odstraňování obchodních zařízení, která ruší poctivou soutěž mezi členy společenstva; zájmům vzdělávacím pak napomáhati lze zřizováním a podporováním živnostenských učilišť (odborných a pokračovacích škol, učebních dílen a pod.), pořádáním odborných učebních kursů pro členy a příslušníky, výstavek prací učednických atd.

Zvláště pak na společenstvo:

a) aby v řádné patrnosti mělo členy a příslušníky společenstva, by pečovalo o zachování spořádaných poměrů mezi majiteli živností a jejich pomocníky zvláště co do svazku pracovního, pak aby zřizovalo a vydržovalo společenské hospody a prostředkovalo práci;

b) aby pečovalo o spořádané poměry učednické tím, že vydá, pokud tento zákon neobsahuje ustanovení zvláštních, předpisy, které se musí předložiti úřadu ke schválení, a to:

o podmínkách, za jakých kdo může míti učně vůbec a kolik jich býti může proti počtu pomocníků v živnosti;

o odborném a nábožensky mravném vzdělání učedníků;

o době učební, o zkouškách učednických a tovaryšských;

o dohledu společenstva k tomu, by tato ustanovení byla zachována;

c) aby potvrzovalo učební vysvědčení a vydávalo listy výučné;

d) zrušeno

e) aby dohlíželo k živnostenským učilištím a učebním kursům, které zřídilo, a vydržuje, a k výstavkám prací učednických, jež pořádá a podporuje a pod.;

f) aby potvrzovalo pracovní vysvědčení pomocníků do společenstva příslušných;

g)

h) aby zřídilo rozhodčí výbor (§§ 122, 123, 124) k vyřizování rozepří mezi členy společenstva a jejich pomocníky vzniklých z poměru pracovního, učebního a námezdného; pak aby podporovalo rozhodčí instituci k vyřizování rozepří mezi členy společenstva; za tím účelem může se i několik společenstev sdružit;

i) aby se usnášelo o odklizení obyčejů, zvyků a novot, které jsou na překážku poctivé soutěži mezi členy společenstva;

k) aby každý rok podávalo zprávy o všech událostech ve společenstvu, které jsou podstatné pro sestavení statistiky živnostenské.

Kromě pravidelných zpráv v odst. k) předepsaných společenstva jsou povinna, žádá-li se za to, úřadům, jednotně společenstev i obchodní a živnostenské komoře svého okresu podávat zprávy a dobrá zdání o poměrech společenstevního účelu se týkajících, a mohou v těchto věcech také z vlastního popudu u těchto veřejných orgánů dožadovati se podpory svých členů.

§ 114a

Ministr obchodu může takovým společenstvům pro jednotlivé nebo pro příbuzné kategorie řemeslných živností zřízeným, která svým povinností v oboru výchovy živnostenského dorostu (§ 114, lit. e, a § 104b) s úspěchem činí zadost, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru a zřízenou snad jednotu společenstev, poskytnouti právo, by ve stanovách učinila opatření v příčině zkoušek mistrovských pro své živnosti. Společenstva usnete se v této případnosti o zvláštních zkušebních řádech, k nimž je třeba schválení politického úřadu zemského.

Mistrovskou zkouškou mají se prokázati způsobilost k samostatnému provádění obyčejných prací příslušné živnosti a k výpočtu nákladů na ně, jakož i vědomosti k samostatnému provozování živnosti jinak potřebné, zvláště také vedení knih a účtů.

Zkušební řád upravuje zevrubněji podmínky, za jakých se kdo připouští ke zkoušce vůbec, zvláště pak uchazeči do společenstva nenáležící; kromě toho upravuje sestavení zkušební komise, rozsah a druh zkušební látky a jak se zkouší, která se vysvětluje výsledek zkoušky, za jakých podmínek jest možno zkoušku opakovati a jaké taxy zkušební na prospěch pokladny společenstva jsou snad zavedeny.

Ministr obchodu, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev a příslušná společenstva, může též jednotlivým ústavům, které svým zřízením poskytují záruku náležitého odborného provádění zkoušek mistrovských, způsobem nařizovacím propůjčiti právo, by konaly tyto zkoušky z určitých řemeslných živností, a zároveň předepsati řád zkušební.

Udělí-li se právo to odborným učilištím, příslušné nařízení budiž vydáno ve shodě s ministrem kultu a vyučování.

Kdo s prospěchem vykonal zkoušku mistrovskou a provozuje živnost samostatně, jest oprávněn užívati titulu zkoušeného mistra příslušné živnosti.

Po pěti letech od počátku platnosti tohoto zákona ministr obchodu, vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstev a příslušná společenstva, nařízením předepíše vůbec nebo po určité části obvodu, kde tento zákon platí, že ve všech nebo v určitých po řemeslníku provozovaných živnostech dovoluje se míti učně jen těm živnostníkům, kteří s prospěchem vykonal zkoušku mistrovskou.

Nařízení tím však nebudou dotčena mistrovská práva již nabytá.

§ 114b

Společenstva jsou oprávněna pro obor živnosti svých členů v mezích zákonných předpisů ustanoviti, kdy se počítá a kdy se končí denní pracovní doba pomocníků a jaké jsou pracovní přestávky, kdy a jaká mzda pomocníkům se vyplácí a jaká jest lhůta výpovědní. Ustanovení takové staň se hromadou společenstevní ve shodě s hromadou pomocnickou, a to podle jednotlivých odvětví, a budiž politickým úřadem zemským schváleno po vyslechnutí obchodní a živnostenské komory a zřízené snad jednoty společenstev.

Ujednání toto budiž vyvěšeno v každé provozovně.

Usnesení staň se jako v hromadě společenstevní tak i v hromadě pomocnické většinou hlasů může každá z obou hromad prohlásiti, že odstupuje od ustanovení těch, ačli tato nebyla ujednána na určitou dobu. Usnesení o tom budiž oznámeno politickému úřadu zemskému, by je vzal na vědomí. 1907.

Jestliže majitelé živností do společenstva náležející ve směru tom neujednali se svými pomocníky smlouvou nebo pracovním řádem nic odchýlného, zmíněná ustanovení mají pro strany platnost právně závaznou a vylučují tudíž platnost předpisů § 77.

§ 115

Společenstva jsou oprávněna předepisovati stanovami a vybírati od členů společenstva poplatky přijímací (inkorporační), od učedníků pak poplatky za přípověď a za vyučenu; ve stanovách buď však výtčeno, že společenstvo může

učedníky, kteří sami nebo jejichž rodiče jsou nemajetní, osvobodit od zaplacení poplatku za přijetí (za přípověď), za zkoušku tovaryšskou a za vyučenou, žádají-li za to zákonní zástupcové učedníků, prokázavše nemajetnost.

Učební pán ručí za správné zaplacení poplatků učednických společenstvu.

Živnostníci, kteří ze společenstva byli vyloučeni a do jiného zařadění, jsou osvobozeni od opětného placení poplatku přijímacího (inkorporačního) až do výše částek, které zapravili společenstvu dosavadnímu. Stanovami společenstva mohou také vdova a k dědictví oprávnění descendentů majitele svobodné živnosti býti osvobozeni od opětného placení poplatku přijímacího, opovědí-li po smrti živnostníkově provozování podniku dřívějšího.

Jak veliké mají býti tyto poplatky, ustanoví hromada společenstevní, jest však k tomu třeba schválení politického úřadu zemského, který může poplatky snížit, byly-li vyměřeny příliš vysoké.

Z inkorporačních poplatků do roka vybraných smí nanejvýš tři čtvrtiny býti vynaloženy na běžné výdaje společenstva, zbytek pak budiž uložen na úrok. Výnos učednických poplatků budiž alespoň s poloviny věnován účelům, které prospívají vzdělání učedníků nebo jiným jejich zájmům kromě pojištění nemocenského.

Ostatně peníze pro potřeby společenstev nutné, kromě příspěvků do nemocenské pokladny (§ 121), rozvrhují se, pokud nejsou hrazeny úrokem ze jmění na členy společenstva (§ 106) podle míry předepsané daně výdělkové nebo podle jiného měřítká stanovami určeného.

Dotčené příjmy společenstev jakož i pokuty pořádkové (§ 125) vymáhají se pořadem správním.

§ 115a

Nemocenské a podpůrné pokladny pro členy.

V § 114, odst. 2, dotčené nemocenské a podpůrné pokladny pro členy společenstev budte, pokud spočívají na základně dobrovolnosti, zřizovány podle předpisů zákona ze dne 16. července 1892, č. 202 1897, 1907.

O přípustnosti zavedení nucenosti pojišťovací, jejím rozsahu a způsobu provádění.

§ 115b

Společenstva mohou se usnésti, že jejich členové jsou povinni pojistiti se na nemocenské, na bezplatnou pomoc lékařskou, na poskytování lékařů, nebo na takovéto podpory spolu s pohřebním.

Zavázati členy k pojištění toliko na pohřebné samo není přípustno.

V usnesení budiž určeno, jak velké jest nemocenské a jak dlouho trvá jeho požitek, vztažmo jak velké jest pohřebné; avšak nemocenské nesmí býti větší nežli týdně 28 K, pohřebné pak ne větší než 400 K.

§ 115c

Aby usnesení v § 115b dotčené bylo platným, třeba jest, aby hromada společenstva byla řádně svolána, aby podstatný obsah usnesení, které má býti učiněno, byl napřed ohlášen, aby přítomny byly alespoň tři čtvrtiny všech členů společenstva, kteří mají právo hlasovati, a aby alespoň tři čtvrtiny přítomných souhlasily.

Kromě toho jest třeba, aby politický úřad zemský schválil usnesení.

Schválení usnesení o závazném pojištění může se učiniti závislým na tom, aby dříve byl zřízen podpůrný fond podle § 115 w.

Ustanovení prvního odstavce vztahují se také k usnesením, jimiž zavedená pojišťovací nucenost má býti v přípustných mezích (§ 115 b) rozšířena, měněna nebo zrušena.

§ 115d

Řádně učiněné a schválené usnesení jest pro všechny členy společenstva závazné; povinnost pojišťovací však pro členy, kteří jsou již u jiného společenstva podrobeni povinnosti pojišťovací, neplatí, pokud pojišťovací nucenost u tohoto jiného společenstva trvá.

§ 115e

Pojistná povinnost pomíjí, jakmile kdo pozbyl členství ve společenstvu. Avšak osobám takovým může se dovoliti, aby zůstaly dále pojištěny dobrovolně.

§ 115f

Prostředky na splnění pojištěných dávek potřebné budte opatřovány přiměřenými pravidelnými příspěvky členů napřed splatnými.

§ 115g

Nabyli-li některý člen proti právu nějaké dávky, budiž mu ihned odňata. Neprávem přijaté částky budte vráceny bez újmy stíhání podle práva trestního. Vrácení neprávem přijaté dávky možno také tím žádati, že se příspěvek zvýší až na

dvojnásobnou částku.

O vymáhání náhrady platí předpis [§ 115 f](#).

§ 115h

Nucené pojištění provádí se zvláštními pokladnami za účelem tím zřízenými.

Zpravidla každé společenstvo má třídití takovouto pokladnu. Avšak se státním schválením může se ke zřízení společné pokladny spojití i několik společenstev, usnesla-li se o souhlasných závazcích pojistných.

Udíletí toto schválení přísluší politickému úřadu zemskému. Jde-li o společenstva téhož politického okresu nebo několika politických okresů téže korunní země, schvaluje je zemský politický úřad této země, jinak onen, v jehož správním obvodě pokladna má míti své sídlo.

Za týchž předpokladů jest společenstvům také dovoleno přistoupiti k některé již zřízené pokladně.

§ 115i

Pokladny v [§ 115 h](#) dotčené mohou svým jménem nabývati práv a bráti na sebe závazky, před soudem žalovati a žalovány býti.

Řádným soudem jejich jest soud věcně příslušný, v jehož obvodě pokladna má své sídlo.

Hospodaření a správa nezávisí na hospodaření a správě společenstev samých a jiných institucí, které snad jsou u společenstev zřízeny.

Za všechny závazky pokladny ručí věřitelům jejím toliko jmění pokladny.

§ 115k

Pro každou pokladnu budte zdělány stanovy. stanovy ty, o nichž poprvé usnáší se společenstvo, vztažmo společenstva, jakož i každá změna jejich, potřebují schválení politickým úřadem zemským podle [§ 115 h](#) k tomu povoláním.

Stanovy obsahuje zejména:

1. Jméno, účel a sídlo pokladny;
2. předpisy o členství;
3. výši příspěvků, které členové mají do pokladny platiti;
4. podmínky, způsob a rozsah pojištěných podpor;
5. předpisy o tom, kterak představenstvo a dozorčí výbor jest složen, jak se zřizuje, kdy jsou způsobilé k usnášení, jak se usnášejí, jaký jest obor jejich působnosti, pak o trvání jejich mandátů a nahrazování členův, ubyl-li některý;
6. předpisy o složení, svolávání, způsobilosti k usnášení, způsobu usnášení a oboru působnosti valné hromady, jakož i o právu hlasovacím ve valné hromadě;
7. předpisy o zastupování pokladny na venek a o způsobách jednání právně závazných a vyhlášek;
8. předpisy o urovnání rozepří z poměru k pokladně vzniklých;
9. předpisy o dobrovolném dalším pojištění ([§ 115 e](#)) a u), po případě
10. o počtu způsobu volby a trvání funkčního období delegátů do hromady delegátů ([§ 115 o](#)). 1907.

§ 115l

Pokladnu spravuje představenstvo a valná hromada.

Je-li pokladna zřízena toliko pro jedno společenstvo a neustanoví-li valná hromada zvláštních funkcionářů, jest představenstvem pokladny představenstvo společenství, valnou hromadou pak jest hromada společenstevní.

Pakli jsou u pokladny pojištění členové několika společenstev ([§ 115 h](#), odst. 2.), budiž složení představenstva i valné hromady zvlášť upraveno stanovami pokladny.

§ 115m

Představenstvu náleží pokladnu ve všem spravovati a zastupovati, pokud k tomu není povolána valná hromada.

Členové představenstva konají svůj úřad jakožto úřad čestný, ale hotové výlohy budte jim nahrazeny; také mohou se jim poskytovatí přiměřené odměny za práce, které vyžadují větší námahy.

§ 115n

Ku kontrole nad správou pokladny budiž ustanoven dozorčí výbor. Členové jeho nesmějí býti zároveň členy představenstva.

§ 115o

Valná hromada skládá se ze členů oprávněných hlasovati nebo z delegátů, které jest voliti ze členů k hlasování oprávněných.

Valná hromada musí sestávati z delegátů, má-li pokladna více než 500 členů.

Funkční období delegátů nesmí býti delší tří let.

Delegátů musí býti alespoň třikrát tolik co členů představenstva.

§ 115p

Valná hromada má se alespoň jednou do roka sejíti.

Valné hromadě budiž každým způsobem vyhrazeno:

1. usnášeti se o výroční zprávě představenstva a udělení absolutoria;
2. usnášeti se o případných změnách stanov;
3. usnášeti se o tom, zdali a jakou částku mají se dáti členům představenstva odměny za určité práce (§ 115 m);
4. usnášeti se o podmínkách zrušení pokladny;
5. systemisovati placený pomocný personál.

§ 115q

Pokladny jsou povinny každého roku sestaviti účetní uzávěrku, která sestává z účtu provozovacího a výkazu jmění, pak výkazy o změnách ve stavu pojištění a nastalých případech pojištění. Výkazy ty předloženy buďte každý rok do 31. března úřadu dozorčímu.

Ministr obchodu jest oprávněn vydati zvláštní předpisy o těchto výkazech.

Za pokladniční rok pokládati jest rok kalendářní.

§ 115r

Pokladny jsou povinny nastřádati rezervní fond rovnající se dvojnásobnému průměrnému ročnímu výdaji posledních pěti let účetních, a kdyby snad klesl pod onu výši, doplniti jej zase na tuto výši. Dokud rezervní fond nedosáhne tohoto obnosu, buďte proň ukládány za každý účetní rok alespoň dvě desetiny členských příspěvků.

Vyjde-li z pěti za sebou jdoucích účetních závěrek na jevo, že příjmy nestačí na úhradu převzatých závazků a k nastřádání rezervy, a nedá-li se nepoměr ten odstraniti jinými vhodnými opatřeními, budiž náprava učiněna buď přiměřeným zvýšením příspěvků nebo zmenšením podpor, anebo konečně spojením obého tohoto opatření.

§ 115s

Reservní fond pokladen smí se ukládati takto:

1. v tuzemských cenných papírech způsobilých k ukládání jmění sirotčího;
2. v [c. k.] poštovské spořitelně nebo v některé spořitelně zřízené podle regulativu spořitelního. Jmění pokladen, pokud převyšuje rezervní fond, může se uložit také;
3. na tuzemské hypotéky, poskytující sirotčí jistotu;
4. na tuzemské nemovitosti činžovní, v tom případě však tyto nemovitosti nesmějí zůstat zadluženy přes třetinu ceny odhadní.

§ 115t

Hospodářství pokladny jest podrobena dozoru úřadu živnostenského. Tento úřad jest oprávněn kdykoli nahlédati do všech knih a účtů pokladny a skontrolovati pokladnu; jest povinen bděti nad tím, aby stanovy byly přesně zachovávány. Dozorčí úřad vykonává dotčená úřední jednání odbornými zřízenci, které označí politický úřad zemský.

Ministr obchodu jest oprávněn zabaviti představenstvo pokladny jeho funkci a správu i zastupování pokladny prozatímně až do nových voleb představenstva pokladny svěřiti správci, po případě i rozpustiti pokladnu.

Rozpouštěcí opatření má za následek zrušení pojišťovací nucenosti.

§ 115u

Usnesení společenstva, aby pojišťovací nucenost byla zrušena, má za následek rozpouštění pokladny, je-li pro toto společenstvo zřízena zvláštní pokladna; ve všech jiných případech jsou jím členové vyloučeni ze společné pokladny. Členům takovým však může být dovoleno, aby dále zůstali dobrovolně pojištěni.

§ 115v

Ustanovení přechodná.

Nemocenské a podpůrné pokladny mistrovské, které v době, kdy tento zákon nebude moci, jsou již upraveny pro závazné pojišťování, přizpůsobte svá zřízení nejdéle do dvou let tomuto zákonu.

§ 115w

O fondech podpůrných.

Podpůrné fondy v § 114, odst. 2., dotčené tvoří část jmění společenstevního a jsou nadány z příjmů společenstva, jakož i zvláštními věnováními. Do těchto fondů plynou také pokuty členům společenstva na základě § 125, jakož i § 127, odst. 5. uložené.

Podpůrné fondy slouží vůbec ku zvelebování humanitních účelů, které společenstva sledují.

K pravidelným dotacím podpůrných fondů mohou se schválením živnostenského úřadu vybírány býti zvláštní přirážky.

Ze zmíněných fondů mohou zejména, zcela nebo částečně, zapravovány býti příspěvky, které nuzní členové mají platiti do pokladen podle § 115 h snad zřízených, o čemž v každém jednotlivém případě rozhoduje představenstvo společenstva na základě předpisů usnesených hromadou společenstva.

§ 115x

O zřizování podpůrných pokladen, podniků hospodářských a podpůrných fondů.

Hromada společenstevní může se usnésti o zřízení dobrovolných nemocenských a podpůrných pokladen a hospodářských podniků pro členy, jakož i o podpůrných fondů, v § 114, odst. 2. dotčených, většinou tří čtvrtin všech přítomných členův, avšak jenom tehdy, byla-li věc v denním pořádku této hromady přesně uvedena a s denním pořádkem napřed řádně vyhlášena.

O hmotné podpoře těchto zařízení z prostředků společenstva, jakož i o obchodním účastenství jeho při hospodářských podnicích hromada společenstevní může se usnášeti, a to většinou v odstavci 1. uvedené, toliko tehdy, zjistí-li se protokolárně při hlasování přítomnost takového počtu členů společenstva, který odpovídá poměru dole naznačenému.

Tento poměr stanoví se při počtu členů:
až do jednoho sta členů padesát procenty,
od jednoho sta do pěti set členů čtyřicet procenty, avšak alespoň padesát členů,
od pěti set do tisíce členů třicet procenty, avšak alespoň dvěma sty členův a
přes tisíc členů dvacít procenty, avšak alespoň třemi sty členů.

V příčině předcházejících ustanovení rozhodný jest ten počet členů, jaký společenstvo má toho dne, kdy hromada byla svolána.

Nesejde-li se k takovéto hromadě společenstva počet členů k usnášení způsobilý, budiž do čtyř neděl svolána hromada nová s tímž denním pořádkem, která se může za podmínek uvedených, avšak jenom tehdy platně usnášeti, zjištěna-li přítomnost poměrného počtu členů společenstva, totiž u společenstev majících nanejvýš pět set členů třicet procent a při společenstvech s větším počtem členů dvacet procent.

K těmto ustanovením budiž v tomto novém svolání výslovně poukázáno.

Usnesení společenstva o věcech v odstavci 2 vyťčených podrobena jest schválení politického úřadu zemského.

Schválení budiž toliko tenkrát odepřeno, jestliže usnesení tato stala se způsobem protizákonným anebo chce-li společenstvo ze svého jmění věnovati tolik, že by tím plnění ostatních účelů svého jmění věnovati tolik, že by tím plnění ostatních účelů zákonem jemu přikázaných bylo znemožněno.

Žádný člen ani příslušník společenstva nemůže proti své vůli býti přidržován k činnému účastenství na hospodářských podnicích v odstavci 1. dotčených, ač-li takové závody nebyly zřízeny nebo nařízeny z důvodů veřejných.

§ 116

O sprostředkování práce.

Společenstva učinite vhodná zařízení k sprostředování pracovních míst pro živnosti v nich zastoupené a vydejte zvláštními stanovami zevrubnější předpisy o vedení tohoto sprostředování práce, jakož i o zřizencích, kterým toto vedení bude svěřeno. Za sprostředkování pracovních míst nesmí se od pomocníků vybírat žádný poplatek.

O stanovách těchto usnáší se hromada společenstevní po dohodnutí s hromadou pomocnickou; stanovy budte předloženy politickému úřadu zemskému ke schválení.

Společenstva, která podle dočasného průměrného stavu posledního roku mají alespoň 200 pomocníků ke společenstvu příslušných, jsou povinna svěřiti dohled na dotčená zařízení výboru, který buď sestaven stejným počtem ze členů společenstva a z pomocníků.

Ony volí hromada společenství, tyto pak hromada pomocnická.

Členové výboru volí ze sebe dočasného starostu tohoto výboru a jeho náměstka. Neskončí-li se volba po dvojnásobném volení, rozhodne los a to tím způsobem, že nejprve se ustanoví starosta a pak z druhé skupiny jeho náměstek. Oba předsedají střídavě podle funkčních období stanovami určených.

Jestliže jednoty společenstev (§ 130 c) učiní nebo již učinily zvláštní zařízení k prostředkování práce, budiž k dohledu na tato zařízení dosazen výbor, do něhož přibráni budte zástupci pomocnictva. Stanovy o vedení správy a zřízcích touto správou pověřených jsou schváleny politického úřadu zemského. V příčině vybírání poplatků od pomocníků platí to, co bylo řečeno v odstavci 1.

Náleží-li společenstva k jednotě, která upravuje prostředkování práce podle předešlého odstavce, jsou zproštěna povinnosti, činí zvláštní zařízení k prostředkování práce; totéž platí také tehdy, svěřili-li prostředkování práce některému ústavu pro veřejné vykazování práce zřízenému.

O odvolacím právu společenstev.

§ 116a

Společenstvům přísluší odvolací právo z rozhodnutí a opatření živnostenských úřadů v těchto případnostech:

1. byl-li vydán živnostenský list na živnost řemeslnou nebo byla-li propůjčena koncese na živnost koncesovanou, jestliže společenstvo podle předpisu §§ 14f a 23 a podalo včas dobrozdání a rozhodnutí živnostenského úřadu nestalo se ve smyslu tohoto dobrozdání;
2. byla-li dána dispense k nastoupení příbuzné živnosti řemeslné (§ 14 c, odst. 1.), živnosti koncesované (§ 23 a, odst. 2) nebo živnosti obchodní dle § 13 a, vztahmo podle § 38, odst. 3. a 4., průkazem způsobilosti vázané;
3. bylo-li prominuto předložení listu tovaryšského, vztahmo učebního vysvědčení a vysvědčení o vykonané zkoušce tovaryšské (§ 14, odst. 2.);
4. bylo-li rozhodnuto o rozsahu živnostenského oprávnění (§ 36), pokud se tak stalo proti dobrozdání vyslechnutého společenstva;
5. bylo-li rozhodnuto, má-li se živnostenský podnik pokládati za továrenský nebo řemeslný (§ 1, odst. 6.);
6. když byly jednotlivé živnosti ohraničeny podle okresů (§ 42), a když byly stanoveny nejvyšší sazby (§ 51);
7. když jednotlivé kategorie živností byly upraveny na základě § 54, odst. 2., po stránce živnostensko-policejní;
8. ve všech vnitřních záležitostech společenstevních (VII. hlava živnostenského řádu) včetně učednických záležitostí společenstvům přikázaných.

Co se týče živností hostinských a výčepnických, §§ 18 a 20 obsahují další ustanovení zvláštní.

§ 116b

V případech v předcházejících paragrafech dotčených společenstvo budiž zpraveno o rozhodnutí živnostenského úřadu. Právo odvolati se k úřadu vyššímu přísluší společenstvu ve lhůtách platných podle zákona ze dne 12. května 1896, č. 101 f. z., pokud zákonem nejsou stanoveny kratší lhůty rekursní.

§ 116c

Právo podati rekurs přísluší představenstvu společenstva (§ 119 d), pokud není hromadně společenstevními stanovami vyhrazeno, aby v jednotlivých případech se usnášela o podání rekursu.

S každým odvoláním předložen buď také výtah z protokolu o schůzi z výboru společenstevního, vztahmo hromady společenstevní, starostou společenstva podepsaný.

§ 116d

Odvolání včas podané má v případech § 116 a, č. 1., 2., a 3. účinek odkladný.

Ze dvou stejných rozhodnutí v případech § 116 a, č. 1., další odvolání společenstvu nepřísluší.

§ 116e

Výroční zpráva a závěrečný účet společenstva.

Živnostenskému úřadu budiž každého roku předložena zpráva o výroční hromadě a řádně vykonané snad volbě společenstevního představenstva, jakož i závěrečný účet o příjmech a vydáních společenstva, který musí býti podepsán

starostou společenstva a dvěma výbory.

§ 117

O správě společenstva.

Záležitosti společenstva obstarávají:

- a) hromada společenstevní;
- b) představenstvo společenstva, která se skládá ze společenstevního výboru za řízení starostova;
- c) starosta společenstva;
- d) důvěrníci podle [§ 119](#) h snad zřízení.

§ 118

O právu hlasovacím a volitelnosti.

Právo hlasovati mají a volitelní ve společenstvu jsou všichni členové jeho.

Z práva hlasovacího a z volitelnosti jsou vyloučeni:

- a) živnostníci, kteří a dokud pro odsouzení soudem trestním vyloučení jsou z volitelnosti do zastupitelstva obecního;
- b) živnostníci, na jejichž jmění konkurs byl uvalen, pokud řízení konkursní trvá;
- c) živnostníci, jimž byla živnost úřadem odňata, pokud trvá lhůta pro odnětí položená;
- d) živnostníci, kteří jsou pod opatrovnictvím pro slabost duševní nebo marnotratnictví.

Pokud se týče hlasovacího práva a volitelnosti pomocníků, budiž obdobně užíváno předcházejících ustanovení.

Členové, za kterými váznou nedoplatky společenstevních přirážek, mohou býti stanovami vyloučeni z účastenství na hlasování a z volitelnosti ve společenstvu, dokud nezaplatí.

Aby kdo zvolen býti mohl za rozhodčího, jest zvláště třeba, jak u živnostníků tak i u pomocníků, aby mu bylo úplně 24 let; aby pak pomocníci v jiných případnostech měli právo hlasovací a byli volitelní, musí jim býti úplně 18 let.

Hromada společenstevní.

§ 119

Hromada společenstevní skládá se z veškerých členů, kteří mají právo hlasovati.

Tito vykonávají své právo hlasovací osobně; plnomocníci nebudte v hromadě společenstevní připuštěni.

Co se týče společenstev majících více než 500 členů, může se stanovami určit, že na základě kvalifikovaného usnesení hromady společenstva hromada společenstevní má býti utvořena z delegátů, ač-li nemá vykonati volby neb usnášeti se o záležitostech uvedených v [§§ 115](#) b a 115 x, nýbrž raditi se o jiných věcech. [Zákon d. 3. VII. 23, č. 217.]

Stanovy obsahujte podrobnější předpisy o počtu delegátů a volbě jejich.

Delegátů musí býti alespoň pět procent členů společenstva A alespoň třikrát tolik, co členů společenstevního představenstva.

Výboru hromady pomocnické přísluší, aby do společenstevní hromady vysílal stanovami určený počet pomocníků (2 až 6).

Tito mají právo účastniti se hlasem poradním jednání o věcech, které se týkají zájmů pomocníků (tovaryšů), jakož i přednášeti přání k zájmům těm se vztahující.

§ 119a

Členy společenstva svolává k hromadě společenstevní starosta společenstva, po prvé po zřízení společenstva však, jakož i budoucně, kdyby hromadu společenstevní nemohl svolati starosta nebo jeho náměstek, svolá je živnostenský úřad písemným vyrozuměním, v němž jim spolu oznámí předměty rokování.

Hromada společenstevní budiž konána alespoň jednou do roka; budiž také tenkrát svolána, když starosta společenstva nebo výbor uzná toho potřebu nebo když čtvrtina členů za to žádá.

Ve svolání buď uvedeno, kde a kdy hromada bude konána.

O tom, že starosta společenstva svolal hromadu, budiž alespoň tři dni napřed zpraven úřad živnostenský a komisař pro společenstvo zřízený ([§ 127](#)) a budiž jim zároveň oznámen denní pořádek.

Hromadě společenstevní poprvé, než se vykoná volba starosty, jakož i v těch případech, když živnostenský úřad svolává hromadu společenstevní, předsedá a ji řídí vyslanec úřadu živnostenského, později starosta společenstva nebo jeho náměstek, jestliže starosta nemůže.

Aby hromada společenstevní mohla se usnášeti, třeba jest, aby přítomen byl stanovami určený počet členův oprávněných hlasovati.

Stanovami může býti určeno, že, zůstala-li svolaná hromada společenstevní nezpůsobilou k usnášení, členové k ní se dostavivší, když čekací hodina uplynula, jsou oprávněni platně se raditi a usnášeti o předloženém denním pořádku, ačli k usnesení o zvláštních záležitostech zákonem anebo stanovami není předepsána přítomnost určitého počtu členů.

Pokud v tomto zákoně nic jiného není ustanoveno, usnesení dějí se nadpoloviční většinou hlasů.

§ 119b

Při volbách ti, kteří jsou oprávněni voliti, odevzdejte hlasovací lístky osobně v příslušném volebním shromáždění. Způsob legitimace budiž určen stanovami.

Protesty proti vykonaným volbám buďte ve lhůtě 14 denní podány živnostenskému úřadu prvé stolice, který o nich rozhodne.

Stanovami může se určit, že volby podle potřeby mohou se konati také v několika volebních místnostech zároveň, a oprávnění voličové buďte k nim přikázáni podle své příslušnosti místní nebo v pořadu abecedním.

§ 119c

O působnosti hromady společenstevní.

K působnosti hromady společenstevní patří:

a) hájiti prospěchy živnostníků ke společenstvu patřících a rokovati o nich, pokud podporování těchto prospěchů náleží k účelům společenstva, a usnášeti se o těchto věcech;

b) voliti představenstvo společenstevní a členy výboru rozhodčího, jakož i výboru k prostředkování práce v [§ 116](#), odst. 3., předepsaného z majitelů živností, pak voliti členy z majitelů živností do představenstva, do výboru dozorčího a do valné hromady nemocenské pokladny společenstevní ([§ 121](#)), konečně voliti zástupce společenstva do valné hromady jednoty společenstevní;

c) zkoumati a schvalovati účetní závěrky hospodářství společenstevního se týkající a roční rozpočty, jakož i stanoviti sumu, která sehnati se má rozvrženými příspěvky;

d) systemisovati placené zřízení pomocné;

e) usnášeti se o zřízení a organických změnách učilišť v [§ 114](#), lit. e) jmenovaných; pak usnášeti se o zřízení, přetvoření a zrušení společenstevních nemocenských pokladen podle [§ 121 až 121 i](#)), jakož i o přistoupení k jiným pokladnám nemocenským;

f) usnášeti se o úpravě učednických záležitostí společenstvům přikázaných, zejména o době učebné, o zkoušce učednické a tovaryšské;

g) usnášeti se v zásadě o zřizování společenstevních ústavů k účelům učebným, pracovním, podpůrným a hospodářským, jakož i o změně nebo zrušení jich, pak o přistoupení k takovým zřízením již stávajícím;

h) usnášeti se o zavedení mistrovské zkoušky u živností řemeslných a zkušebnímu řádu pro ně;

i) usnášeti se o stanovách společenstva a jich změnách;

k) (zrušeno zákonem č. [689/20 sb. z.](#))

l) stanoviti přiměřené předpisy o počátku a konci denní doby pracovní, o přestávkách pracovních, o době a výši mzdy pomocníků a o lhůtě výpovědní ([§ 114 b](#));

m) usnášeti se o záležitostech v [§§ 115 b](#), 115 h, 115 k a 115 u dotčených, jakož i stanoviti předpisy o příspěvcích z podpůrného fondu pokladně pro nutné členy v [§ 115 h](#) zmíněné ([§ 115 w](#));

n) usnášeti se o přístupu k pokladně podle [§ 115 h](#), vztahmo k pokladně jednotenské ([§ 130 d](#), odst. 2.), pak o vystoupení z nich ([§ 115 u](#));

o) usnášeti se o záležitostech v [§ 115 x](#) dotčených;

p) usnášeti se o zřízení a stanovách společenstevního prostředkování práce, vztahmo o jeho přenesení na některou jednotu nebo na veřejný ústav pro výkaz práce ([§ 116](#));

q) usnášeti se o tom, má-li u společenstev majících přes 500 členů hromada společenstevní zříditi se z delegátů ([§ 119](#));

r) usnášeti se o tom, mají-li některé výkony společenstevní svěřeny býti důvěrníkům (§ 119 h); svazu společenstevnímu a o vystoupení z něho;

s) usnášeti se o přistoupení k dobrovolnému svazu společenstevnímu a o vystoupení z něho;

t) nakládati s jměním společenstevním; tohoto jmění jakož i jeho důchodů smí užito býti jen k účelům společenstevním;

u) usnášeti se o jiných, stanovami zevrubněji vytčených důležitých záležitostech.

Potřebné předlohy učiněny buďte hromadně představenstvem společenstevním, které každého roku podati má také zprávu o své činnosti, přihlížeje v ní zvláště k uřednickým záležitostem společenstvu přikázaným.

§ 119d

Představenstvo společenstva skládá se ze starosty společenstva, jeho náměstka a výboru společenstva. Úřad členů představenstva společenstevního trvá zpravidla tři léta, po jichž vypršení mohou opět býti zvoleni.

§ 119e

Starostu společenstva a jeho náměstka volí hromada společenstva nadpoloviční většinou hlasů. Nedosáhne-li se této většiny, voličové obmeziti se mají při užší volbě na ty dvě osoby, které obdržely poměrně nejvíce hlasů. Při rovnosti hlasů rozhodne los, kdo v užší volbu pojat aneb kdo v ní za zvoleného pokládán býti má.

Zvolený starosta společenstva a jeho náměstek buďte oznámeni úřadu živnostenskému. Volbu může živnostenský úřad za neplatnou prohlásiti jen tehdy, stala-li se způsobem protizákonným anebo je-li zvolený zákonem vyloučen z volitelnosti (§ 118); v případě tom budiž hned zařízena volba nová.

Starosta nebo, je-li zaneprázdněn, jeho náměstek zastupuje společenstvo na venek, vede veškerou správu a dohlédá k ní a podepisuje všechny spisy.

Stanovami společenstevními mohou ještě zvláštní práce a práva starostovi býti přiděleny.

Hromadou společenstva systemisovaný personál pomocný podřízen jest disciplinární moci starostově, který odpovídá za jeho činnost.

Představenstvo společenstva dosazuje a propouští pomocné zřízence, přihlížeje k ustanovením, vztahmo úmluvám pro jednotlivé služební poměry platným.

K řízení kancelářských a k vedení prací pokladničních smějí dosazeny býti toliko osoby důvěry hodné s přiměřeným obecným vzděláním a věcnou zkušeností.

§ 119f

Výbor společenstva skládá se z určeného stanovami počtu členův a náhradníků.

Členy výboru a jejich náhradníky volí hromada společenstevní ze sebe tím způsobem, aby u společenstev, která v sobě zahrnují různé živnosti, přiměřeně přihlédáno bylo k jednotlivým druhům živností. Volba jejich budiž konána podle § 119 e.

Starosta společenstva svolává výbor společenstva ke schůzím a předsedá jim.

Stanovám zůstává se ustanoviti, pokud pomocníkům může býti propůjčeno zastoupení ve výboru společenstva.

§ 119g

K působnosti představenstva společenstevního náležejí všechny záležitosti, které nejsou vyhrazeny hromadě společenstevní, nebo nejsou přikázány výboru rozhodčímu, zřízencům společenstevní nemocenské pokladny (§ 121) nebo zvláštním funkcionářům pokladny pro členy společenstva (§ 115 l).

Představenstvo společenstva má zvláště dohlížeti na společenstevní ústavy k účelům učebním, pracovním, podpůrným a hospodářským a pravidelně podávati hromadě společenstevní zprávu o jejich poměrech.

§ 119h

Společenstva, jejichž obvod jest tak rozsáhlý, že jejich styk se členy a příslušníky jest velice stížen, mohou usnesením hromady společenstevní ustanoviti důvěrníky z ní volené, aby prostředkovali evidenci členův a příslušníků, rovněž aby obstarávali jednotlivé práce na ně přenesené, jako jest připovídání učňů, spolupůsobení při uzavírání učebních smluv, potvrzování pracovních vysvědčení. Důvěrníci jsou osobně zodpovědní za svědomité vykonávání prací jim svěřených.

Společenstevní představenstvo a důvěrníci konají čas od času společné schůze, ve kterých důvěrníci podávají zprávy o záležitostech společenstevních, pokud se vztahují k obvodu jim přikázanému.

Stanovy společenstevní obsahujete zevrubnější předpisy o volbě důvěrníků, jejich funkční době a jejich oboru působnosti. 1907.

Zvolení důvěrníci buďte oznámeni živnostenskému úřadu a společenstvo pečuj též o to, aby každé dosazení důvěrníků bylo přiměřeně vyhlášeno.

§ 119i

Představenstvo společenstevní a výbor pomocnický mohou k návrhu jedné nebo druhé strany sejít se ke společným poradám o věcech zvláště důležitých, které mají pro ně společný zájem.

Hromada pomocnická.

§ 120

Pomocníci ustavte se jakožto hromada pomocnická a takto zřízení zvolte ze sebe starostu, náměstkova starostova, jakož i stanovami určený počet členů výboru a náhradníků pokaždé na dobu tří let.

Zvolený starosta a starostův náměstek oznámení buďte úřadu živnostenskému i představenstvu společenstva. Živnostenský úřad může volbu prohlásiti za neplatnou toliko tehdy, stala-li se způsobem protizákonným anebo je-li zvolený zákonem vyloučen z volitelnosti ([§ 118](#)); v případě tom budiž ihned zařízena volba nová.

Hromada pomocnická skládá se ze všech hlasovati oprávněných pomocníků zaměstnaných u živnostníků ve společenstvo spojených.

Pomocníci, kteří méně než šest neděl jsou bez práce, mohou dále účastniti se hromady pomocnické a dále spravovati funkce jim svěřené. Tato lhůta může býti stanovami prodloužena až na dobu šesti měsíců.

O pomocnických hromadách, do kterých přísluší více než 500 pomocníků hlasovati oprávněných, může se určit stanovami, že na základě kvalifikovaného usnesení hromady pomocnické hromada pomocnická má býti utvořena z delegátů, ačli nemá konati volby, nýbrž raditi se o záležitostech jiných.

Stanovy ([§ 120 e](#)) obsahuje zevrubnější předpisy o tom, kolik má býti delegátů a kterak se koná volba jejich.

Delegátů musí býti alespoň pět procent pomocníků ke společenstvu příslušných a alespoň třikrát tolik co členů výboru pomocnického.

Představenstvu společenstevnímu přísluší, aby do pomocnické hromady vysílalo dva až šest majitelů živností, kteří hromady té mohou se zúčastniti hlasem poradním.

§ 120a

Hromada pomocnická bude po prvé svolána živnostenským úřadem, později pak alespoň jednou do roka svým starostou, kdyby toho však bylo častěji třeba, toliko [za] vyžádaného napřed souhlasu společenstevního představenstva.

Odepře-li představenstvo společenstva svůj souhlas ke svolání hromady pomocnické, může její starosta vyžádati si rozhodnutí živnostenského úřadu o tom, je-li odepření souhlasu ospravedlněno.

Jestliže hromada pomocnická uhrazuje výlohy za svolání a konání hromady ze zvláštních příspěvků pomocnických ([§ 120 b](#), lit. f), není třeba souhlasu společenstevního představenstva v odstavci 1. vytčeného.

Není-li místo starostovo a jeho náměška obsazeno, živnostenský úřad svolá pomocníky k volbě těchto funkcionářů, ale může také delegovati starostu společenstva, aby volbu rozepsal a provedl.

Každé svolání hromady pomocnické budiž s jejím pořádkem rokovacím v čas oznámeno, jak představenstvu společenstva tak živnostenského úřadu, který může vyslati úředního komisaře, aby dohlížel na zákonný postup.

Co se týče způsobilosti hromady pomocnické k usnášení, platí obdobně ustanovení [§ 119 a](#).

Působnost hromady pomocnické.

§ 120b

K působnosti hromady pomocnické ([§ 120](#)) náleží:

- a) hájiti a projednávatí zájmy pomocníků ke společenstvu příslušných a usnáseti se o nich, pokud podporování těchto zájmů náleží k účelům společenstva ([§ 114](#));
- b) voliti starostu, starostova náměška, členy výboru pomocnického a jejich náhradníky;
- c) voliti členy rozhodčího výboru ([§ 122](#)), představenstva, dozorčího výboru a po případě delegáty z pomocníků do valné hromady nemocenské pokladny ([§§ 121 c](#), 121 d a 121 f); pak členy výboru pro společenstevní prostředkování práce ([§ 116](#));
- d) raditi a usnáseti se o stanovách hromady pomocnické jakož i podávati dobrá zdání o stanovách výboru pro společenstevní prostředkování práce ([§ 116 odst. 2.](#));
- e) raditi a usnáseti se o předpisech, jimiž se dle [§ 114 b](#)) mají stanoviti počátek a konec denní doby pracovní, přestávky pracovní, doba a výše mzdy pomocných dělníkův a lhůta výpovědní;
- f) raditi a usnáseti se o tom, má-li stanovami zavedeno býti vybírání zvláštních příspěvků pomocnických na úhradu výloh vznikajících činností pomocnického výboru a hromady pomocnické.

K tomuto usnesení je třeba dvoutřetinové většiny přítomných osob oprávněných hlasovati. Stanovení těchto příspěvků podrobena jest pokaždé schválení živnostenského úřadu, jemuž také každého roku budiž předložena zpráva o výroční valné hromadě a volbách řádně vykonaných, jakož i řádnými doklady opatřený závěrečný účet, starostou a dvěma výbory podepsaný.

Stížnosti do usnesení hromady pomocnického budte ve lhůtě 14 denní podány u živnostenského úřadu první stolice.

§ 120c

Pomocníci hlasovati oprávnění konejte volby způsobem stanovami určenými ve lhůtách rovněž stanovami určených. Každým způsobem musí oprávnění voliči při volbách odevzdati hlasovací lístky osobně v příslušných místnostech volebních.

Stanovami lze určit, že volby podle potřeby mohou býti konány také v několika volebních místnostech zároveň, do nichž oprávnění voliči budte odkázáni podle své příslušnosti místní nebo v pořádku abecedním.

Protesty pro vykonaným volbám podati jest ve lhůtě 14denní u živnostenského úřadu první stolice, jenž o nich rozhoduje.

§ 120d

Výboru hromady pomocnické (výboru pomocnickému) náleží obstarávati běžné záležitosti hromady pomocnické, raditi se předem o věcech, o nichž hromada se má usnášeti, vůbec vyřizovati všechny záležitosti jemu zákonem anebo stanovami přikázané, pokud není vyhrazeno hromadě pomocnické, by se o nich usnášela.

Výbor hromady pomocnické jest oprávněn, přání, dobrá zdání a stížnosti týkající se pomocníků podávati jak jednotě společenstevní tak i úřadům.

§ 120e

Každá hromada pomocnická musí míti stanovy, které v mezích zásadních ustanovení [§§ 120 až 120](#) d upravují obor působnosti starosty a výboru hromady pomocnické, jakož i činnost a práva i povinnosti hromady pomocnické, počet členů výboru a jejich náhradníků. Stanovy ty, když o nich společenstvo bylo podalo své dobré zdání, podrobeny jsou úřednímu schválení.

§ 120f

Jsou-li u některého společenstva zřízeny podle [§ 106](#), odst. 5., pro příslušníky, kterých se užívá k podřízeným službám pomocným při živnosti ([§ 73](#), lit. d), zvláštní hromady pomocných dělníků, vztahují se k nim obdobně předpisy předcházejících [§§ 120 až 120](#) e.

§ 121

zrušen

§ 122

Výbor rozhodčí.

K vyřizování rozepří v [§ 114](#), lit. h, uvedených zřízen bud' rozhodčí výbor.

Výbor tento stane se příslušným tenkrát, podrobí-li se mu písemně obě strany. Dovolává-li se nějaká strana výboru, aniž se stalo dotčené podrobení, stane se tím výbor příslušným, když protivná strana, byvši předvolána, dostaví se před výbor a uzná příslušnost jeho.

Počet členů rozhodčího výboru, podrobnější předpisy o jich volbě, o trvání a pořadu jejich práce, volba předsedy a jeho náměstka a do jich úřadování upraveny budou stanovami zvláštními, které musí býti schváleny politickým úřadem zemským.

V stanovách šetřeno bud' těchto zásad:

1. Rozhodčí výbor skládati se má ze členů vzatých stejným počtem z majitelů živností a pomocníků. Počet členů musí býti podle [§ 123](#) dostatečný k řádnému sestavení soudu rozhodčího.

2. Předsedu rozhodčího výboru a jeho náměstka volí ze se členové výboru. Oba tito funkcionáři mohou patřiti k majitelům živností jakož i k pomocníkům a volí se od veškerých členů výboru nadpoloviční většinou hlasů. Jestliže ve lhůtě stanovami určené nedocílí se této většiny, oba funkcionáři po dobu, co jejich úřad podle stanov trvá, mají střídavě patřiti k majitelům živností a k pomocníkům. Při tom předseda a jeho náměstek k majitelům živností patřící volen bud' od výborových členů vzatých z pomocníků, a předseda jakož i jeho náměstek k pomocníkům patřící volen bud' od výborových členů vzatých z majitelů živností.

§ 123

Spory v [§§ 114](#) a [122](#) uvedené mohou vyřizeny býti od rozhodčího výboru bud' narovnáním nebo nálezem (rozhodnutím).

Aby narovnání platně učiněno bylo, jest třeba, by kromě předsedy neb jeho náměstka přítomni byli dva rozhodčí, dle předešlého paragrafu k působnosti povolání, z nichž jeden jest majitelem živnostenským, druhý pomocníkem.

Učiněná narovnání zapisována buďte do protokolu, jež podepsati mají obě strany sporné, jimž narovnání k jich žádosti vydáno buď písemně.

Nálezy (rozhodnutí) rozhodčího výboru buďte vyneseny za přítomnosti předsedovy a čtyř rozhodčích, dle [§ 122](#) k působnosti povolaných, z nichž dva ať jsou majiteli živnostenskými a dva pomocníky, když bylo vyšetřeno, jak věc se má, a když byly prozkoumány všechny náležité prostředky průvodní. Rozhodnutí dějí se většinou hlasů; při rovnosti hlasů jest ono mínění nálezem, k němuž předseda se přidá.

Řízení rozhodčího výboru řídí s stanovami v [§ 122](#) dotčenými. V jich může také býti ustanoveno, zdali a jaký plat presenční dávati se má úřadujícím pomocníkům ze jmění společenského.

Narovnání a rozhodnutí výboru rozhodčího jsou vykonatelná cestou správní.

Každá sporná strana může odporovati rozhodnutí výborovému, podajíc žalobu soudu řádnému do osmi dnů ode dne, kdy rozhodnutí bylo prohlášeno; strana pořadem práva nastupující má prokázati v této lhůtě také před výborem, že žalobu podala.

Tím, že některá strana rozhodnutí odírá, není zadržen prozatímní výkon jeho.

§ 124

K působnosti rozhodčího výboru patří vyřizovati spory z poměru pracovního, učednického a námezdního.

§ 125

Moc disciplinární.

Představenstvu společenskému dává se moc, aby členům a příslušníkům společenstva, kteří by předpisy společenské porušili, ukládalo přiměřené tresty pořádkové, jako jsou: důtky a pokuty peněžité až do 10 zlatých (20 korun).

Případnosti, kdy takové tresty pořádkové uložiti se mohou, buďte vytčeny v stanovách.

§ 126

Stanovy.

V mezích zásadních předpisů této hlavy buďte pro každé společenstvo zvláštní stanovy sepsány a politickému úřadu zemskému předloženy ke schválení:

Stanovy mají zejména obsahovati podrobnější předpisy o těchto věcech:

- a) o jměnu, sídle, účelu a rozsahu společenstva a kterak mají v patrnosti býti chováni jeho členové a příslušníci;
- b) o právech a povinnostech členů;
- c) o hromadě společenstevní, o tom, čeho třeba k platnému usnášení jejímu a o věcech jí vyhrazených;
- d) kolik má býti po případě delegátů a kterak mají se voliti ([§ 119](#));
- e) o postupu při volbách a způsobu legitimace;
- f) o působnosti představenstva společenstevního a starostově;
- g) z koho se skládá představenstvo, pak o tom, kterak představenstvo koná porady a vyřizuje záležitosti;
- h) čeho třeba jest, aby usnesení představenstva společenstevního byla platná;
- i) o volbě, funkční době a působnosti důvěrníků ([§ 119](#) h);
- k) po případě o zřízení odborových sekcí, jejich úkolech a kterak konají porady a vyřizují záležitosti v odborech;
- l) jakým způsobem vyměřovati a vybírati poplatky;
- m) jak velký má býti poplatek inkorporační členů nově přistupujících, poplatek za přípověď učedníků a za vyučenou;
- n) kterak se má pečovati o spořádané poměry učednické, zvláště pak jaký má býti poměr počtu učedníků k počtu pomocníků v každé živnosti, pak při řemeslných živnostech o zásadních předpisech, kterak se konají zkoušky učednické, bez újmy příslušných zkušebních řádů;
- o) jak má býti upraven rozhodčí soud k vyřizování rozepří mezi členy společenstva, předepsaný v [§ 114](#), lit. h;

p) kterak spravovati jmění společenstva;

q) o ukládání trestů pořádkových (§ 125), které, jsou-li pokutami peněžitými, plynou do pokladny společenstva, ač neplatí-li o nich předpis § 115w;

r) za jakých podmínek mohou k účastenství ve hromadách společenstva býti zvány jednotlivé osoby, které nepatří ke společenstvu.

Stanovy zřízení a ústavů ke společenstvům při členěných taktéž jsou podrobeny schválení v odstavci 1. předepsanému.

V příčině zřízení a ústavů k účelům vyučovacím rozhodují zvláštní předpisy svou dobou platné.

§ 127

O dohledu.

Společenstva a zřízení a ústavy k nim přičleněné jsou pod dohledem živnostenského úřadu, v jehož obvodě představenstvo společenstva podle stanov má své sídlo.

Živnostenský úřad, vyslechna pokaždé obě strany, rozhoduje o stížnostech do usnesení hromady a představenstva, jakož i ostatních výborů, ač není-li zákonem předepsán odchylný způsob odporu.

Živnostenský úřad zřídí zvláštní komisaře k doзору, aby při společenstvech se jednalo podle zákona a stanov.

Úřad ten má právo kdykoli nahlédati do knih, účtů, seznamů a jinakých zápisů společenstva a revidovati jeho pokladny.

Živnostenský úřad jest také oprávněn ukládati pořádkové pokuty až do 100 K takovým starostům společenstev nebo jejich náměstkům, kteří opětovně neuposlechnou úředních příkazů a nařízení jim na základě tohoto zákona daných nebo kteří se dopustili hrubého porušení povinnosti nebo nepořádků.

Vyskytnou-li se dokázané nepravdelnosti ve správě pokladní neb opětovně vytýkané skutky proti stanovám nebo nepravdelnosti v úředním jednání, živnostenský úřad může činnost představenstva společenstevního zatím zastaviti, učiniti opatření v příčině prozatímního úřadování a po případě, nařídív zároveň novou volbu, zbaviti členy společenstevního představenstva jejich funkcí. Odvolání představenstva, proti tomu snad podané, nemá odkladného účinku v příčině nařízeného zastavení činnosti představenstva a co kdo opatření ve příčině zatímního vedení prací. Nová volba budiž bez odkladu provedena, jakmile rozhodnutí nabylo právní moci.

Rozepře o vnitřních záležitostech společenstva patří výlučně před úřady správní.

Usnesení hromadou společenstva řádně učiněná, která se týkají takových záležitostí společenstevních, jež společenstvo podle zákona jest povinno obstarávati, budte k žádosti představenstva vykonávána od úřadu živnostenského pořadem správním.

§ 127a

Inspektoři společenstev.

Ministr obchodu jest zmocněn, aby ve shodě s ministrem vnitra ku podpoře zřízení společenstevního zřídil potřebný počet instruktorů společenstevních.

Úkolem instruktorů jest, býti rádci společenstvům a jejich jednotám a je podporovati, aby dosáhly účelů zákonem jim přikázaných, a působiti k účelné organizaci společenstev, jejich zřízení a ústavů, jakož i jejich jednot.

Společenstva, jakož i jednoty společenstev (§§ 130 c až 130 m) jsou povinny podávati společenstevním instruktorům žádané zprávy a dáti jim nahlížeti do svých seznamů, knih a pod., které podrobeny jsou dohledu živnostenského úřadu.

Instruktoři společenstev budte úřadům živnostenským nápomocni jakožto odborní, dobrozdání podávající orgánové ve všech důležitých, zejména organizačních záležitostech společenstevních.

Společenstevní instruktoři podřízeni jsou ministru obchodu, od něhož dostávají své služební instrukce.

Ministr obchodu ve shodě s ministrem vnitra upraví zevrubněji nařizovacím způsobem obor jejich působnosti a úřední činnosti jak vzhledem ke společenstvům a jejich jednotám, tak i v poměru k úřadům živnostenským a společenstevním komisařům.

Jmění živnostenských korporací.

§ 128

Má-li živnostenská korporace již trvající nějaké jmění a přemění-li se ve společenstvo podle tohoto zákona, jmění to přejde ve vlastnictví nového společenstva.

Spoji-li se nějaká živnostenská korporace s jinými živnostmi ve společenstvo jediné, korporace ona podrží vlastnictví a zvláštní správu svého jmění.

Rozejde-li se nějaká živnostenská korporace, nepřejdouc v žádné společenstvo nové, politický úřad zemský přikáže její jmění obci, ve které živnostenská korporace měla své sídlo.

Obec povinna jest věnovati toto jmění živnostenským účelům obecně prospěšným, zvláště k zakládání a udržování živnostenských učilišť, vyslechnouc společenstva pro živnostníky příslušných obcí zřízená a opatřiti si schválení politického úřadu zemského ke způsobu, kterým ho chce užiti.

§ 129

Každou měrou buď šetřeno těchto zásad:

a) rozejde-li se nebo přemění-li se nějaká korporace živnostenská, práva osob třetích netrpí tím újmou nižádnou; proto především musí býti zaplacený případné dluhy korporace a splněny jiné závazky její;

b) buď o to pečováno, aby nadace a věnování korporace nebyly odcizeny účelu svému.

§ 130

Rovněž trvají dále břemena, jež z titulů soukromoprávních a z nadací spočívající na jmění korporacím, jakož i nároky dřívějších členů a příslušníků korporacím na ony prospěchy ze jmění korporacím, k nimž měli právo, jestliže by korporace dále trvala.

§ 130a

O rozdělení jmění mezi živnostenskými korporacemi a společenstvy, mezi společenstvy navzájem, pak i rozdělení majetku při vyloučení některých kategorií živnostenských ze zřízeného společenstva, neučiní-li účastníci v mezích platných předpisů právních řádné úmluvy, rozhoduje politický úřad zemský, přihlížeje k ustanovením předcházejících [§§ 128 až 130](#), jakož i příslušných stanov a vyslechna obchodní a živnostenskou komoru, zřízenou snad jednotu společenstevní, příslušná společenstva jakož i účastníky.

§ 130b

Společenstva jsou povinna, aby jmění společenstevní, které něco vynášejí a jež není určeno k zapravování výdajů na společenstva náležejících, na sirotčí jistotu ukládána a přiměřeně uschovávala.

Jednoty společenstev.

§ 130c

Společenstva určitých území (okresů, obvodu obchodní a živnostenské komory, země) mohou sestoupiti se v jednoty teritoriální nebo podle svého odborového příslušenství v jednoty odborové.

Jednoty mohou se tvořiti buď bezprostředně tím, že společenstva se spojí, nebo i tak, že jednoty se sdruží se v jednoty vyššího řádu.

K jednotám vyššího řádu mohou též přistoupiti společenstva, která v obvodu jednoty mají své sídlo a nepřináležejí k jednotě řádu nižšího.

O přistoupení společenstev k jednotám usnáší se hromada společenstev, o přistoupení společenstevních jednot k jednotám vyššího řádu hromada jednotenská.

K návrhu jednoty teritoriální, která zabírá alespoň obvod jedné obchodní a živnostenské komory, politický úřad zemský nařídil, že v obvodu jednoty, návrh učinivší, podle [§ 130 i](#)) zřízené jednoty okresní mají býti činnými jakožto jednoty povinné.

Rovněž tak se nařídí, že v určitých politických okresích obvodu jednoty, návrh učinivší, společenstva spojující v sobě většinu příslušných okresů mají sestoupiti se v jednoty okresní podle [§ 130 i](#)) a býti činnými jakožto jednoty povinné.

Společenstva živností obchodních nemusí se připojiti k okresním jednotám v předcházejícím odstavci dotčeným, přistoupili-li k některé jednotě odborové.

Politický úřad zemský může jednotám okresním, v 5. a 6. odstavci dotčeným, vlastnost jednot povinných zase odejmouti, shledá-li u nich nějakou nezákonnost a porušení stanov anebo trvale nedostatečný rozvoj činnosti jednotenská, pak-li opět napomenutí ukázala se marnými.

Abý se povinné jednoty dobrovolně rozešly, není dopuštěno.

§ 130d

Nemocenské a podpůrné pokladny jednotenská, spočívající na zásadě dobrovolnosti, buďte zřizovány podle předpisů zákona ze dne 16. července 1892 (č. [202 ř. z.](#)).

Zřízení pokladny jednotenská za účelem nuceného pojišťování pro členy všech anebo několika společenstev k ní náležejících závisí na souhlasném usnesení ([§ 115 c](#)) příslušných společenstev, učiněném podle [§ 115 h](#), odst. 2.

Pokladnám v odstavci 2. dotčeným jest dovoleno na základě zvláštních úmluv s příslušnými společenstvy přijímatí dobrovolně pojištění členův těch společenstev jednoty, která se nemusela o nuceném pojištění.

Ostatně ke zřízení a hmotné podpoře nemocenských a podpůrných fondů a hospodářských podniků se strany jednoty vztahují se obdobně ustanovení [§ 115 x](#)), při čemž však na místo ustanovení o způsobilosti k usnášení, obsaženého v dotčeném právě paragrafu, odst. 2 až 4, nastupuje předpis, že v příslušné valné hromadě jednoty musí každým způsobem býti přítomna polovice zástupců společenstev k jednotě náležejících.

§ 130e

Jednotu společenstev zastupují:

- a) hromada jednotenská,
- b) výbor jednoty,
- c) starosta jednoty.

Hromada jednotenská složena jest ze zástupců společenstev k jednotě náležejících a schází se alespoň jednou do roka. Stanovy obsahují zevrubnější předpisy o zástupcích vysílaných jednotlivými společenstvy, o svolávání hromady jednotenské a její způsobilosti usnášeti se.

Hromada jednoty volí ze sebe výbor jednoty na dobu tří let.

Stanovy určí počet výboru, jakož i náhradníků, mají-li se jací voliti, při čemž přihlídati jest k přiměřenému zastoupení jednotlivých společenstev.

Výbor volí ze sebe na dobu tří let starostu a jeho náměstka.

Předcházející předpisy vztahují se obdobně také k jednotám vyššího řádu.

§ 130f

Do oboru působnosti hromady jednotenské náleží:

- a) raditi a usnášeti se o stanovách jednoty;
- b) voliti výbor jednoty;
- c) zkoumati a schvalovati účetní závěrku a roční rozpočet, jakož i nakládati se jměním jednoty;
- d) stanoviti, jaké částky mají se rozvrhnouti na jednotlivá společenstva k úhradě potřeb jednoty;
- e) usnášeti se o důležitých věcech stanovami zevrubněji dotčených;
- f) usnášeti se o zrušení dobrovolné jednoty;
- g) vylučovati společenstva z jednoty podle předpisů stanov; 1907.
- h) systemisovati placené zřízení pomocné.

§ 130g

Výbor jednoty vykonává usnesení hromady jednoty a obstarává záležitosti jednoty; do oboru jeho působnosti patří všechny záležitosti, které nejsou vyhrazeny hromadně jednotenské.

§ 130h

Starosta jednoty, po případě jeho náměstek, zastupuje jednotu na venek, předsedá ve schůzích výborových a hromadách jednoty a pečuje o to, aby usnesení výboru a hromady jednoty byla vykonána.

§ 130i

Jestliže společenstevní jednoty, která podle stanov obmezena jest na obvod politického okresu (jednoty okresní), zahrnuje v sobě alespoň dvě třetiny všech společenstev anebo všechna společenstva živností řemeslných v tomto okresu, v obojím případě však alespoň tři společenstva, jest její výbor poradním sborem úřadu živnostenského, jehož příslušnost určí se způsobem nařizovacím.

§ 130k

Výdaje jednoty buďte způsobem ve stanovách určeným rozvrženy na společenstva k ní náležející a uhrazeny těmito podle ustanovení [§ 115](#).

Výdaje jednot vyššího řádu buďte způsobem ve stanovách určeným rozvrženy na jednoty a společenstva k nim náležející ([§ 130 c](#)), odst. 3.).

§ 130l

Stanovy jednot a zřízených snad jejich vedlejších ústavů sestavené podle předcházejících zásadních ustanovení, jakož i usnesené změny stanov jsou podrobeny schválení politického úřadu zemského, a zabírá-li jednota několik korunních zemí, podrobeny jsou schválení ministerstva obchodu.

Dozor nad jednotkou vykonává živnostenský úřad, v jehož okresu jest sídlo její.

Úřad živnostenský může zřídit zvláštního komisaře k dohledu na to, aby jednota postupovala podle zákona, a vyslechna obě strany, rozhoduje o stížnostech proti usnesením hromady jednotenské nebo výboru, jež podati jest do 14 dnů.

O svolání hromady jednotenské buď dozorčí úřad zpraven alespoň osm dní napřed a budiž mu oznámen denní pořádek. Dozorčí úřad má právo schůzi zakázat, obsahuje-li denní pořádek věcí, které účelu jednoty se netýkají. Také budiž úřadu dozorčímu počátkem správního roku podávána zpráva o tom, jak jest výbor složen a která společenstva patří k jednotě, pak o změnách, které v poměrech těch nastaly a o každém přeložení sídla jednoty.

Oznámení posléze dotčené učiniti jest jak dosavadnímu dozorčímu úřadu, tak i dozorčímu úřadu nového sídla jednoty.

Předpis [§ 116](#) e o předkládání závěrečného účtu vztahuje se obdobně k jednotám společenstev.

§ 130m

Hromada dobrovolné jednoty může se poměrem hlasů stanovami určeným kdykoliv usnésti o zrušení jednoty.

Stanovy jednoty mají určit pro případ jejího zrušení, jak naložiti se jměním jednoty, které zbude po splnění všech závazků; avšak jmění to musí se věnovati účelu, který slouží prospěchu živnostníků v obvodu jednoty nebo jejích pomocníků. Rozdělití jmění mezi společenstva jednoty se nedopouští.

Jestliže opětovně se udály nezákonnosti, politický úřad zemský, v jehož správním obvodě živnostenský úřad k vykonávání dohledu nad jednotou příslušný má své sídlo, může naříditi rozpuštění jednoty.

Z výměru o rozpuštění přísluší starostovi jednoty ve lhůtě 14denní odvolání k ministeriu obchodu.

HLAVA VIII.

O přestupcích a trestech.

§ 131

O trestech vůbec.

Přestupky předpisů živnostenského řádu trestají se:

- a) důtkou;
- b) peněžitými pokutami až do jednoho tisíce korun;
- c) vězením až do tří měsíců;
- d) odnětím práva míti učedníky nebo mladistvé pomocníky, a to na vždy nebo na určitý čas;
- e) odnětím živnostenského oprávnění na vždy nebo na určitý čas.

Zvláštní případy trestní.

§ 132

Peněžitou pokutou od pěti korun až do pěti set korun trestáni buďte obzvláště:

- a) kdo samostatně provozují živnost, aniž ji opověděli nebo si nevypomohli koncesi, když jí je třeba;
- b) kdo živnost dále provozují přes to, že jí byla zastavena;
- c) kdo počnou provozovati některý závod živnostenský, vytčený v hlavě třetí, aniž prve obdrželi potřebného právoplatného schválení úřadův;
- d) kdo jednají proti předpisům o vyhledávání zakázek na zboží a o prodeji kočovném.

§ 133

Pokutou peněžitou od dvaceti do tisíce korun trestáni buďte:

- a) kdo jednají proti předpisům o přijímání a zaměstnávání pomocníků a učedníků, pak o nakládání s nimi;

b) živnostníci v [§ 53](#) uvedení, když provozování živnosti, neohlásivše to, zastaví, aneb ohlásivše vzdání se živnosti, zanechají úřadem žádaného provozování po dobu výpovědní;

c) živnostníci, kteří oprávněnosti své zneužívají k tomu, aby neoprávněně provozování živnosti osob třetích bylo kryto, jakož i ti, kdo dali podnět k tomu, aby ono právo bylo zneužíváno ke krytí jejich neoprávněného provozování živnosti;

d) živnostníci, kteří jednají proti předpisům o potřebných zařízeních na ochranu života a zdraví pomocníků vzhledem k pracovním prostorám, strojům a pracovnímu náčiní; kteří zaměstnávají pomocníky do dokonaného 18. roku a ženské vůbec hrubě zanedbávají náležitosti mravnosti; kteří porušují předpisy o denní době pracovní, o práci noční, o nedělním a náhradním klidu pomocníků, nebo kteří nešetří předpisů v příčině výplaty mzdy.

§ 133a

Odnětím práva míti učedníky nebo mladistvé pomocníky budete na vždy nebo na určitý čas potrestáni:

a) živnostníci, kteří opětovně jednají proti předpisům o zaměstnávání dětí před dokonáním 12. rokem věku v živnostech vůbec, vztahmo dětí před dokonáním 14. rokem věku v podnicích továrních anebo proti předpisům o způsobu a době zaměstnávání mladistvých pomocníků mezi dokonáním 12. a dokonáním 14. rokem věku;

b) živnostníci, kteří nedbají předpisův o nezaměstnávání mladistvých pomocníků při určitých nebezpečných anebo zdraví škodlivých pracích živnostenských;

c) živnostníci, kteří opětovně jednají proti předpisům o noční práci mladistvých pomocníků;

d) živnostníci, kteří přes opětovně předchozí tresty porušují předpisy o přijímání učedníků, kteří zaviní delší nežli 14denní průtah v přípovědi nebo vyučené svých učedníků nebo kteří svým učedníkům nedopřávají potřebného času k návštěvě učilišť v [§ 99b](#), odst. 3., dotčených.

§ 133b

Odnětím oprávnění živnostenského na vždy nebo na určitý čas budete potrestáni:

a) živnostníci, kteří přes opětovně předchozí tresty byli uznáni vinnými přestupkem předpisů, které se vztahují k provozování jejich živnosti;

b) živnostníci, o nichž se dokáže, že počali provozovati živnost jinému živnostníkovi pořadem trestním odňatou, aby mu nadržovali v dalším vedení této živnosti, pak dopustí-li se téhož přestupku, pro který živnost jejich předchůdci byla odňata;

c) živnostníci, kteří chtějíce živnostenský úřad oklamati v příčině nedostatku průkazu způsobilosti, živnost, která náleží mezi živnosti řemeslné, opovědí jakožto podnik po továrensku provozovaný a pak živnost tu provozují v rozsahu řemeslníka.

Kdyby měla býti odňata živnost, která jest živností reální, majetník pozbude práva k provozování a zůstaveno mu toliko, by zcizil svoje právo živnostenské.

§ 134

Výměra trestu.

Při vyměřování trestů přihlédáno buď k okolnostem přitěžujícím a polehčujícím jakož i k velikosti prospěchu přestupkem zamýšleného nebo škody způsobené.

§ 135

O trestu vězení a přeměně trestů.

Zpravidla budete ukládány pokuty peněžité. Za okolností zvláště přitěžujících nebo kdyby opětovné pokuty peněžité zůstaly marnými, může uznáno býti na trest vězení.

Byla-li uložena pokuta peněžité a nemůže-li býti zaplácena, budiž proměna v trest vězení, při čemž za každých deset korun pokuty peněžité počítán buď den vězení. Avšak vězení nesmí trvati déle tří měsíců.

Jsou-li peněžité pokuty, které činí méně než deset korun, nedobytny, budiž na místě jich uložen přiměřený trest vězení, nanejvýš 24 hodin.

§ 136

Setkání s jinými tresty.

Jsou-li činy nebo opominutí, které se jeví býti přestupky živnostenských předpisů, podrobeny zároveň trestu stanovenému obecnými zákony trestními, tedy tresty přítomným zákonem pod a, b, c, [§ 131](#) stanovené nebudte zvláště ukládány.

§ 137

O trestech náměstků.

Provozuje-li živnost náměstek anebo pachtěť, buďte tresty na penězích i vězením uloženy náměstkovi nebo pachtěťovi. Spolu s náměstkem propadá trestu i majitel živnosti, byl-li přestupek spáchán s jeho vědomím anebo nebyl-li náležitě opatrným při svém, za trvajících poměrů možném dohledu na živnost nebo při výběru náměstka nebo při dohledu k němu. Kdyby po zákonu živnost měla být odňata, staň se tak jenom tehdy, byl-li přestupek spáchán s vědomím majitele živnosti a když tento jej mohl zameziti.

V každém případě však buď vysloveno propuštění náměstka nebo pachtěře, to pak v sobě zavírá také nezpůsobilost jeho ku provozování živnosti na vlastní nebo na cizí účet potud, pokud by jinak účel onoho výroku byl zmařen (§ 6).

HLAVA IX.

Zvláštní opatření správní.

§ 138

Odnětí práva míti mladistvé pomocníky.

Kromě případů vytčených v § 133 a, ve kterých může za trest být odňato právo míti mladistvé pomocníky, živnostenský úřad může také správním opatřením odňiti toto právo živnostníkům, kteří dopustili se hrubého porušení svých povinností vůči svěřeným jim mladistvým pomocníkům anebo proti nimž svědčí skutky, které je po stránce mravní činí nezpůsobilými, aby měli mladistvé pomocníky.

Případy, kdy pořadem správním odňato být může právo míti učedníky, upravuje § 98.

§ 139

Odnětí živnostenského oprávnění.

Kromě trestních případů vytčených v § 133 b) oprávnění živnostenské budiž odňato: aby vykonány byly trestní nálezy, jimiž odněti bylo vysloveno příslušným úřadem pro čin obecnými zákony trestními nebo berními zakázaný.

Avšak oprávnění živnostenské budiž také samostatně odňato na určitou dobu nebo na vždy:

- a) byl-li živnostník odsouzen pro některý čin v § 5 dotčený a bylo-li by za daných okolností se obávati, že by dalšího provozování živnost zle užíval;
- b) při živnostech koncesovaných obzvláště, dopustil-li se živnostník po opětné písemné výstraze činů, které jsou na úkor zákonnému požadavku spolehlivosti.

Majitel živnosti reálný také v těchto případech pozbude práva živnost provozovati a jest mu toliko zůstaveno, aby zcizil svoje právo živnostenské.

§ 140

Promlčení.

Promlčením zanikne vyšetřování a trest oněch přestupků řádu živnostenského, které se nemají projednávatí podle obecného zákona trestního, nebyl-li přestupek do šesti měsíců, ode dne spáchaného přestupku vzat do vyšetřování.

HLAVA X.

Úřady a řízení.

§ 141

I. stolice.

Politické správní úřady první stolice jsou též první stolicí ve věcech (živnostenskými úřady).

Jim náleží vykonávatí předpisy živnostenské; u nich podávají se opovědi samostatného provozování živností; propůjčují živnosti koncesí vázané, pokud paragrafy následující neustanovují žádné výjimky; jim přísluší vyšetřovati a trestati přestupky předpisů tohoto zákona, pokud místa nemá úřední jednání řádného soudu trestního (§ 136).

Provozuje-li kdo živnost neoprávněně, politický úřad okresní tehdy, když koná místní ohledání za účelem zjištění skutku, nechť k vyšetření přibere zmocněnce příslušným společenstvem jmenovaného.

V místech, kde jsou zvláštní zeměpanské úřady policejní úřad živnostenský jedneť ve shodě s nimi v případech, ve kterých dbáti jest veřejné bezpečnosti, mravnosti a pořádku.

§ 142

II. stolice.

Politické úřady zemské jsou stolicí druhou.

Úřadům těmto přímo náleží propůjčovati:

všecky živnosti tiskové (§ 15, č. 1.), kromě živností dotčených v § 21, odst. 3.;

půjčovny knih a čítárny (§ 15, č. 2.);

živnostenské prostředkování služeb a míst (§ 21 a);

pohřební ústavy (§ 21g); živnost stavitelskou, živnost mistrů zednických, kamenických a tesařských (§ 14 zákona ze dne 26. prosince 1893, č. 193 ř. z.);

ty živnosti, které podle § 24 byly prohlášeny za podrobené koncesi, jestliže propůjčení koncese bylo způsobem nařizovacím vyhrazeno politickému úřadu zemskému;

ty podniky pro periodickou dopravu osob, které vztahují se na několik okresů téže země;

schvalovati provozovny, které jsou rozloženy ve dvou nebo více okresích téže země;

konečné udílení vyznamenání v § 58 dotčená.

§ 143

Nejvyšší stolice.

Nejvyšší stolicí ve věcech živnostenských jest ministerium obchodu.

Ministerium obchodu povoluje ty periodické podniky dopravní a schvaluje, ty provozovny, které jsou rozloženy v obvodech několika korunních zemí.

Týká-li se věc také působnosti jiného úřadu ústředního, staniž se dohoda s ním.

§ 144

Řízení vzhledem k opovědi živností, žádostem za koncese a vrácení živností.

Opovědi živností jakož i žádosti za živnost koncesované buďte podávány živnostenskému úřadu prvé stolice, v jehož okresu bude stanoviště živnosti. Mohou se podati písemně nebo dáti ústně od protokolu. O každé opovědi svobodné nebo řemeslné živnosti vydá úřad krátké potvrzení, a to stala-li se písemně, do 48 hodin, stala-li se ústně, ihned.

List živnostenský vydává se ve způsobě výtahu z opovědi a jest opatřen stvrzením o vykonaném zápisu do živnostenského rejstříku.

O koncesích budiž vydán řádný dekret.

O každém vydaném listě živnostenském a o každé propůjčené koncesi budiž věděti dáno společenstvu, jehož se týče.

Chce-li živnostník vzdáti se živnosti (živnost vrátiti), oznam to hned úřadu živnostenskému.

Vrácení (vzdání se) živnosti nabude působnosti tím dnem, kterého bylo živnostenskému úřadu prvé stolice prohlášeno, vztahmo kdy k úřadu tomu došlo. oznámení ta nejsou podrobena povinnosti kolkové.

O každém vrácení (vzdání se) nebo jinakém zaniknutí živností, pak o přeložení a jinakých změnách živností úřad živnostenský zpravití má včas také příslušné společenstvo.

§ 145

O živnostenském rejstříku.

U živnostenských úřadů první stolice buďte vedeny živnostenské rejstříky pro svobodné, řemeslné a koncesované živnosti, ale ve zvláštních odděleních; do nich zapsána budiž každá změna v živnostech a budiž o ní pokaždé věděti dáno též úřadu finančnímu i obchodní a živnostenské komoře.

§ 146

Odvolání ve věcech živnostenských.

Rozhodnutí živnostenských úřadů buďte stranám vydávána zároveň s důvody. Pokud zákon o jednotlivých případech nepředepisuje něco jiného, strany mohou odvolati se k vyššímu úřadu z rozhodnutí živnostenských úřadů první stolice do 14 dnů, z rozhodnutí živnostenských úřadů stolice druhé pak do čtyř neděl.

Z rozhodnutí politického úřadu zemského, jímž souhlasně s výrokem živnostenského úřadu první stolice udělení koncesované živnosti bylo vzhledem k místním poměrům odepřeno, není dalšího odvolání.

O živnostech hostinských a výčepnických jsou v §§ 18 a 20 zvláštní předpisy.

Zví-li vyšší úřad, že nedostává se nějaké zákonné náležitosti, zakročiti má z moci úřadu.

§ 147

Řízení ve věcech trestních.

Řízení v trestních věcech živnostenských jest zpravidla ústní.

O projednávání sepíše se protokol, do něhož se rozhodnutí zaznamená a straně oznámí. Žádá-li strana za to nebo není-li přítomna, oznámí se jí rozhodnutí i s důvody též písemně.

Živnostenské úřady jsou povinny společenstvům pokaždé dáti věděti, co úřad k oznámení od společenstva učiněnému zařídil.

§ 147a

Byl-li veřejným úřadem anebo některou z osob v [§ 68](#) trestního zákona jmenovaného na základě jejich vlastního služebního upozorování oznámen přešůpek živnostenského úřadu, může živnostenský úřad, uzná-li na peněžitou pokutu nanejvýš 30 K, příslušný trest nařizením trestním stanoviti bez předchozího řízení.

V nařizení trestním budiž uvedeno:

1. jaký byl trestní čin a kdy a kde byl spáchán;
2. jméno osoby neb úřadu, který učinil oznámení;
3. výměra trestu a na jakém trestním ustanovení se zakládá;
4. že obviněný, pokládá-li se trestním nařizením za stížena, může do osmi dnů, počítaje od dodání výměru, písemně nebo protokolárně u živnostenského úřadu ohlásiti odpor a zároveň oznámiti průvody na svou obranu, že však nepodá-li odporu v této lhůtě, trestní nařizení stane se právoplatným a bude proti němu vykonáno.

Byl-li v osmidenní lhůtě učiněn odpor, nastane řádné řízení. Nebyl-li podán, není opravného prostředku proti trestnímu nařizení, avšak může se povolití navrácení v předešlý stav, nastanou-li podmínky v [§ 364, čís. 1](#) a [2. trestního řádu](#).

§ 148

Odvolání v trestních případech.

Odvolání v trestních případech musí býti podána do 14 dnů po intimaci u živnostenského úřadu I. stolice.

Včasné podání rekursu má odkládací účinek, avšak vyslovené snad zastavení živnosti zůstane v platnosti.

§ 149

Zmírnění a prominutí trestu.

Nadřízený úřad má právo, tresty z pozoruhodných ohledů zmírniti nebo prominouti.

§ 150

Obmezení instalačního postupu.

Z trestního nálezu v druhé stolici potvrzeného nebo zmírněného není dalšího odvolání.

§ 151

Určení peněžitých pokut.

Pokuty se vymáhají správní exekucí.

Tyto pokuty plynou do fondu živnostenských škol pokračovacích, jež spravuje ministerstvo školství a národní osvěty v dohodě s ministerstvem obchodu.

Z prostředků fondu udělují se v první řadě podpory na opatření vlastních budov živnostenských škol pokračovacích, v druhé řadě na zařízení těchto škol.

§ 152

Donucovací prostředky.

Úřad, vykonávaje trestní nálezy a jiné příkazy, může pro zajištění úspěchu učiniti potřebná opatření, jako: zabavení zboží a nástrojů, zastavení práce strojů, zavření provozoven.